

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

**KÜTAHYA-SİMAV İLÇESİNDEKİ MANEVÎ HALK
İNANÇLARININ DİNLER TARİHİ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sami BAYBAL

Hazırlayan
Gönül BAŞHAN

KONYA-2010

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	VI
TEZ KABUL FORMU	VII
ÖZET	VIII
SUMMARY	IX
ÖNSÖZ	VI
GİRİŞ	1
1. KONUNUN AMACI VE ÖNEMİ.....	1
2. KONUNUN KAPSAMI VE SINIRLARI	2
3. ÇALIŞMADA KULLANILAN YÖNTEM.....	2
4. SİMAV ADININ MENŞEİ, SİMAV İLÇESİNİN TARİHİ GELİŞİMİ, COĞRAFİ, EKONOMİK, SOSYAL YAPISI VE DİNİ DURUMU	3
4.1. Simav Adının Menşei.....	3
4.2. İlçenin Tarihî Gelişimi ve Coğrafi Yapısı.....	4
4.3. İlçenin Ekonomik, Sosyal Yapısı ve Dini Durumu.....	6

I. BÖLÜM

SİMAV İLÇESİ VE ÇEVRESİNDE MANEVÎ HALK İNANÇLARININ YAŞATILDIĞI YERLER

1. SİMAV İLÇESİ VE ÇEVRESİNDEKİ MANEVÎ HALK İNANÇLARI.....	9
1.1. Doğumla İlgili İnançlar	11
1.1.1. Doğum Öncesi.....	11
1.1.2. Doğum ve Doğum Sonrası	13

1.2. Evlilik ve Düğünle İlgili İnançlar	17
1.2.1. Eş Seçme, Görücülük ve Nişan Töreni	17
1.2.2. Kına Gecesi ve Düğün.....	18
1.3. Ölümle İlgili İnançlar.....	21
1.3.1. Ölüm Öncesi.....	21
1.3.2. Ölüm Esnası ve Ölüm Sonrası	23
1.4. Çocuklarla İlgili İnançlar	27
1.5. Nazarla İlgili İnançlar	30
1.6. Tarım ve Bitkilerle İlgili İnançlar	34
1.7. Özel Günlerle İlgili İnançlar	35
1.7.1. Yağmur Duası	35
1.7.2. Asker Uğurlama	38
1.7.3. Hacca Gönderme	39
1.7.4. Aşure Günü	40
1.7.5. Hıdrellez.....	40
1.8. Vakit ve Günlerle İlgili İnançlar	42
1.9. Ezanla İlgili İnançlar	44
1.10. Ay Tutulmasıyla İlgili İnançlar.....	44
1.11. Ev, Bereket ve Misafirle İlgili İnançlar	45
1.12. Eşya ve Nesnelere İlgili İnançlar	47
1.13. Uğur ve Uğursuzlukla İlgili İnançlar	48
1.14. Atmosfer Olayları İle İlgili İnançlar	50
1.15. Ateş ve Ocakla İlgili İnançlar	51
1.16. Yol ve Yolculukla İlgili İnançlar	52
1.17. Muhtelif Konularla İlgili İnançlar.....	52

1.18. Halk Hekimliğine İlişkin İnanç ve Uygulamalar	54
1.18.1. Siğil	54
1.18.2. Sarılık	56
1.18.3. Kurdeşen.....	57
1.18.4. Uyuz	58
1.18.5. Böcelik	58
1.18.6. İt Dirseği (Arpacık).....	59
1.18.7. Köstebek.....	59
1.18.8. Çapaklanma.....	60
1.18.9. Misafir (Göze Ak Düşmesi)	60
1.18.10. Karın Ağrısı.....	60

II. BÖLÜM

SİMAV İLÇESİ VE ÇEVRESİNDEKİ TEKKE,

TÜRBE VE YATIRLAR

2.1. Kavli Ahmed Tekkesi	62
2.2. Kusumlar Köyündeki Türbeler	64
2.2.1. Cıbcık Yaren Dedesi.....	64
2.2.2. Yaren Dedesi	64
2.3. Hisarköydeki Yatırlar.....	65
2.3.1. Eski Dede-Koca Dede	65
2.3.2. Küçük Dede-Yeni Dede	65
2.4. Şenköy'deki Yatırlar	66
2.4.1. Enderesi Dedesi.....	66

2.4.2. Küçükveren Dedesi	66
2.4.3. Kocayeren Dedesi	67
2.5. Yeşilova Köyündeki Bedreddin Türbesi.....	67
2.6. Beyce Kasabasındaki Türbeler.....	69
2.6.1. Doğan Bey Türbesi.....	69
2.6.2. Karacaahmet Türbesi.....	70
2.7. Sancı Dedesi.....	71
2.8. Kuş Dedesi	71
2.9. Arap Dedesi.....	71
2.10. Tatar Dedesi	71
2.11. Ece Sultan Türbesi	72
2.12. Çitgöllü Hacı Mehmet Efendi Türbesi.....	73
2.13. Acem Baba Şeyh Abdurrahman-ı Kezberi Türbesi	73
2.14. Karşıyakadaki Türbeler.....	75
2.14.1. Hacı Ahmet Efendi Türbesi.....	75
2.14.2. Zekeriya Efendi Türbesi.....	76
2.14.3. Cabire Sultan Türbesi.....	76
2.15. Gökçeler Yolu Üzerindeki Türbe.....	77

III. BÖLÜM

SİMAV İLÇESİ VE ÇEVRESİNDEKİ MANEVÎ HALK İNANÇLARININ DİNLER TARİHİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. DOĞUM ÖNCESİ, DOĞUM VE DOĞUM SONRASI İNANÇLAR.....	80
2. EVLENME İLE İLGİLİ İNANÇLAR.....	83

3. ÖLÜM ÖNCESİ, ÖLÜM ESNASI VE ÖLÜM SONRASI İNANÇLAR.....	88
4. ÇOCUKLARLA İLGİLİ İNANÇLAR.....	94
5. NAZARLA İLGİLİ İNANÇLAR.....	95
6. YAĞMUR DUASI VE TABİAT OLAYLARIYLA İLGİLİ İNANÇLAR	97
7. UĞUR VE UĞURSUZLUKLA İLGİLİ İNANÇLAR.....	99
8. ATEŞ VE SU İLE İLGİLİ İNANÇLAR	101
9. EV VE BEREKET İLE İLGİLİ İNANÇLAR	102
10. TÜRBELERLE İLGİLİ İNANÇLAR	103
SONUÇ	108
BİBLİYOĞRAFYA	112
I. Kaynak Eserler.....	112
II. İnternet Siteleri	116
III. Kaynak Şahıslar	117
EKLER	121
RESİMLER	125

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Adı Soyadı	Gönül BAŞHAN
Numarası	074245031002
Ana Bilim / Bilim Dalı	FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ / Dinler Tarihi
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
Tezin Adı	Kütahya-Simav İlçesindeki Manevi Halk İnançlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki ~~tüm~~ süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki ~~tüm~~ bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Gönül BAŞHAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gönül BAŞHAN
	Numarası	074245031002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ / Dinler Tarihi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sami BAYBAL
Tezin Adı	Kütahya-Simav İlçesindeki Manevî Halk İnançlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Kütahya-Simav İlçesindeki Manevî Halk İnançlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi başlıklı bu çalışma 01/10/2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sami BAYBAL	Danışman	
Doç. Dr. Ahmet ÇAYCI	Üye	
Doç. Dr. Hayri ERTEN	Üye	

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gönül BAŞHAN		
	Numarası	074245031002		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ / Dinler Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐	Doktora ☐	
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sami BAYBAL		
Tezin Adı	Kütahya-Simav İlçesindeki Manevî Halk İnançlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi			

ÖZET

“Kütahya-Simav İlçesindeki Manevî Halk İnançlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi” adlı tezimiz giriş kısmı dışında iki bölümden oluşmaktadır.

Giriş kısmında; ilçenin adının menşei, tarihi, coğrafi konumu, sosyal yapısı, ekonomik, dinî durumu hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde Kütahya-Simav İlçesindeki Manevî Halk İnançlarının Yaşatıldığı Yerler, ikinci bölümde Kütahya-Simav İlçesindeki Manevî Halk İnançlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi yapılmıştır.

Bu tezimiz sonuç, bibliyografya; kaynak eserler, internet siteleri, kaynak şahıslar ve ekler kısmında resimlerle sona ermektedir.

Anahtar kelimeler: Simav, Doğum, Evlenme, Ölüm, Tabiat, İnanış, Türbe, Uğur, Uğursuzluk, Bereket, Ateş, Nazar

SUMMARY

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gönül BAŞHAN
	Numarası	074245031002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ / Dinler Tarihi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sami BAYBAL
Tezin İngilizce Adı	Evaluation of Traditional Moral Values of Simav, Kütahya in terms of History of Religion	

SUMMARY

My thesis, Evaluation of Traditional Moral Values of Simav, Kütahya in terms of History of Religion, consists of two parts except introduction part.

In introduction part ; Information about the origin of town's name , town's history , its geographical location , social background , economy and religion is given .

In the first part ; Places in Simav , Kütahya that still keep those traditional moral values alive are introduced. In the second part ; those traditional moral values of Simav , Kütahya are assessed.

My thesis ends with result , bibliography , resources , websites , source people and pictures in the appendix part .

Key words : Simav , Birth (childbirth) , Marriage , Death , Nature , Belief , Tomb , Fortune , Bad Luck , Abundance , Fire , Evil Eye

KISALTMALAR

s.	: Sayfa
a.g.e..	: Adı geçen eser
Ksb.	: Kasaba
v.dğr.	: ve diğerleri
A.Ü.İ.F.D.	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
c.	: Cilt
sy.	: Sayı
Yay.	: Yayınları
Başk.	: Başkanlığı
Bsm.	: Basımevi
Çev.	: Çeviren
vb.	: Ve Benzeri

ÖNSÖZ

Topluluk halinde yaşayan insanlar arasında kimi zaman çaresizlikten, kimi zaman korkudan, kimi zaman da rastlantıdan doğan ve çoğunlukla ilâhi kaynaklı olmayan birtakım inançlar vardır. Bu inançlar kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır, bazı durumlarda dinî bir kural kadar etkili olabilmektedir. Bireyler söz konusu inançları içselleştirmekte, bu inanışlar zamanla sebebi bilinmeden tekrarlanan, hayatın pek çok alanını etkileyen, hatta belirleyen bir tür alışkanlığa dönüşmektedir. Bu şekildeki inanışlara “halk inançları” adı verilmektedir. Halk inançları toplum tarafından kabul edilmiş ilâhi bir dinin bilinen hükümleri ve öğretileri dışında kalan fakat halk arasında yaşatılan itibar gören inanmalardır. Toplumların dinî algılarını, örf ve âdetlerini, geleneklerini ve kültürünü bir bütün olarak anlama, anlamlandırma ve açıklama adına halk inançları üzerine çalışmaların yapılması büyük önem arz etmektedir.

Simav ve çevresinde manevî halk inançlarıyla ilgili yaptığım çalışma da bunun bir parçasıdır. Çalışmamız, genel olarak halk inançlarını dinler tarihi açısından incelemeye yöneliktir. Bu amaçla, öncelikle sosyoloji, dinler tarihi, halk bilimi ve kültürel antropoloji alanında yapılan çalışmaların incelenmesini, araştırma alanıyla bağlantılı kitap, dergi, makale gibi çeşitli yazılı belgeler ve kaynakların taranmasını içeren literatür tarama tekniği kullanılmıştır. Araştırma sahasına ilişkin verilerin toplanmasında “mülakat” tekniğinden yararlanılmıştır.

Tezimiz Giriş kısmı dışında iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında; Konunun Amacı ve Önemi, Konunun Kapsamı ve Sınırları, Çalışmada Kullanılan Yöntem, Simav Adının Menşei, Simav İlçesinin Tarihî Gelişimi, Coğrafi, Ekonomik, Sosyal Yapısı ve Dinî Durumu ile ilgili genel bilgi vermeye çalıştık. Birinci bölümde; Simav ve çevresinde görülen manevî halk inançlarının yaşatıldığı yerler yer almaktadır. Konu başlığı olarak bunlar; Doğum, Evlilik, Ölüm, Çocuk, Nazar, Tarım, Özel Günler, Vakit, Ezan, Ay Tutulması, Ev, Bereket, Misafir, Eşya, Uğur-Uğursuzluk, Atmosfer Olayları, Ateş, Ocak, Yol, Yolculuk, Muhtelif Konular, Halk Hekimliği ve Türbe, Yatır Ziyaretleri ile ilgili inanç ve uygulamalardır. İkinci bölümde ise Simav ve çevresindeki manevî halk inançlarının Dinler Tarihi açısından

değerlendirilmesini ele aldık. Konu başlığı olarak bunlar; Doğum, Evlenme, Ölüm, Çocuklar, Nazar, Yağmur Duası, Tabiat Olayları, Uğur-Uğursuzluk, Ateş, Ocak, Ev, Bereket ve Türbelerle ilgili inançlardır.

Bu çalışma, Türk kültürünün zengin tarihinden küçük bir bölümü aktararak kendi kültürümüzün köklerini ve söz konusu bölgede karşımıza çıkan manevî halk inançlarının arkasında yatan unsurları anlamaya yardım edecektir. Çalışmam sırasında yardımlarını esirgemeyen Danışman Hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sami BAYBAL'a, katkılarından dolayı Hocam Prof. Dr. Mehmet AYDIN'a ve emeği geçen bütün Simav halkına teşekkür ederim.

Gönül BAŞHAN
KONYA-2010

GİRİŞ

1. KONUNUN AMACI VE ÖNEMİ

Halk inançları, içerisinde yaşadığı toplumun hâkim inanç, kültür ve değerlerinin bir ürünü olarak görülmektedir. Halk inançları uzun yıllar toplumların kendi özellikleri, hayat şartları ve felsefeleriyle ördükleri geleneklerinin içerisinde varlıklarını sürdürmektedir. Bu bağlamda neyin halk inancı, neyin gelenek ve neyin dinden olduğu ayırımlarının net olması gerekmektedir. “Kütahya-Simav İlçesindeki Manevî Halk İnançlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi” adlı bu çalışmamızda öncelikle Simav halkının İslâm inancı yanında yaşattığı manevî halk inançlarının neler olduğu hakkında bilgi verip, Simav ilçesi ve çevresinde bulunan türbeleri ve diğer ziyaret mekanlarını tespit ederek, bu ziyaretlerin arka plânını ortaya koyup, manevî halk inançlarının temelindeki dinî ve kültürel izleri ortaya koymaya çalışacağız.

Bu çalışmamız, halk arasında yaşatılan manevî halk inançlarının tespit edilip, bu inançların İslâm ile bağdaşmadığının ,İslâm ile uyuşmayan bu inançların halkımız tarafından niçin yapıldığının arka planının ortaya koymaya çalışması bakımından önem arz etmektedir. Çalışmamız, Simav ve çevresinde yaşatılan halk inançlarına Dinler Tarihi ve Din Fenomenolojisi açısından ışık tutarak, uzun bir tarihî sürecin içinden gelen değişik dinî-kültürel izlerin, halk arasında nasıl dinselendirildiğini gün yüzüne çıkarmaktadır.

Toplumumuzda günümüzde yaşanan halk inançları, geçmiş ile günümüz arasındaki kültürel bağları ortaya koyması bakımından önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmamız Türk kültürünün bir parçası olan Simav ve çevresinde yaşatılan manevî halk inançlarını ve bunların temelinde yatan sebepleri Dinler Tarihi açısından değerlendirilmesini ,gelecek nesillerimize bilimsel metotlarla objektif ve sağlıklı bir şekilde aktararak ileride bu konuda ilçe hakkında yapılacak çalışmalara yardımcı olacaktır.

2. KONUNUN KAPSAMI VE SINIRLARI

Tezimizin girişi Simav ile ilgili genel bilgiler içermektedir. Giriş kısmındaki bilgiler literatür taramasıyla elde edilen bilgilerle, ilçe ile ilgili internet sitelerinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Birinci bölümde Simav ve çevresinde yaşatılan manevî halk inançları ve ziyaret edilen türbe-yatırlar hakkında bilgi vereceğiz. Simav çevresinden kastedilen Simav'ın kasaba, köy ve nahiyeleridir. Araştırmaya başlamadan önce Simav'ın kasaba, köy ve nahiyelerinden birbirlerine mesafe ve yaşam tarzı bakımından yakın oluşları göz önünde bulundurularak, Simav'ı temsil ettiği düşünölen pilot bölgeler belirlenmiştir. Dolayısıyla tezin araştırma sahası Simav ve bu pilot bölgelerle sınırlandırılmıştır.

Çalışmamızda tespit ettiğimiz halk inançlarını bize aktaran kişilerden bir kısmı bu inançları gerçekten inanarak uygulamakta, bir kısmı bu inançlara inanmamasına rağmen yinede herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmamak veya toplumsal kabule aykırı davranmamak amacıyla kısmen uygulamakta, bir kısım kişiler ise bu inançların uygulandığını bilmesine rağmen kendisi inanmamakta ve uygulamamaktadır fakat çalışmamıza katkı oluşturması amacıyla bize aktarmışlardır. Tezimizde tespit ettiğimiz halk inançlarının sadece bize aktaran kişi tarafından inanılıp uygulanmadığı, söz konusu inancın kaynak kişinin çevresinde birden fazla kişi tarafından inanılıp uygulandığı kaynak kişiler tarafından bize aktarılmıştır. Araştırmada tespit ettiğimiz halk inançları görüşme yaptığımız kimselerin verdiği bilgilerle sınırlıdır.

İkinci bölümde ise türbe ve manevi halk inançları hakkında elde edilen bilgileri, kaynak taraması yapmak suretiyle Dinler Tarihi açısından değerlendirmeye çalışacağız.

3. ÇALIŞMADA KULLANILAN YÖNTEM

Çalışmamızın giriş kısmındaki bilgiler kütüphane taraması, ilçe kaynakları ve internet sitelerinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Birinci bölümde, Simav ve çevresinde yaşatılan manevî halk inançlarını, mülakat tekniğı vasıtasıyla, objektiflik esas olmak üzere, vasıflayıcı (tasvirici) bir yaklaşımla tespit etmeye çalışacağız.

İkinci bölümde ,dinler tarihi, halk bilimi, sosyoloji ve kültürel antropoloji alanında yapılan çalışmaların incelenmesini, araştırma alanıyla bağlantılı kitap, dergi, makale gibi çeşitli yazılı belgeler ve kaynakların taranmasını, içeren literatür tarama tekniği kullanılacaktır. İkinci bölümde birinci bölümde mülakat tekniğiyle tespit edilen halk inançlarını literatür tarama tekniğiyle elde edilen bilgiler ışığında Fenomenolojik metotla tahlil etmeye çalışacağız.

Çalışmamızda doğumla ilgili inançlar araştırılırken genellikle doğum yapan bayanlarla evlenme ile ilgili inançlar araştırılırken evlilerle, ölümle ilgili inançlar araştırılırken yakınıni kaybedenlerle, türbe, tabiat ve tezimizde yer alan diğer konudaki inançlar araştırılırken yörenin milli değerlerini içine sindirmiş farklı yaş gruplarındakilerle ayrıca tezimizde yer alan her konu hakkında, görev yaptığı yerin inançlarından haberdar olduğunu düşündüğümüz imamlarla mülakat yapılmıştır.

4. SİMAV ADININ MENŞEİ, SİMAV İLÇESİNİN TARİHİ GELİŞİMİ, COĞRAFİ, EKONOMİK, SOSYAL YAPISI VE DİNİ DURUMU

4.1. Simav Adının Menşei

Yöremizde ilk devlet kuranlar Friglerdir. Bu nedenle en eski yer adları Frigce ve onlardan önce buralarda yaşayan yerli halklara özellikle de Luwice'ye aittir.¹

Simav adı Synaos'tan; Synaos da Luwice Anauwa'dan gelir. Anauwa'nın anlamı da "göl", "tırmanış yolu" ya da "yamaçtaki yer" demektir. Anauwa büyük bir olasılıkla İ.Ö. 7.yüzyıldan sonra Helenleşme döneminde değişime uğrayarak Synaos adını almıştır.² Bir başka görüşte Simav'ın eski ismi Synaos, Ana Tanrıça(Kibele)'yi işaret etmektedir. Kentin tarihsel adı biraz değişerek Sinaüs-Simav olarak günümüze ulaşmıştır. Bu ad, içinde S(w)-ima, "kutsal ana"(Kibele) anlamını taşımaktadır.³ Diğer bir rivayete göre, 1327 tarihlerinde Simav Gölü ve Ovası ile yakın çevresi Abbaetis=Su Ata'nın ülkesi anlamında Hıristiyan(Türklerce) yerlilerce kullanılıyordu. Yöreyi fetheden Müslüman Germiyan Türkleri bu kelimeyi i-sim-ab

¹ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *Doğası, Tarihi ve Folkloruyla Simav*, Akmat Matbaacılık, İzmir, 2007, s.226.

² Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, "Simav İlçesinin Tarihi", <http://www.simavbsel.tr/simavtarihi.html>.

³ Bilge Umar, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1993, s.755

olarak “ismi su” dan geliyor manasında resmi dilleri olan Farsça Simab şekliyle yorumlayıp söylemişlerdir, yani ismiab 13. yüzyılda Türkçe’de sona gelen “B” sesinin “V” ‘ye dönüşmesiyle Simab=Simav haline dönüşmüştür.⁴

Yine başka bir rivayete göre, ilçemizin Antikçağ ismi Synaus, okunuşu Sunaus, sun, suna, sunan kişi, sunmak, yaymak, kendine doğru çekmek yani zengin hayreden kral, başkan anlamlarına gelmektedir. Son ek us_as da “akıl, zihin, bilgili” demektir.⁵

4.2. İlçenin Tarihî Gelişimi ve Coğrafi Yapısı

İlçenin bağlı bulunduğu Kütahya il sınırları içinde kalan topraklarda yerleşen ve adı bilinen en eski halk Frigler’dir. Buna karşın çevredeki yüzey buluntuları, ilin yerleşim tarihinin çok daha eskilere, Kalkolitik Döneme(M.Ö. 5500-3000) değin uzandığını göstermektedir. Nitekim gerek yüzey araştırmaları, gerekse yöre halkınca çevrede bulunup müzeye getirilen buluntuların en eskileri, Kalkolitik Dönem özellikleri taşımaktadır.⁶ Bu buluntular Bitinya dışında tüm Batı Anadolu’da rastlanan tipik Troya çanak çömleği (gaga ağızlılar, üç ayaklı kaplar, depos türü maşrapa biçimli kaplar)dir.⁷

Yöremiz sırasıyla Hititler, Frigyalılar, Lidyalılar, Pensler, Doğu Roma ve son olarak Osmanlı Devleti egemenliğine girmiştir.⁸ Türklerin eline geçmeden evvel Doğu Roma İmparatorluğunun (Bizans) hakim olduğu bu topraklar, 1113 yılında Selçuklu Kumandanı Emir Muhammed tarafından fethedilir. Bu fetih uzun sürmez. Bir müddet sonra Simav ve çevresi tekrar Bizans’ın eline geçer. 192 yıl sonra Germiyan Beyliği’nin kurucusu 1. Yakup Bey 1305 yılında Alaşehir’i fethetmeye giderken Simav Gölü kıyısında atlarını dinlendirir.⁹ Yakup Bey, Alaşehir’i şiddetli bir şekilde muhasaraya alır. Bunun üzerine Bizans İmparatoru Andar ile ecnebi memleketlerden Katalanlar diye bilinen bir kuvveti yardıma çağırır. Katalan Kuvvetleri Simav’a geldiklerinde Simav Gölü yakınlarındaki angir

⁴ Alaattin Gürırmak, “Simav İsminin Anlamı”, http://www.simav.info/simav_bilgileri/simav_isminin_anlami/

⁵ Selahi Diker, *Anadolu’da On Bin Yıl Türk Dilinin Beş Bin Yılı*, Töre Yayınları, İzmir, 2000, s.185.

⁶ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.228.

⁷ <http://www.kutuhya.gov.tr/tarih.asp.sehre.10.03.2010>

⁸ <http://www.simav.gov.tr/tarihçe.asp.10.03.2009>

⁹ Ömer Faruk Dinçel, *Kütahya Simav İlçesi “Çitgöl Beldesi”*, Uyum Ajans, Ankara, 2009, s.84.

(Ancyra/Kiliseköy/Boğazköy)'i Germiyan Türklerinden geri alırlar. Yakup Bey, bu olaydan sonra tekrar faaliyete geçerek önceleri ümerasından olan Aydınöglü Mehmet Bey'i Batı Anadolu'nun (İzmir ve havalisinin) fethi ile görevlendirir. Yakup Bey'in oğlu Çağşadan (Çağşaden) Mehmet Bey de kendi döneminde, Katalanlar tarafından alınmış olan Kula ve Angiri geri almayı başarır.¹⁰

Germiyanöglü Mehmet Bey, 6 Mayıs 1327 tarihinde Simav'ı Katalanlardan kesin bir şekilde alıp fetheder. Böylece bölgede Türk hakimiyeti başlamış olur. Daha sonra Germiyanöglü Mehmet Bey'in oğlu olan Süleyman Şah, kızı Devlet Hatun'u Osmanlı Padişahı 1. Murad'ın oğlu Yıldırım Beyazıt'a verir. 1381 yılında kızının çeyizi olarak Kütahya, Simav, Tavşanlı ve Eğrigözü (Emet) Osmanlılara verip kendisi Kula'ya çekilir. Süleyman Şah'ın yerine geçen 2. Yakup Bey Simav'ı tekrar geri aldıysa da 1390 yılında Yıldırım Beyazıt kayın biraderinin üzerine giderek onu yener. 1402 yılında Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilen Yıldırım Beyazıt'ın ülkesi tekrar eski beylere verilir. Daha sonra Germiyanöglü 2. Yakup Bey'in vasiyeti üzerine Simav, bağış olarak Osmanlı topraklarına 1429'da yeniden katılır.¹¹

1320 tarihinden itibaren şehzade, sancak ve uç beylikleri tarafından yönetilmeye başlanmış ve ilk 1821 yılında ilçe merkezi haline dönüştürülerek, 1867 yılında Belediye kurulmasıyla birlikte, kesin olarak Osmanlı topraklarına katılan yöre 1868 yılında Kütahya Sancağına bağlı bir kaza olarak mülkî taksimatta yerini almıştır. 1869 yılında da ilçe olmuştur. Kurtuluş Savaşı döneminde işgalcilerle milli güçler arasında iki kez el değiştirmiş olup 04 Eylül 1922 tarihi kurtuluş günü olarak kutlanmaktadır. Cumhuriyet öncesi meydana gelen büyük yangınlar ile zarar görmüş, 1939 yılında şehir merkezinin imar plânı Almanya tarafından yapılmıştır.¹²

11.977 km²'lik Kütahya ilinin 1561 km² ile batı ucuna yerleşen Simav, il sınırları içinde kuzey-güney doğrultusunda uzanır. İl topraklarının %13'ünü oluşturur. İç Batı Anadolu Eşiği Simav'dan başlamaktadır. 38 derece 50 dakika ve 39 derece 12 dakika doğu boylamları arasında kalan ilçe, Ege ile Marmara Bölgeleri arasında sınır görevi görür. Simav; kuzeyde Dursunbey ve Emet, doğuda Şaphane ve

¹⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Kütahya Şehri*, Maarif Matbaası, İstanbul, 1932, s.33-34, 45.

¹¹ Ömer Faruk Dinçel, *a.g.e.*, s.84.

¹² Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğdu, <http://www.simav.bel.tr/simavüadini.htm>, 12.03.2010

Pazarlar, güneyde Selendi ve Demirci, batıda ise Sındırgı ilçeleri ile çevrelenmiştir.¹³ 2007 nüfus verilerine göre ilçede 76.210 kişi yaşamaktadır.¹⁴

Simav bölgede yer alan dört yükselti arasında bir çöküntü alanı oluşturur. Akdağ, Eğrigöz (Antik adı, Akrakos), Şaphane dağları ve Simav Dağı'nın ortasında Simav Grabeni olarak adlandırılan çöküntü ovası denizden 800 m. yüksekliktedir.¹⁵

Simav, Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu Eşiği'nde yer alır. İlçenin kuzey toprakları Marmara Bölgesinin içinde kalır. Konumunun da gösterdiği gibi yörede iklim Ege, Marmara ve İç Anadolu iklimlerinin ortak özelliklerini taşırsa da karasal özelliği daha ağır basmaktadır.¹⁶

Simav sıcak su kaynakları yönünden Türkiye'nin en zengin yöresidir. Simav'ın dört tarafı dağlarla çevrili, çanak biçimindeki bu alanın aynı zamanda bir çöküntü ovası olması sıcak su kaynaklarının nitelikli ve yüksek düzeyde oluşmasına neden olmuştur. Bölgenin jeolojik ve tektonik yapısı yer altı sıcak sularının yüzeye çıkmasında çok önemli bir etkidir. Bu nedenle kaplıca sularının üç ayrı merkezde; Eynal, Çitgöl (Kasaba), Naşa'da (Kasaba) kendiliğinden yeryüzüne çıktığı görülmektedir.¹⁷

4.3. İlçenin Ekonomik, Sosyal Yapısı ve Dini Durumu

İlçede geçim kaynağı daha çok tarım ve hayvancılığa dayalıdır. İlçenin güneyinde Demirci Dağlarının kuzey yakasında 30 km eninde toplam 90 km² alanda kestane yetişmektedir. Ayrıca ceviz, ilçede yetişen önemli bir ürün çeşididir. Eynal kaplıcaları sıcak suyundan faydalanılarak sera çalışmaları yapılmaktadır. Göl arazisinde ise örtü altı seracılığı yapılmaktadır.¹⁸

Simav'ın sosyo-ekonomik yapısında büyük gelişme 1970'li yıllara rastlar. 1970'ten sonra kereste üretimi hızla gelişmiştir. 1980'den sonra Türkiye'nin altyapı

¹³ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.17.

¹⁴ <http://www.superfrm.org/2007-yili/turkiyedeki-illerin-ilce-nufuslari-turkiyedeki-son-t-4913-5htmlpid9063> 14.03.2010, Pazar.

¹⁵ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.17.

¹⁶ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.47.

¹⁷ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.32.

¹⁸ <http://www.simavliler.com/simav/ekonomik-durumu> 14.03.2010 Pazar

yatırımlarının hız kazanması, Simav'da bu sektörü adeta doruğa çıkarmış; Simav, Türkiye'nin her köşesine hatta yurtdışına kereste satar duruma gelmiştir. 1995-2001 krizleri Simav'ı da çok büyük oranda etkilemiş, ekonominin motoru durumunda olan kerestecilik cılızlaşarak eski önemini yitirmiştir. Halıcılık sektörü de krizde büyük darbe yemiş, ayakta üç beş halıcı kalabilmiştir. Oysa 1980'li yıllarda birbiri ardına açılan halı ve iplik fabrikaları Simav imalat sanayinin keresteden sonra en büyük kolunu oluşturuyordu.¹⁹

İlçe kasaba ve köyleri önemli maden yataklarına sahiptir. İlçede çıkan başlıca madenler antimuan-magnezyum, demir, kurşun, çinko, bakır, feldisbat, kükürt, manyetiktir.²⁰ Simav'da çok zengin bir potansiyeli olmasına rağmen madencilik gelişmemesinin en büyük nedeni yol sorunudur.²¹

İlçede Merkez Belediye ve 21 adet belde belediyesi olmak üzere 22 adet belediye, ilçe merkezinde 16 adet mahalle muhtarlığı ve ilçeye bağlı 72 köy vardır. İlçe merkezinde bir Devlet Hastanesi, dört Sağlık Ocağı, bir Verem Savaş Dispanseri ve Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı bir adet sağlık istasyonu vardır.²²

İlçede 28 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bunların 7'si ilçe merkezinde 21'i de civardaki kasabalarda yer almaktadır. Ayrıca 20 adet birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu da ilçe içindeki çeşitli köylere dağılmıştır. Bunların yanında 1 çıraklık eğitim merkezi, 9 lise düzeyinde okul, 1 teknik eğitim fakültesi, 1 meslek yüksek okulu ve 5 dersane bulunmaktadır.²³

İlçe halkının tamamı Müslüman olup Hanefi mezhebine mensuptur. Ancak herkesle görüşme imkânımız olmadığından ve din sorgulaması yapmadığımızdan bu ifademiz zahirî olgudan kaynaklanan genel kanaati yansıtmaktadır. Eskiden mahallî hocalar tarafından verilen din eğitimi, günümüzde Kur'an kursları ve camiler vasıtasıyla sürdürülmektedir. Bunun yanında camilerde yaz kursları düzenlenmektedir. Bu kurslarda Kur'an okuma ve temel dinî bilgiler öğretilmektedir.

¹⁹ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.57.

²⁰ <http://www.simavliler.com/simav/ekonomik-durumu> 14.03.2010 Pazar

²¹ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.57.

²² <http://www.simavliler.com/simav/ekonomik-durumu> 14.03.2010 Pazar

²³ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.198.

Bütün bu hizmetler müftülük önderliğinde plânlı ve düzenli bir şekilde yapılmaktadır.

I. BÖLÜM

SİMAV İLÇESİ VE ÇEVRESİNDE MANEVÎ HALK İNANÇLARININ YAŞATILDIĞI YERLER

1. SİMAV İLÇESİ VE ÇEVRESİNDEKİ MANEVÎ HALK İNANÇLARI

Her topluluk, mutlaka üzerinde yaşadığı fizikî muhit; “dış çevre” özelliği ile örflerden, âdetlerden ve müesseselerden ibaret olan ve tamamen sosyal bir karakter taşıyan “iç çevre” özelliğine sahiptir. Toplumlar genel olarak iç ve dış çevre özellikleriyle birlikte incelendiği zaman, toplumun ortak değerlerinin bir ifadesi demek olan inançlarının kaynağı tam net bir şekilde olmasa da genel boyutları itibarıyla ortaya çıkacaktır.²⁴ Konuya bu açıdan baktığımız zaman, ana hatları ile halk inançlarının ortaya çıkışını şöyle tespit edebiliriz.

- Telkin yoluyla ortaya çıkan inançlar; felsefî düşüncelerin, ideolojilerin belirlediği, halkın öyle benimsemesini istediği inançlardır. Bunlar ahlâk, doğruluk, hürriyet ve hayat felsefesi gibi görüşlerdir.

- Tebliğ yoluyla ortaya çıkan inançlar; ilâhî dinlerin peygamberleri tarafından halka tebliğ edilen ve onların, buna inanmaları istenen inançlardır. İlâhî dinlerin iman esasları, bu tür inançlardandır. Telkin yoluyla doğan inançlarla tebliğ yolu ile doğan inançların ortaya çıkması arasında zâhiren bir benzerlik görülüyor ise de, fark açıktır. Birisi tamamen beşeri kaynaklı olup, insan zihninin ürünü iken, diğeri ilâhî kaynaklıdır.

- Anonim olarak ortaya çıkan inançlar; bu inançlarda belli bir telkin ve propaganda vasıtası yoktur. Çoğu zaman bu tür inançlar meçhuliyet üzerine bina edilmiştir. Yani bilinmeyen bir zaman içinde, keyfiyeti kesin olarak bilinmeyen bir hadisenin ortaya çıkmasından sonra doğan bir inanç ögesi, belli bir zaman geçtikten sonra, toplumun genelinde kabul görerek ortak inanç haline gelir. Artık o, toplumun bünyesinde toplumu şekillendiren normlar haline gelmiştir. Halk inançlarının büyük

²⁴ Ali Çelik, *İslam'ın Kabul veya Reddettiği Halk İnançları* (I. Baskı), Beyan Yayınları, İstanbul, 1995, s.19

bir kısmı bu tür inançlardır. Anonim olarak doğan inançlar toplum tarafından tenkit edilebildiği gibi, toplumların birbiriyle olan münasebetleri sonucu mevcut inançların muhtevasına yenileri katılabilir. Hatta zaman içinde yabancı kültür unsurları, hissettirilmeden toplumun ortak değerleri haline getirilebilir.²⁵

Halk inançları deyimi, toplum tarafından ilâhî bir dinin bilinen hükümleri ve öğretileri dışında kalan fakat halk arasında yaygın bir şekilde yaşatılan, itibar gören bir sonraki nesle aktarılan inanmalardır. Halk arasında yaygın olan toplumsal kabullenmeler, benimsetmeler, âdet-gelenek olarak varlığını sürdüren birtakım folklorik uygulama ve pratikler halk inançları olarak adlandırılmaktadır²⁶, şeklinde yorum yapanlar da vardır.

Halk inançları, tevhidi zedelemiyorsa, Kur'an ve sünnet esprisine zıd düşünmüyorsa, içinde şirk unsuru bulundurmuyorsa, o bölge insanına ait folklorik bir özellik olarak kabul edilmekte ve dînî açıdan bunlara "beis yoktur" hükmü verilmektedir.²⁷ Nitekim Hz. Peygamber bir kısım halk inançlarını ortadan tamamen kaldırmış, bir kısım halk inançlarını ıslah etmiş, bir kısım halk inançlarını ise aynen bırakmıştır.²⁸

Bütün bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi "Halk inançları", gündelik yaşayışla, iktisâdî ve ticârî davranış şekilleriyle, hava tahmini, güzel sanatlar ve edebiyatla benzeri yüzlerce konuyu ihtiva eden zenginliğiyle, bunların yer yer dînî inançlarla ilgi göstermesiyle, elbette çok geniş bir alanı kaplamaktadır.²⁹

Doğumdan ölüme kadar sosyal hayattaki her türlü etkinlikte benimsenen halk inançları vardır.

²⁵ Ali Çelik, *İslam'ın Kabul Veya Reddettiği Halk İnançları*, (I. Baskı), Beyan Yayınları, İstanbul, 1995, s.19-21.

²⁶ Bekir Şişman , "Anadolu'da Yaşayan Halk İnançlarının Menşei Üzerine Bir Araştırma " *Milli Folklor Uluslararası Halk Bilim Dergisi*, sy.12, s.104.

²⁷ Ali Çelik, a.g.e., s. 329.

²⁸ Ali Çelik, a.g.e., s.302.

²⁹ Hikmet Tanyu, "Dînî Folklor Veya Mânevî Halk İnançları", *A.Ü. İ. F. D.*, c.XXIII, s.123-124.

1.1. Doğumla İlgili İnançlar

Doğum her zaman hoş bir olay olarak kabul edilmiştir. Zaten her canlı gibi neslinin devamını isteyen insan için bu çok normal ve mutlu bir süreçtir. Sevinç ve mutlulukla karşılanan doğum, ailenin ve toplumun devamı, sorumluluğun başlangıcı olarak değerlendirilir. Yeni çocukları doğan aile o gün bayram yapar, çünkü çocuk anne-babanın toplum nezdindeki konumunu yüceltir. Hayatın başlangıcı olan doğumla ilgili gelenek, görenek, âdet ve inanışlar, hamile kadını ve çevresindekileri daha doğum öncesinden başlayarak birtakım adetlere uymaya ve bu adetlerin gerektiği işlemleri yerine getirmeye zorlamaktadır. İlçedeki doğum ile ilgili inançları doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası olmak üzere iki başlık altında inceleyeceğiz.

1.1.1. Doğum Öncesi

Doğum öncesinde birçok aşama ve her bir aşama için farklı inanışlar vardır. Son zamanlarda bu inanışların büyük bir kısmının önemini yitirdiği görülse de söz konusu inanç ve uygulamaların bir kısmı halk arasında yaşatılmakta ve nesilden nesile sözlü kültürle aktarılmaktadır.

Bu konuyla alakalı halk inançlarını tespit edebildiğimiz kadarıyla şöyle sıralayabiliriz:

Hamile kadın nar yerse çocukta nar beni (kırmızı renkli ben) olurmuş.

Hamile kadın ölünün suyundan atlarsa çocuğu ölür denir.³⁰

Hamile kadına tavşan eti yedirilmez, dudağı tavşanın dudağı gibi olur.

Hamile kadına, bebeğinin dişleri tavşan dişine benzer diye tavşan eti yedirilmez.³¹

³⁰ Gülümser Erkul , 1995 Bahtıllı Doğumlu, Ev Hanımı.

³¹ İsmail Şahin, 1984 Sarkatlar Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

Yeni hamile olan kadının canı istediğini illaki yemesi gerekir yoksa çocuğu eksik olur.³²

Kişi rüyasında erik yerse oğlan, armut yerse kız çocuğu olacağına inanılır.³³

Hamile bayanlar, benekli bir yiyecek yemekten ya da görmekten sakınırlar, doğacak çocuğun vücudunda (ben) iz çıkar endişesi taşırlar.³⁴

Hamile kadın hayvanlara dokunmamaya dikkat eder.³⁵

Hamile kadın et yerse bir de elini yıkamadan başını kaşırsa çocuğun başının herhangi bir yerde kellik meydana gelir anlayışı mevcuttur.³⁶

Hamile anneler ayıya baktığında çocukta sırt kısımlarında tüy çıkacağına inanılır, hamile anne ciğere, dalağa dokunup sonra kendinde herhangi bir yerine dokunduğunda orda siyah ben çıkacağına inanırlar.³⁷

Hamile kadına ördek, gaz (kuş eti yedirilmez, yedirilirse bebeğin parmakları yapışık olur endişesi vardır. Hamile iken sakız çiğnersen çocuk sümüklü) olur derler.³⁸

Hamile kadına mantar yedirilmez, yerse parmaklarının topuz olacağına inanılır.³⁹

Hamile olan bayan ekmek bırakılan süngünün üstünden atlarsa bebek doğarken, göbek bağının çocuğun boynuna dolaşacağına inanılır.⁴⁰

³² Mustafa Gölleoğlu, 1973 Gümüşsu Doğumlu Camii İmam Hatibi.

³³ Dursun, Çırak, 1964 Yeniköy Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

³⁴ H. Hüseyin Arslan, 1964, Şimav Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

³⁵ Mehmet Akbaba, 1975 Esenbağ Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

³⁶ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

³⁷ İbrahim Eğdemir, 1954 Gökçeler Doğumlu, Emekli.

³⁸ Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

³⁹ Yasemin Akyüz, 1986 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁴⁰ Zühre Taşkın, 1956 Öreğler Köyü Doğumlu, Ev Hanımı.

Hamileyken kına yakılırsa kınalar çıkana kadar doğurmazsın denir. Kadın hamileyken, kesilen horozun boynu tavana atılır, yapışırsa kız yapışmazsa oğlan olur, yere düşerse de düşük olur derler.⁴¹

Hamile anneler, ölüye baktırılmaz, hamile annenin saçı kestirilmez bebeğin ömrü kısa olur diye, aşeren kadına bebeği sümüklü olur diye kelle yedirilmez.

Hamile kadının başına tuz ekilir, kadın burnunu kaşırsa çocuğu oğlan, yüzünü kaşırsa kız olurmuş.⁴²

Hamile kadına ayıya bakma ayı gibi olur, kür üzümü yeme tırmalar, eşeğe binme eşek dişli olur derler.⁴³

Hamile kadın ayva yerse çocuğu gamzeli ve güzel olur.

Hamile kadın ölüye baktığında çocuğun ağlarken moraracağına inanılır.⁴⁴

Hamile kadın aynaya çok bakarsa bebeği kendine benzer, hamile kadına cambaza baktırmazlar onlar gibi olur diye, ölü benizli olur diye ölüye baktırılmaz. Hamileyken balık yedirilmez dırna ağızlı (büyük ağızlı) olur diye.⁴⁵

Hamile kadın çirkinleşir, renkli, al olursa kızı olacağına, yüzünün rengi soluk olursa oğlu olacağına inanılır.

Ekmek yerken çok ufak dökenin çok çocuğu olacağına inanılır.

1.1.2. Doğum ve Doğum Sonrası

Bebeğe doğumdan sonra ilk Cuma günü ad verilir, ailenin bir büyüğü, ezan okuyarak çocuğun adını kulağına sesli olarak söyler. Böylece ad verilmiş olur. Çoğunlukla büyükbaba ve büyükannelerin adları yeni doğan çocuğa verilir ama bunun yanında farklı adların da verildiği çok görülmektedir.

⁴¹ Fadime Işık, 1953 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁴² Müşerref Biçer, 1949 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

⁴³ Baha Altıntop, 1963 Hamzabey Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi

⁴⁴ Selime Başhan, 1967 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁴⁵ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

Doğumun ertesinde bu zaman dilimi iki-üç hafta uzayabilir, komşular ve yakın akrabalar öncelikle süt, çorba, nişasta peltesi, muhallebi gibi yiyeceklerle loğusayı ziyarete gelirler. Bu akraba ve komşular daha sonra hediyelerini de alıp ikinci ziyarete gelirler ve bu gelişlerinde anne ve bebeğe altın takarlar veya onlar için gerekli olan giyecekler bırakırlar.

Bebek doğar doğmaz kundaklanır. Çocuğun kol ve bacaklarının kundaklanarak daha düzgün olacağına inanılır. Son yıllarda kundak kullanılmamaktadır.

İki loğusa karşılaştıklarında, bebeği kırk basmaması için, konuşmadan birbirlerinden bir şey alıp verirler.⁴⁶

Kırk basması olan kadınlar mavi boncuk değiştirirler, kırklı anne dışarıya çıktığında kırk basması olur diye ona söylenilmez. Cinin çocuğuyla başka bir çocuğun kırkının karışmasıyla kırk basması olur ve çocuk hastalanır. Bebek kırklanırken bebeğin bütün eşyaları yıkanır. Bebeğin kırkı çıkana kadar alınına, yilancık taşı, gök boncuk, çörek otu bağlanarak, asılır.⁴⁷

Loğusa kadının ve çocuğunun yanına yeni doğum yapmış kedi ya da doğan yavrulardan biri gelirse, çocuğu kedi kırkı basar, çocuk yaşamaz diyen kaynak kişi kendisine ait hayatında gerçekleşen şu olayı da bizimle paylaştı: İkinci çocuğumda kırklı bebeğimi alıp doğum yapan kedinin yanına getirdim, kedinin yavruları öldü. Kırk basması ile buzağımız öldü. Daha sonra yeni doğan buzağı, yeni yavrulayan kedinin yanına götürdüm yine kedinin yavruları öldü.⁴⁸

Yine aynı şahıs bize konumuzla ilgili olarak şu sözleri de aktardı: Ben doğum yapmıştım, ölü evine erene(mevtanın toprağa verildiği günün akşamına komşuların ve akrabaların yemekleriyle birlikte ölü evine gitmesine denir.) gidecektim, yemekleri yolladım ben doğuma gittim, doğumdan gelince, bir arkadaşıma, ölü evindeki tabaklarımı ölü kırkı basmasın diye önce başka bir eve götürüp sonra da

⁴⁶ Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

⁴⁷ Gülümser Erkal, 1955 Bahtlı Doğumlu, Ev Hanımı.

⁴⁸ Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

evime getirttim. Loğusanın olduğu eve bir yolcu geldiğinde yolcu kırkı basmaması için önce başka kapıya varır.⁴⁹

Çocuk dünyaya geldiği zaman kırk gün kimseye gösterilmez. Eğer gösterilirse nazar değeceğine inanılır.⁵⁰

Yeni doğan, doğumundan 40 gün geçmeyen bebeğe özel günü olan kadın bakmaz.

Loğusa olanlar karşılaştıklarında birbirleriyle konuşmaz, konuşacaklarına birbirlerinden ekmek alıp verirler.

Hastanede eşik olmadığı için kırk basmaz derler.

Ölü evinden gelen kişi çocuklu eve girmez çocuk hasta olur.⁵¹

Bir eve kırklı çocuk gelirse o evden çocuğa bir yumurta verilir, verilmezse o evde sıçan olurmuş.⁵²

Anne yeni doğum yapınca rengi sarı olur diye aynaya baktırılmaz⁵³

Loğusa anne ve kırklı bebek kırk basmasın diye yalnız bırakılmaz. Bebek yalnız kalmasın diye yastığının altına süpürge teli bunun yanında bıçak, cevşen, çörek otu, süpürge tohumu da konulur.

Fırından yeni ekmek geldiğinde loğusa anne çocuğunu alarak ekmeğın yanına gider, böylece “kırk basması” (anne ve bebeğın hastalanması) önlenmiş olur.

Kırklı anneler karşılaştıklarında iğne-düğme değiştirirler.

Erkek çocuk doğunca ciğer alınıp anneye gidilir, çocuğa sürülür, böylelikle çocuğın embelle olmayacağına inanılır.

⁴⁹ Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

⁵⁰ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

⁵¹ Yasemin Akyüz, 1986 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁵² Nermin Koç, 1982 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁵³ Müşerref Biçer, 1949 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

Bebek doğar doğmaz teri kokmasın diye tuzlu suyla yıkanır bazen de tatlı dilli olsun diye balla, güzel tenli olsun diye sütle ovulur.⁵⁴

Loğusa kadın yeni geline bakarsa “gelin kırkı basacağına” inanılır.

Loğusa kadının ve çocuğun kırkı çıkmadan dışarı çıkarıldığı takdirde üzerine el ve ağırlık bineceğine inanılır.⁵⁵

Loğusa kadın cenazeye bakarsa çocuk hastalanır, bir ölü suyuyla yıkandığında iyileşir, buna “ölü kırkı basmış” denir.

Doğumdan kırk gün sonra anne ve bebek kırklanır. Kırklamak için önceden hamama gidilirmiş, şimdi evde de yapılmaktadır. Kırk tane taş toplanır bir bezin içine taşlar ve iyilik getirsin diye altın yüzük, altın bilezik vb. konulur, bu bez kovadaki suyun içine bırakılır, kovadaki su süzülür ve o suyla anne ve bebek “sağlıklı sular” diyerek yıkanır. Önce annesi ardından bebek kırklanır, aynı zamana denk gelmemesine dikkat edilir, denk gelirse anne ve bebeği kırk basacağına inanılır.⁵⁶

Kırklarken kırk suyunun içine darı gibi dünür gelsin diye darı atılır, yumurta gibi olsun diye 41 kere yumurtayla su dökülür.⁵⁷

Yine kırklarken kırk suyunun içine çocuk turpan gibi olsun diye turpan(demirden yapılmıştır odun kesmeye yarar.) konur,⁵⁸

Kırklama suyunun içine bazen çivi atıldığı da olur.

Doğum öncesi ve sonrasında sözü edilen inanç ve uygulamaların bütün yöre tarafından kabul edilip uygulandığını söylemek mümkün değildir. Bu inançlar daha çok yaşlılar ve kadınlar arasında kabul görmekte ve yaşamaktadır. Bazı kişiler yanlış bir inanış olduğunu bildikleri halde topluma aykırı hareket etmemek için bu inançları uygulamaktadırlar. Bazı kişiler de çalışmamızın başında belirttiğimiz gibi kendileri

⁵⁴ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

⁵⁵ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁵⁶ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁵⁷ Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

⁵⁸ Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

inanmayıp, uygulamadıkları halde bize yardım olması amacıyla yörede yaşatıldığını bildikleri inanç ve uygulamaları bize aktarmışlardır.

1.2. Evlilik ve Düğünle İlgili İnançlar

Evlilik bir kadın ile erkeğin yeni bir aile meydana getirmek üzere kurdukları bir kurumdur. Bu kurumun tazim ve sürdürülmesinde taraflar tamamıyla serbest değildir. Kanun, din ve törenin şekillendirdiği toplumda, çevre taraftar ve evlilik akdinde söz sahibidir. Kontrol hakkı ve yetkisi vardır.⁵⁹

1.2.1. Eş Seçme, Görücülük ve Nişan Töreni

Gelin aday evine önce görücü olarak gidilir, gelin adayı kız, yakından görülür, evlerinin düzeni temizliği ve aile yaşantıları hakkında bilgi edinilir.

Eskiden kız evinden hamur mayası alınır, evde hamur yoğrulur, hamur güzel kabarırsa olumlu, kabarmazsa dünürçülüğe gidilmezmiş.

Bütün bu incelemeler olumlu bir sonuç verdiği takdirde arada gelip giden dünürcü başı durumu kız evine açıklar ve kendilerine dünürcü geleceklerini haber verir. Kararlaştırılan tarihte kız evine gidilir. “Allah’ın emri, Peygamberin kavliyle” kız istenir.

Gelen dünürçülere kız verilmek istenmiyorsa; kızımız çok küçük, düğüne hazırlıklı değiliz, kızımızın daha çok eksigi var, önünde evlenecek ağabeyi vb. gibi sözlerle niyet belli eder.

Kız verilmek istenmiyorsa fazla ikramda bulunulmaz, kapıdaki misafir ayakkabıları düzeltilmeyip aksine karıştırılır, bazen avluya atıldığı olur. Bu durumu yaşayanlar dünürçülüğten vazgeçerler.⁶⁰

Dünürçüler, kız evini her ziyaret edişte lokum, pasta, çikolata götürür ve dünürçülüğe de genellikle hayırlı olması dileğiyle Cuma akşamları giderler.

⁵⁹ Zeynep, Asiye Samancı, *Beyşehir İlçesinde Kurban Adet ve Göreneklere (Basılmamış Lisans Tezi)*, Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kayseri, 2004, s.14.

⁶⁰ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Nişanda gelin kız oynarken, oğlanın yakınları kızın başına bozuk para ve şeker serper. Bunlar genç kızlar ve çocuklar tarafından kapışılır, zira gelin parası uğurlu sayılır. Bu eğlence sırasında nişanlı kızın arkadaşlarından biri gelinin dudaklarına şeker sürerek damada yüksek bir fiyatla satar.

Eskiden “Nişan Duası” yapılırdı. Dua töreninin olduğu gün, kız evine de şerbet götürülürdü. Şerbet takımlarının içine şeker doldurulur, parlak kağıtlarla bu takım süslenir, genç ve bekâr kızlardan oluşan bir grup bu şerbet takımını kız evine götürerek bahşiş alırdı. Bu paralar saklanır ve onların uğur getirdiğine inanılırdı.⁶¹

Eskiden oğlan evi nişanda bütün misafirlere oğlan ve kız evi arasında hep tatlılık olsun diye lokum dağıtırmış.

Nişan bohçalarını ve baklava tepsisini taşıyan genç kızlara damadın annesi bahşiş verir. Bu paralar saklanır ve onların uğur getirdiğine inanılır.

Nişanlıyken dünür dünüre haklarında dedikodu olur diye, cevizli ekmek, ceviz vermez.⁶²

1.2.2. Kına Gecesi ve Düğün

Simav yöresinde kına gecesi ve düğünler köy ve şehir merkezinde yapılmalarına göre farklılık gösterir. Burada düğünlerin nasıl yapıldığını anlatmaktan ziyade, kına gecesi ve düğün esnasında halkın inançları gereği yapmış oldukları bazı uygulamalara dikkat çekilecektir.

Oğlan evinden bir ekip kız evine çalgı eşliğinde kına getirir. Getirilen bu kına, merasimle karılır ve gelinin ellerine yakılır. Oğlan anası bu sırada gelinin avucuna kınayla birlikte bir cumhuriyet altını koyar, bu altının uğur getireceğine inanılır.

Eskiden gelin kız çıkarken, geride kalan arkadaşlarının kısmeti açılsın, onları da süpürsün gitsin diye arkadaşları tarafından kıza süpürge teli takılırmış.

⁶¹ Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *a.g.e.*, s.91.

⁶² Hatice Karayörük, 1969 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

Gelin çıkacağı gün gelin arabaya binerken, damadın babası ve yakınları bozuk para ve şeker saçarlar. Bozuk para; bereket, şeker ise geçimin tatlı olması içindir. Gelin, oğlan evinin kapısından girerken de bozuk parayla karıştırılmış şeker saçılır. Eskiden buğday da saçılmış.

Gelin evi döşenirken boşanmış kişiye yaptırılmaz.⁶³

Evliliği bozulan bir kadın gelin başı yapmaz, yaparsa o gelinin de evliliği bozulur.⁶⁴

Eskiden gelin çıktığı gün, gelin oğlan evine girerken kapının önüne koyun postu atılır, gelin bu posta basıp eve girerdi, bu olay gelinin koyun gibi huyu olsun diye yapılır. Gelin postun üzerinden odasına girerken yağ gibi geçimleri olsun diye kapın üstüne tereyağı sürerdi.⁶⁵

Gelin oğlan evinde kapıdan girerken gelinin ayağı bereketli olsun diye, gelinin ayağı suya bastırılır.⁶⁶

Gelin-damat odaya girdiğinde kaynana gelinle damada araları hep tatlı olsun diye şerbet ikram eder.

Gelin odasından çıktıktan sonra sağ koltuk altına, dindar olması için Kur'an, sol koltuk altına ise yuvaları hep bereketli olsun diye ekmek konulur. Bu ekmek küçük parçalara ayrılır ve geline bakmaya gelenlere "dişiniz sızlamasın" diye dağıtılır.

Eskiden gelinle-damat şerbet içtikten sonra duvak açılır. Damat gelin odasının kapısının önüne yuva bereketli olsun diye para serperdi.⁶⁷

Bazıları gelin kayınvalidenin sözünü dinlesin diye, kayınvalidenin başındaki tülbendi gelinin başına örter.⁶⁸

⁶³ Selime Sakallı, 1973 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁶⁴ Mürüvvet Ayyıldız, 1969 Güney Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁶⁵ Müşerref Biçer, 1949 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

⁶⁶ Melahat Sakallı, 1966 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

⁶⁷ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

Daha önceden damadın elini yıkadığı su, gelin oğlanı çok sevsin diye geline içirilirdi.⁶⁹

Gelin eve girerken gelin iyi olsun diye, üstüne atkı örtülürdü.⁷⁰

Gelin, oğlan evine geldiğinde ilk çocuğunun erkek olması için kucacağına erkek çocuk verilir. Gelin de o çocuğa bahşiş verir.

Eskiden gelin çıktığının ertesi günü, gelin sabahleyin erkenden kalkar, bütün evi süpürürdü. Yine o gün gelinin saçları zülüflü kesilir, hatıra olsun diye sandıkta saklanırdı. O günde gelin giydirilir, akrabalar toplanır eğlence yapılırdı. Bu eğlence sırasında gelinin iki avucuna buğday verilir, gelin bunları oynarken saçar, böylece ailenin bereketli olacağına inanılırdı.

Bir evde iki kardeş aynı gün evlendiklerinde büyük olan gencin eşi eve geldikten sonra kayınpeder küçük olan oğlunun gelinini almaya gitmeden önce koyun keser. Böylece çocuğun olmaması durumunun ortadan kalkacağına inanılır.

Çift gelin alındığında kurban kesilip gelinler kana bastırılarak eve çıkarılır.⁷¹

Yeni gelinin evine yuvası bereketli olsun diye bir tabağın içine mercimek, bulgur, pirinç, tuz, şeker konulur.⁷²

Yeni gelin eve sol ayağıyla adım atarsa eve uğursuzluk getirir.

Eve yeni gelin geldiğinde ahırda bir hayvan ölürse, gelinin uğursuz olduğuna inanılır.

Gelin ve damadın düğün boyu giydiği kıyafetler, çıkarıldıktan sonra, bir taşın altına bastırılır. Böylece gelin ve damadın eski kötü huylarının orada kalacağına inanılır.

⁶⁸ Melahat Sakallı, 1966 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

⁶⁹ Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁷⁰ Fadime Işık, 1953 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁷¹ Cemile Akyel, 1955 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁷² Zeliha Taşkın, 1983 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Dul olan bir kişi evlendiğinde “akşam yastıkları ters çevirip de yatın yoksa saka (grip) olursun” derler.⁷³

Evlilik ve düğünle ilgili sözü edilen inanç ve uygulamalar daha çok eğitim düzeyi düşük kadın ve yaşlılar arasında kabul görüp yaşamaktadır. Bu inançların kabul görüp yaşatılmasında gelir durumun öneminin olmadığı gözlemlenmiştir.

1.3. Ölümle İlgili İnançlar

Ölüm hâdisesi etrafında birçok inanma, töre, tören, âdet, âyin, kalıp davranış ve uygulamalar mevcuttur. İnsan hayatının son safhasını oluşturan ölüm, halk inançları itibariyle önemli bir yer teşkil etmektedir. Simav yöresinde halk arasında ölümü haber veren, ölüm esnasına -ölünün gömülmesi ve sonrasına ilişkin, inanç ve uygulamalar yaygındır.

1.3.1. Ölüm Öncesi

Anadolu’da genel olarak ölüm korkusunun bilinçaltındaki baskısıyla tedirgin olan halk düşüncesi, geleceğini bilmek istediğinin de etkisiyle, alışlagelmişin dışındaki birtakım davranışları, araç gereçlerin şu ya da bu biçimdeki kullanışlarını, meteorolojik olayları, hayvanların hareket ve seslerini, düşlerdeki görüntülerle hastadaki psikolojik ve fizyolojik değişiklikleri çoğu zaman ölümün bir ön belirtisi saymaktadır.⁷⁴

Horozun vakitsizce ötmesi, öküz, inek, koyun gibi hayvanların birden bire huy değiştirerek sahibini tanımaması, baykuşun çatıya konması, ötmesi vb. gibi hayvanların alışılmadık davranışları ölüm belirtisi olarak yorumlanır.⁷⁵

⁷³ Fadime Üzülmez, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁷⁴ Hakan Ş. Tavukçuoğlu, *Her Yönüyle Güneysu-Rize*, Güneysu Sosyal Dayanışma ve Kültür Derneği Yayınları, İstanbul, 1966, s.65.

⁷⁵ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı

Karga ötmesi, köpek uluması gibi hayvanların alışılmadık davranışları ölüm işareti olarak düşünülür.⁷⁶

Baykuş bir evin bacasına konunca o evden cenaze çıkacak diye inanılır.⁷⁷

Baykuş ötmesi ve köpek uluması iyiye işaret değildir, baykuşun öttüğü, köpeğin uluduğu evden cenaze çıkar denir.⁷⁸

Kuzgun kuşların ötmesi ölüme işarettir.⁷⁹

Ayakkabı çıkarıldığında ters dönerse, ayakkabı sahibinin tez vakitte öleceğine inanılır.⁸⁰

Bir çocuk sürekli ağlarsa, ağlamanın ağlamayı getireceğine ve o evde ölüm olacağına inanılır.⁸¹

Cenaze taşınırken tabuttan biri düşerse, arkasından birinin öleceğine inanılır.

Çiğ hamur yere düşerse birinin öleceğine inanılır.⁸²

Rüyada dişin çıkması birinin öleceğine işarettir.⁸³

Ekmek dilenin ömrü az olur denir.⁸⁴

Eve bir musibet geleceği zaman köpek eve doğru dönüp havlar, bu köpeğe 3 ihlas 1 fatiha okunmuş bir ekmek atılır.⁸⁵

⁷⁶ Ali Şerif Aslan, 1969 Yerköy Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

⁷⁷ Ali Şerif Aslan, 1969 Yerköy Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

⁷⁸ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

⁷⁹ İlyas Baştürk, 1967 Yeşildere Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

⁸⁰ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁸¹ Selime Başhan, 1967 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁸² Dudu İrez, 1954 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁸³ Nurhan Koç, 1958 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁸⁴ Gülümser Erkul, 1955 Bahtılı Doğumlu, Ev Hanımı.

⁸⁵ Ferah Keldi, 1953 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

1.3.2. Ölüm Esnası ve Ölüm Sonrası

Ölüm döşeğinde yatan kişinin uzak yerlerden gelemeyen yakınları olduğunda, uzaktakinin eşyaları, hastanın yanına getirilir, ölümünü kolaylaştıracağına inanılır.

Yörede ölen kişi, genellikle vefat ettiği gün toprağa verilir. Ancak uzaktaki yakınlarının gelmesi gibi zorunlu hallerde cenazenin bekletildiği görülmektedir. Bu durumda şişmesin diye karnına bıçak, demir, makas vb. konur, kokmaması için de odanın pencereleri açılır.

Kişi, gözleri açık ölürse “arkasından birini götürecektir” denir.⁸⁶

Kişi ölürken gülümserse cennete gidecek denilir.⁸⁷

Arkasından başka biri ölmesin diye, ölü yıkarken kullanılan kazan ters kapanır, üstüne taş konur.⁸⁸

Vasiyet etme durumunda ölü yıkanırken tabutun altında tütsü yakılır.⁸⁹

Kişi öldüğü zaman tenesirde yıkanır, tenesir o gece kişinin evinin yanında bir gece kalır, üzerine de bir kazan su konur, zira cenazenin ruhunun gelip o sudan içeceğine dair bir inanç dikkatimizi çekmektedir.⁹⁰

Kişi memleketinin dışında öldüğünde, memleketine getirilirken araba ağır gelmesin (toprak çekmesin) diye bir ekmekle bir avuç toprak getirilir.⁹¹

Tabutu ağır olan kişinin günahı çok olur derler.⁹²

Öldüklerinde kadınların avuçlarının içine hurma konulur.⁹³

⁸⁶ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı

⁸⁷ Nermin Koç, 1982 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁸⁸ Melahat Sakallı, 1966 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

⁸⁹ İsa Ayyıldız, 1960 Güney Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

⁹⁰ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

⁹¹ Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

⁹² Hava Sevindik, 1966 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁹³ Mürüvvet Ayyıldız, 1969 Güney Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Kefenin makasla veya bıçakla kesilmemesi gerektiğine inanılır.⁹⁴

Eskiden kefenin arasına dua, âyet, vasiyetname, imam kağıdı yazıp konurdu; yine kefenin arasına, şeytan yaklaşmasın diye nane, çörek otu (karaca otu) konur.⁹⁵

Cenaze tabuta yerleştirilerek üstü bir halıyla örtülür. Bu halı camilerden birine hayır olsun diye verilir. Bu halı üzerinde kılınan her namazın ölüye sevap kazandırdığına inanılır.⁹⁶

Cenaze evden gittikten sonra onun bulunduğu yere un konulur, unun üstüne bir ekmek konulur daha sonra onlar Yasin okumaya gelene verilir, böylece ölünün soruları kolay cevaplayacağına inanılır.⁹⁷

Ölü evden çıkarılmadan üzerinden kedi atarsa ölünün hortlayacağına inanılır.⁹⁸

Mezar kazılırken kazma-kürek elden ele verilmez yere atılır sonra ele alınır.⁹⁹

Mezar kazılırken veya cenaze mezara konulduktan sonra kemik çıkması halinde içine bozuk para atılır. Bu, burayı parayla aldım demektir.

Kişi memleketinin dışında öldüğünde memleketinde toprağa verilirken öldüğü yerin toprağı getirilir, ölü konulduktan sonra toprak mezara atılır, bu olay, toprağın çekmemesi yakınlarının da orda ölmemesi içindir.¹⁰⁰

Cenaze kabre konulduğunda ardıç ağacı konulur. Ardıcın şeytanı uzaklaştıracağına inanılır. Cenaze gömüldüğünde toprağın üstüne su dökülür. O suyun meftaya şefaathçi olacağına, ölünün günahlarının yıkanacağına inanılır.¹⁰¹

Kişinin günahları çok olduğunda o kişinin kabrinin sallanacağına inanılır.

⁹⁴ Şerife Ünal, 1944 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁹⁵ Şerife Ünal, 1944 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁹⁶ Yusuf Alçınöz, 1964 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Memur.

⁹⁷ Fadime Işık, 1953 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁹⁸ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁹⁹ Orhan Yiğit, 1965 Yeşildere Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁰⁰ İsa Ayyıldız, 1960 Güney Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁰¹ İsa Ayyıldız, 1960 Güney Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

Gömme işlemi bittikten sonra ya da ileriki zamanlarda, ölen kişinin evinde ya da cami odasında, ölenin eskiden kalma namaz, oruç ve yemin borçları için “Devir” yapılır. Devir, o günkü rayiç bedel üzerinden 340 fidyelik paranın yoksul ve muhtaçlara dağıtılmasıdır. Devri olan kişi bir beze sarılı devir parasını üç kere elden ele dolaştırır, bu sırada da “Aldım kabul ettim, Allah razı olsun” sözünü söyler.¹⁰²

İslam geleneğinde oruç tutamayanlar ve yemin edenler için fidye vardır. Fakat namaz borcunun para ile ödenebileceğinin hiçbir dayanağı yoktur. Belki başlangıcında cenaze sahiplerini sakinleştirmek için yapılan bu davranışlar maalesef bugün dinin bir emri gibi yapılmazsa eksiklik olarak algılanmaktadır.¹⁰³ Simav’da devir olayı eskiye oranla kalkmıştır denilebilir.

Cenazeden dönenler, başkasının evine girmez ya da girecekse yüzünü yıkar. Eğer kişi başka bir eve girerse uğradığı yerden birinin öleceğine inanılır.¹⁰⁴

Cenaze evinde arı-sinek dolaştığında o kişinin ruhunun olduğuna inanılır.¹⁰⁵

Ölenin eşyalarından eski olanlar yakılır, kullanılabilir olanlar, konu komşunun ve akrabaların yardımıyla yıkanır ve ölüye sevap kazandırın diye ihtiyacı olanlara dağıtılır.

Cenaze çıkan evde, o gün yemek pişmez. Konu komşu, dost ve akrabalar, o günün akşamına yemek getirirler. Bu dayanışmaya “Eren Yemeği” denir. Daha sonra da tanıdıklar bir hafta ya da bir ay içerisinde yemek pişirerek başsağlığına gelirler.

Ölen kişinin evinde 7 gün sokak kapısı kapatılmaz, eve gelenlerin ayakkabıları geri çevrilmez. 7 gün boyunca okunur, ekmek ve kesme şeker dağıtılır. Eskiden helva karılıp pide içinde dağıtılmış ama halk bundan pek yemek istemezmiş, buna

¹⁰² Cihat Pala-Ertuğrul Erdoğan, *Doğası, Tarihi ve Folkloruyla Simav*, Akmat Matbaacılık, İzmir, 2007, s.98.

¹⁰³ Mehmet Aydın, Galip Atasagun, Ahmet Aras, Nermin Öztürk, Sami Baybal, *Konya Merkezdeki Manevi Halk İnançlarının Dinler Tarihi ve Din Fenomenolojisi Açısından Değerlendirilmesi*, Damla Ofset, Konya, 2006 s.98.

¹⁰⁴ Hatice Karayörük, 1969 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁰⁵ İsa Ayyıldız, 1960 Güney Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

ölü eli değdiğine inanırlarmış. Bir erkek öldüyse evin kapısına ölünün ayakkabısı konur, onu oradan bir fakir alır.¹⁰⁶

Bir kişi gömüldükten sonra ruhu, yedi gün evini ziyaret eder.¹⁰⁷

Ölen kişinin ruhu gelir diye cenaze evi sürekli ışıklandırılır.¹⁰⁸

Cenaze olduğunda, dolu olan su kapları boşaltılarak, cenaze kaldırıldıktan sonra tekrar doldurulur. Bu, ölü evinde ve komşu evlerde yapılırdı. Azrail'in yedi eve kılıç salladığına inanılır. Aynı şekilde cenaze evinde pişen yemeklere, "Azrail kılıcını batırmış olduğu inancıyla orada yemek pişirmemek ve pişirilen yemeklerin dökülmesi gerektiğine inanılır. Bu uygulamalar, eskiden yapılmaktaydı. Yaklaşık 30 yıldır bu inanış uygulanmamaktadır.¹⁰⁹

Eren yemeğinde tabak sıyrılmaz, kalan yemeği ölünün gelip yiyeceğine inanılır.¹¹⁰

Kişinin ölümünden 52 gün sonra bir hayır yapılır. Kur'an okunur. Ölünün 52 gün sonra etle kemiklerinin birbirinden ayrıldığı düşünülmemektedir ve kişinin çektiği acının azalması için dua okunur ve hayır yapılır.¹¹¹

Cenazenin yedinci, kırkıncı, elli ikinci gecesi ile ölüm yıldönümlerinde hatim ve mevlid okutulur ve bu okutmanın gerekliliğine inanılır.¹¹²

Mezarlıktaki taşların yazılarını okuyanların ve mezarlıktaki meyveyi yiyenlerin unutkan olacağına inanılır.¹¹³

Mezarlıkta sigara içilmez, mezarlıkta sigara içmek mezarlıktakilere saygısızlık olarak değerlendirilir.

¹⁰⁶ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

¹⁰⁷ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁰⁸ Şerife Ünal, 1944 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁰⁹ Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

¹¹⁰ Gülsüm Kaya, 1963 Güney Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹¹¹ Emine Ünal, 1978 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹¹² Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹¹³ Gülşen Korkmaz, 1966 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı .

Cuma günü, Ramazan ayı ve dinî bayramlarda ölen kişilerin iyi insan olduğuna inanılır.

Ölenin mezar taşı, Kurban Bayramı'nda dikilir. Bu zamanda dikmenin sevap olduğuna inanılır.¹¹⁴

Eşi ölen kişi tekrardan evlenirken, eski eşi rahatlasın kemikleri sızlamasın bu evlilikten rahatsız olmasın diye eşinin mezarına gidip Yasin Suresi okunmuş su döker.¹¹⁵

Ölümlle ilgili sözü edilen inanç ve uygulamalar yörede daha çok eğitim düzeyi düşük kadın ve yaşlılar arasında kabul görüp yaşatılmaktadır. Bize bu konuda bilgi veren bazı kişiler yaptıklarının doğru olduğuna inanmasalar da toplumsal kabule aykırı düşmemek için bu davranışları yaptıklarını belirtmişlerdir. Bazı kişiler ise inanmayı uygulamadıkları halde bize yardımcı olabilmek için, toplum içerisinde yaşatıldığını gördükleri inançları bize aktarmışlardır. Bu inançların kabul görüp yaşatılmasında gelir durumunun pek bir önemi yoktur. Dindarlık düzeyi önemlidir, İslam inancının emir ve yasaklarını tam olarak bilen insanlar bu inanç ve uygulamalardan uzak durmaktadırlar.

1.4. Çocuklarla İlgili İnançlar

Çocuğun eli, elini başkalarının cebine sokmasın diye (hırsız olmaması için) ilk önce babasının cebine sokturulur ve para aldırılır.¹¹⁶

Çocuğun üzerinden atlanılmasına izin verilmez, atlandığında çocuğun boyunun kısa olacağına inanılır.¹¹⁷

¹¹⁴ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹¹⁵ Selime Başhan, 1967 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹¹⁶ Selime Başhan, 1967 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹¹⁷ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Aydaş olan çocuk önce mezara atılır. Simav'ın bir köyü olan Mamak'a götürülür. Orada biri tarafından okunur, horoz kesilir, o horozun suyuyla pilav yapılır ve bu pilav çocuklara yedirilir, böylece hastalığın geçeceğine inanılır.¹¹⁸

Aydaş olan çocuk mezara bırakılır, farklı kişiler tarafından geri alınır.¹¹⁹

Aydaş olan çocuk dörtyolda kazan içine konur, kazanın altına odun atılır, odunlar yakılıyormuş gibi yapılır, çocuk kazanın içine oturtulur, üç sefer çevrilir, üç sefer de yerde yuvarlanır, “ma eyidel cıbarığı ve iyi cıbarımı(al kötü çocuğunu ver iyi çocuğumu)” denir ve annesi çocuğu alıp arkasına dönmeden gider.¹²⁰

Peltek olan çocuğa bulaşık suyu içirilirse çocuk dillendir.¹²¹

Çocuğun göbeği düştüğünde dindar olması için cami avlusuna bırakılır.

Çocuğun üzerine seccade örtülmesine izin verilmez, örtüldüğünde ömrünün kısa olacağına inanılır.¹²²

Kırkılı çocuğun eşyaları, gece yıldız görmesin diye dışarıda bırakılmaz, çocuğa zarar geleceğine inanılır.¹²³

Çocuk çok ağladığında kötüye yorulur, evden birinin öleceğine inanılır.¹²⁴

Çok ağlayan çocuklar yatıra götürülür, huyu orda kalsın diye, çocuğun bir eşyası ya da eşyasının parçası orda bırakılır.¹²⁵

Yürüyemeyen çocukların ayaklarına ip bağlanır, Cuma namazından ilk çıkan kişiye ip kestirilir. Buna “Köstek Kesmek” denir. Böylece çocuğun yürüyeceğine inanılır.¹²⁶

¹¹⁸ Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

¹¹⁹ Gülümser Erkul, 1995 Bahtılı Doğumlu, Ev Hanımı.

¹²⁰ Nazmiye Ergün, 1969 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹²¹ Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

¹²² Selime Başhan, 1967 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹²³ Güler Ünal, 1975 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹²⁴ Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹²⁵ Nermin Koç, 1982 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹²⁶ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Çocuk emeklerse eve misafir geleceğine inanılır.¹²⁷

Dişi çıkan çocuk kapıya doğru emeklerse iyiye işaret değildir, derler, evden birinin öleceğine işarettir.

Çocuklu eve misafir geldiğinde çocuğun uykusu kaçmasın diye misafirler gitmeden çocuk yatırılır.¹²⁸

Çok öksüren çocuğa at kestanesi takılır. Yine çok öksüren çocuğun iyileşmesi için mor bağan denilen bir delik açılır, çocuk oradan geçirilir, çocuğun boğazına ve koluna mor ip takılır.¹²⁹

Çocuk başının arkasını kaşırsa uzaktan, alınına yakın bir yeri kaşırsa daha yakından biri gelir denir.¹³⁰

Çocuk kafasını kaldıramadığında bi humayini(kalın bir kumaş türüne verilen isim) sabunlayıp çocuğun kafasını bununla sarıp sabaha kadar bekletirler.¹³¹

Çocuk ağzını yukarı kaldırıp huysuzlandığında evden biri ölecek derler.¹³²

Çocuk, yeni doğduğunda vücuduna bal sürülür teni güzel koksun diye, ilk defa yıkanırken suyuna tuz atılır.¹³³

Küçük çocukların konuşmaya başlayana kadar aynaya bakmasına izin verilmez, bakarsa peltek ya da hiç konuşamayacağına inanılır.¹³⁴

Çok ağlayan çocuğa, üç Cuma selasında nazar duaları okunur, babasının ayakkabısıyla çocuğun yüzüne yavaş yavaş vurulur.¹³⁵

¹²⁷ İbrahim Demirboğa, 1966 Evciler Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹²⁸ Hava Sevindik, 1966 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹²⁹ Nermin Koç, 1982 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹³⁰ Melahat Sakallı, 1966 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

¹³¹ Gülsüm Kaya, 1963 Güney Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹³² Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

¹³³ Hikmet Yaşar, 1944 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹³⁴ Yusuf Girgin, 1938 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Emekli.

¹³⁵ Güler Ünal, 1975 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Eskiden çocuk çok zayıf olduğunda çocuğun böcelik hastası olduğu söylenirdi. Tedavisi için samanlıkta bulunan sarı kurtlar toplanır, hafiften çocuğun burnuna sokulur, sonra o kurt okunarak bir yağla başa sarılırdı. Böylece çocuğun iyileşeceğine inanılırdı.¹³⁶

Çocuğu olmayan kişi hacca gidene deve eti ısmarlar. Çünkü bu etten yiyenin çocuğu olacağına inanılır.¹³⁷

Çocuğu olmayan kadın, yeni doğum yapan bir kadının en son gelen suyuna oturtulduğunda, kadının çocuğunun olacağına inanılır.¹³⁸

Çocuğun ayak ayaküstüne atmasına pek izin verilmez, çocuğun yürüyemeyeceğine ya da geç yürümeye başlayacağına inanılır.¹³⁹

Sözü edilen, çocuklarla ilgili inanç ve uygulamalar yörede daha çok eğitim düzeyi düşük kadın ve yaşlılar arasında kabul görmekte ve yaşatılmaktadır.

1.5. Nazarla İlgili İnançlar

Nazar; bir kişinin diğer bir kişiye kötü gözle bakması ile veya kıskanmasıyla ortaya çıkan ve kıskanılan kişide meydana gelen kötü haldir. Nazarın karşı tarafa iç sıkıntısı veya manevî bir rahatsızlık verdiğiğine inanılmaktadır.¹⁴⁰

Göz değmesi yani nazar inancı, Simav'da çok eskilere dayanan bir inançtır. Günümüzde nazara inanan da vardır; inanmayan da. Yörede insanlar kendi aralarında konuşurlarken “falan kişinin gözü değer” derler. Çocuk hastalansa “göz değdi” denilir. Göz değmemesi için “maşallah maşallah” derler.

Çocukların, askere gidenlerin, başka illere okumak için gidenlerin, güzel giyinenlerin, ceplerine okunmuş çörekotu konulur.

¹³⁶ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹³⁷ Selime Başhan, 1967 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹³⁸ Güler Ünal, 1975 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹³⁹ Selime Başhan, 1967 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁴⁰ Aydın, v.dğr., a.g.e., s.138.

Bebeklere nazar değmemesi için göz boncuğu (gök boncuk) ayva ağacından ya da çitlembikten yapılmış nazarlık takılır. Ayrıca gök renkli bir bezin içine çörekotu konur ve üzerine de üzerlik bağlanarak çocuklara nazarlık olarak takılır.¹⁴¹

Küçük çocuk olan evden misafir gittikten sonra, çocuğa nazar değmesin diye, bir bıçakla misafirin izi kesilir (Bir bıçakla, eşiğe paralel olarak sembolik çizik atılır).¹⁴²

Çocuğa nazar değdiğinde, eve gelen misafirin evi kastedilerek, çocuğa “git sunnağ eşiğine eşede ge” denir.¹⁴³

Çocuklu evden misafir gidince ocakbaşındaki ya da sobadaki küllükten kül alınarak çocuklara yalıtılır.¹⁴⁴

Nazar değdiğine inanılan çocuk, misafir gidince misafirin oturduğu yerlerde yuvarlanır.¹⁴⁵

Çocuğa nazar değmemesi için çitlembik ağacından-leylek kemiğinden, mavi boncuktan oluşturulmuş nazarlık takılır.¹⁴⁶

Çocuğa karayla-kırmızı giydirilmez, çocuk su başına götürülmez bu şekilde geçen nazarın çıkmayacağına inanılır.¹⁴⁷

Misafirlikten gelen çocuğun üstü değiştirilir; Ateş yakılıp üzerlik tohumu atılır, dumanında çocuk gezdirilir. “Erene görene kızıma oğluma laf atana 60, 70 kalkmış gitmiş nazarlar denir.”¹⁴⁸

Çocuklara nazar değmesin diye Leylek gagası dövülür, mavi bir beze, dövülen gaga, çörekotu, tuz bağlanır, çocuğa asılır.¹⁴⁹

¹⁴¹ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁴² Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁴³ Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁴⁴ Gülümser Erkul, 1995 Bahtılı Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁴⁵ Gülizar Kaygısız, 1931 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁴⁶ Dursun Çırak, 1964 Yeniköy Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁴⁷ Nermin Koç, 1982 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁴⁸ Melahat Sakallı, 1966 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁴⁹ Mürüvvet Ayyıldız, 1969 Güney Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Evde misafir olduğu zaman, o gittiğinde beş parmağın beşi de yere sürülür, küçük parmaktan başlayarak “Şu erenlerin, şu görenlerin, kastla bakanlar çatlasın patlasın” diyerek parmaklar çocuğa yalattılır.¹⁵⁰

Evde misafir varken misafirin kullandığı, gördüğü şeker, misafir gidince çocuğa yalattılır.¹⁵¹

Nazar değen çocuğun yüzü ya da kendisi yıkanır, kıyafetleri değiştirilir, böylece çocuğun rahatlayacağına inanılır.

Kalabalığa çıkan çocuğa nazar değmesin diye güzel kıyafetler giydirilmez. Bazen yüzüne kazan karası çalınır.¹⁵²

Nazar değdiğine inanıldığında şekere ve tuza okunur, sonra o tuz yanan ateşe atılır. Tuz patladıkça nazarın gittiğine inanılır.¹⁵³

Şaplı boncuk takılır, çocuğa nazar değdiğinde şapın nazarı alacağına inanılır.¹⁵⁴

Nazar değmesin diye nazar boncuğu takılır. İnsana veya hayvana nazar değerse, insanın küçük abdesti, bazı yerlere sürülüp bu sayede nazarın geçeceğine inanılır.¹⁵⁵

Huysuzlanan hayvanların yemine okunur, böylece hayvanın huysuzluğunun gideceğine, nazardan kurtulacağına inanılır.¹⁵⁶

Hayvanlara nazar değmesin diye ahıra üzerlik otu asılır, çörek otu ile tuz karıştırılarak nazarlık yapılır ve hayvanların boynuzuna takılır..¹⁵⁷

¹⁵⁰ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁵¹ Emine Ünal, 1978 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁵² Güler Ünal, 1975 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁵³ Zühre Taşkın, 1956 Öreğler Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁵⁴ Hüsniye Evren, 1968 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁵⁵ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

¹⁵⁶ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁵⁷ Şerife Ünal, 1944 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Hayvanlara nazar değdiğinde kim tarafından değdirildiği düşünülüyorsa onun evinin önünden yumurtayla geçilir, hayvanın kafasında yumurta kırılır.¹⁵⁸

Hayvana nazar değmesin diye üçgen bir şekilde muska hazırlanır, muskanın ortasına ayna, etrafına da çörek otu, kenarına da çetlemek takılır, ayaklarına katrandan yuvarlak yapılır.¹⁵⁹

Yeni yapılan eve nazar değmemesi için balkona ya da çatıya bazı kişiler at, öküz, koç kafası, koç boynuzu ya da kaplumbağa kabuğu takarlar.¹⁶⁰

Eve nazar değmemesi için, ayva çubuğu, yumurta kabuğu, nazar boncuğu, boğa kabuğu, mavi bezede çörekotu, üzerklik dikilerek, bunların hepsi bir araya toplanır evin saçayağına asılır.¹⁶¹

Bazıları evinin önündeki asma dalına, nazar olmasın diye çetlemek dalı bırakırlar.¹⁶²

Yeni yapılan eve nazar değmemesi için at nalı, bir çok renkten oluşan bezler takılır.¹⁶³

Nazardan korunmak için hazırlanan bir nazarlık için şunlar yapılır; mahalledeki dulların isimleriyle adlandırılmış mavi bez parçaları konur, 7 tane de Mehmet ismiyle adlandırılan mavi bez parçası konur, sonra bunların üzerine üzerlik tohumu biraz da tuz atılır, bunlar sobadan çıkan közün üzerine konulur ve evde tütürülür. Böylece nazarın geçeceğine inanılır.¹⁶⁴ Kaynak kişi bize buna inanmadığını ama yörede bunun uygulandığını gördüğünü belirtmiştir.

Nazarla ilgili sözü edilen inanç ve uygulamalar yörede daha çok eğitim düzeyi düşük kadın ve yaşlılar arasında kabul görüp yaşatılmaktadır. Bu inançların kabul görüp yaşatılmasında gelir durumun pek bir önemi yoktur.

¹⁵⁸ Gülizar Kaygısız, 1931 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁵⁹ İsa Ayyıldız, 1960 Güney Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁶⁰ Yusuf Girgin, 1938 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Emekli.

¹⁶¹ Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁶² İbrahim Demirboğa, 1966 Evciler Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁶³ Gülümser Erkul, 1995 Bahtıllı Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁶⁴ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

1.6. Tarım ve Bitkilerle İlgili İnançlar

Ceviz ağacının altında uyumak iyi olmaz, uyuyan kişi sersemleşir, uyuz olur, ceviz ağacından düşen sakat kalır.¹⁶⁵

Karpuzu dilim olarak kestiğinde senin payına düşen kısımda çekirdek yoksa çocuğun olmaz derler.¹⁶⁶

Selvi ağacı dikenlerin ömrünün uzun olacağına inanılır.¹⁶⁷

Ürün vermeyen ceviz ağacı küfürde (17-19 Nisan tarih aralarına verilen isim) herhangi bir şeyle “Benim çocuklarıma ceviz ver” diye dövülür. Buna “ceviz dövme” denir. Bundan sonra ağacın ceviz vermeye başlayacağına inanılır.¹⁶⁸

Ceviz ağacı diken kişinin ömrünün kısa olacağına inanılır.¹⁶⁹

Tarladaki mahsulü, kurt yediği zaman; tarlaya, tarlanın batısından girilir. Tarlanın çevresi dolaşılır, kıbleye dönülür, üç ihlâs bir Fatiha okunur, okunurken yaş bir söğüt dalı kesilir. Kesilen bu ağaç tarlaya dikilir. Buna “Kurt ağzı bağlamak” denir. Böylece kurdun tarladaki mahsulü yemeyi bırakacağına inanılır.¹⁷⁰

Ulu ağaç altında tek başına uyumak iyi değildir. Fasulye, patates, mısır vb. ürünler ayın parlak olduğu günlerde ekilmez, dikilmez.¹⁷¹

Meyve vermeyen ağaç “meyve vermezsen keserim” diye bir kesici âletle korkutulur. Bostan tarlasına, bostan erimek üzereyken (daha tam olarak erimeden) girilirse bostan elleyen kişinin elleri alaca olur.¹⁷²

Arefe günü, ceviz vermeyen ağaç, kesici bir âletle “kescem seni” diyerek korkutulur.¹⁷³

¹⁶⁵ Şerife Ünal, 1944 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁶⁶ Gülümser Erkul , 1995 Bahtıllı Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁶⁷ İbrahim Eğdemir, 1954 Gökçeler Doğumlu, Emekli.

¹⁶⁸ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁶⁹ Yusuf Girgin, 1938 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Emekli.

¹⁷⁰ Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁷¹ Şerife Ünal, 1944 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁷² Gülümser Erkul , 1995 Bahtıllı Doğumlu, Ev Hanımı.

Bazılarına göre Cuma günleri ağaçlara aşı yapılırsa aşı kurur.¹⁷⁴

İncir ağacı dikenin ömrü kısa olur derler.¹⁷⁵

Bahar aylarında genelde kameri ayların 1.2.3.4.5.6 günlerinde tarlaya mahsül ekmezler. Bu zamanda ağaç kesildiğinde de ağacın kurt tarafından yenildiğine inanılır.¹⁷⁶

Ceviz ağacı aşıl原因an kişinin ömrünün uzun olmayacağına inanılır. Cevizi çürük olan ağacın dibine, çürüklük devam etmesin diye, kurban kemiği ya da kurban kafası gömülür.¹⁷⁷

Meyve ve sebzenin bol olduğu yıl bu hasat bi baş yiyecek derler. Tarlada karpuz ikiz olursa evden bir ölünün çıkacağına inanılır. İncirden düşen kişi iyileşmez, felçli kalır derler.¹⁷⁸

Tarım ve bitkilerle ilgili sözü edilen inanç ve uygulamalar yörede daha çok çiftçiler arasında kabul görüp yaşatılmaktadır.

1.7. Özel Günlerle İlgili İnançlar

1.7.1. Yağmur Duası

Yöredekiler, yağmurun yetersiz yağdığı ya da hiç yağmadığı zamanlarda topluca duaya çıkar ve Allah'a yakarırlar. Duanın hazırlık aşamasında, erkeklerin genellikle bir arada bulunduğu Cuma günü Cuma namazı öncesinde ya da sonrasında kuraklıktan, susuzluktan, yanmakta olan ekinlerin durumundan söz edilerek yağmur ihtiyacı üzerinde durulur. Yörenin imamları, “Yağmur duasına çıkmadan önce sadaka verilmeli, günahlardan tövbe edilmeli, dargınlar barışmalı” diyerek insanları duaya hazırlarlar.

¹⁷³ Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁷⁴ Orhan Yiğit, 1965 Yeşildere Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁷⁵ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁷⁶ Halil Çeler, 1969 Simav Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁷⁷ Nurhan Koç, 1958 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁷⁸ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

Yağmur duası genellikle kırsal kesimde olur. Yağmur duasının olacağı yer ve zaman halka duyurulur. Bu duyurular civar köy ve kasabalarda da yapılır. Cuma namazından çıkan halk, toplu duanın yapılacağı yere giderek İmam Efendi'nin okuduğu duaya katılır ve amin der. Dua süresince eller havaya kalkar ve daha sonra da yağmuru temsil edencesine toprağa doğru ters çevrilir. Yağmur duasından dönen halk, kesilen kurbanlardan hazırlanan hayır yemeğinden yer.

Köy ve kasabalarda yağmur duası ile ilgili farklı uygulamalar mevcuttur.

Yağmur duasına çıkıldığında gömlek vs. giysiler çıkarılır, sadece atlele durulur.¹⁷⁹

Elbiseler ters giyilir. Hayvanlar ve yavruları karşılıklı ayrılır, bunlar meleşirler. Toplu olarak yağmurlem(Yağmur duasına çıkıldığında yağmurun yağması için toplu olarak kılınan namaz) namazı kılınır. Tevbe istiğfar yapılır. Hoca oradakileri helâleştirir. Çocuklar annelerinden ayrılıp karşıya konur. Çocukların ağlamaları ve hayvanların meleşmeleri Allah'a yalvarış olarak kabul edilir. Birçok hoca kendi lisanı ile ayrı ayrı dua yapar. Orada manevî yönden büyük olarak kabul edilenler Allah'a dua ederler.¹⁸⁰

Köyde adı tek olan kişi topçu mezarından (şehit mezarından) bir taş alır, çeşmenin ayaklığına gömer, böylece yağmurun yağacağına inanılır.¹⁸¹

Yağmur yağmadığı zaman çevre köylerle beraber yağmur duasına çıkılır. Suya taş bastırılır ve topluca dua edilir.¹⁸²

Eskiden birkaç çocuk toplanır üzerlerine su serpilir, bir yatacın etrafında döndürülürdü.¹⁸³

Yüksekçe bir yere çıkılarak yağmur duası yapılır ve arkasından hayır yapılır.¹⁸⁴

¹⁷⁹ Hasan Demet, 1951 Yağırlar Köyü Doğumlu, Şoför.

¹⁸⁰ Mehmet Demir, 1941 Simav Doğumlu, Emekli.

¹⁸¹ Gülümser Erkul , 1995 Bahtılı Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁸² İbrahim Demirboğa, 1966 Evciler Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁸³ Dursun Çırak, 1964 Yeniköy Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁸⁴ Mustafa Sunal, 1964 Kuyunoba Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

Camilerde ya da bulunan yerleşim yerinin yüksek bir yerinde yağmur duası yapılır, yemekler ikram edilir.¹⁸⁵

Yağmur duasında yemek yapılır, halka yemek verilir. Halk arasında (dede) denen bir yer vardır. Yağmur duası orada yapılır. Yağmurun yağması için koyun ve keçiler havuzlara atılır, ayrıca küçük çocuklar da havuzlara bandırılıp çıkarılır.¹⁸⁶

Her evden yağ-un vs. malzemeler toplanır. Hamur işi yiyecekler yapılır. Namazdan sonra bir yerde toplanılır. Topluca yağmur duası yapılır. Daha sonra yapılan yiyecekler dağıtılır. Yağmur duası bazen tekkelerde yapılır.¹⁸⁷

Kuzu ile koyun ayrı yerlere konulur, onlar meleşirken dua edilir.¹⁸⁸

Çocuklar akşamleyin dışarı çıkıp “Yağ yağ yağmur teknede hamur ver Allah’ım sicim gibi yağmur” derler, bir evin önünde böyle dediklerinde onlara su dökülür ve para verilir. Bu olaya kız çocuklarının çıkması daha iyi olur, duaların kabul edileceğine inanılır.¹⁸⁹

Yağmur duasına küçük bebek götürülür, bebek ağlarsa yağmurun yağacağına inanılır.¹⁹⁰

Çocuklar nohut büyüklüğünde bir çuval taş toplar, taş toplatma işini hocalar deruhte eder. Taşlar sokaktaki çeşmelere, okunarak bastırılır daha sonra dedeye (yaren dağına) dua etmeye çıkılır.¹⁹¹

Ceketler ters giyilir, çocuklar “kepçe geleni” oyununu oynarlar, köyün her tarafı defalarca dolaşılır. Yemekler, tatlılar hazırlanır, çevre köyler, belde halkı davet edilir. Vaaz, nasihat, dualar yapılır. 2 rekat namaz kılınır. Sahraya çıkılır, küsler barıştırılır, alacaklılar helâlleştirilir, helâl kazancın önemi, kul hakkı vurgulanır.¹⁹²

¹⁸⁵ H.Hüseyin Arslan, 1964 Simav Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁸⁶ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁸⁷ Nurullah Bülbül, 1950 Samat Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁸⁸ Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁸⁹ Zekiye Altıntaş, 1977 Beyce Kasabası Doğumlu, Kuran Kursu Öğreticisi.

¹⁹⁰ Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁹¹ Fadime Işık, 1953 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁹² Baha Altıntop, 1963 Hamzabey Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi

Yağmur yağmazsa toprağa asma dalı gömülür, geçen seneden kalma kabak varsa atılır, böylece yağmur yere iner. Evin ilk çocukları ıslatılır ya da çeşme ahırına sokulurmuş. Yağmur yağmadığında köprü altına ekmek gömüldüğüne inanırlarmış.¹⁹³

1.7.2. Asker Uğurlama

Askere gitmek toplumumuzda doğum, ölüm, evlenme gibi önemli bir olaydır. Ayrıca gençler için olgunlaşma, sorumluluk alma evresidir.

Aynı kurada askere gidecek gençler kendi aralarında haberleşerek bir hafta boyunca topluca, gece düzenleyip davul-zurna eşliğinde eğlenirler.¹⁹⁴

Askere gidecek gence, yakınları ve komşuları ziyafet verir.

Askere gidecek gençler kendi aralarında 10-15 gün sazlı-sözlü eğlenirler. Burada eğlenilen her evde asker adaylarına kına yakarlar.¹⁹⁵

Askere gidecek gençler tekke dolaşımına giderler.¹⁹⁶

Askere gidenin evine akşamları çay içmeye gidilir.¹⁹⁷

Asker eğlencesi yapılır, eğlencede ortaya halk tarafından para toplanır, o parayla hayır yapılır, artan para da askerlerce paylaşılır.¹⁹⁸

Asker eğlencesi olduğu gün el işi yapılmaz.¹⁹⁹

Kurban kesilir, askere gidecek kişinin alınına o kurbanın kanından sürülür.²⁰⁰

Son olarak halk, askere gidecek gencin evinin önünde ya da meydanda toplanır. Hoca Efendinin okuyacağı duaya katılarak genci askere uğurlarlar.

¹⁹³ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

¹⁹⁴ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁹⁵ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

¹⁹⁶ Nurullah Bülbül, 1950 Samat Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

¹⁹⁷ İbrahim Eğdemir, 1954 Gökçeler Doğumlu, Emekli.

¹⁹⁸ Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

¹⁹⁹ Zühre Taşkın, 1956 Öreğler Köyü Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁰⁰ İsa Ayyıldız, 1960 Güney Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

Askere giden gençlerin arkasından su gibi gitsin su gibi gelsin diye su dökülür.

Askeri uğurladıktan sonra ailesi asker çabucak gelsin diye yıkanmaya gider.²⁰¹

Askere arkana dönmeden git derler.²⁰²

1.7.3. Hacca Gönderme

Hacı adayları belli olduktan sonra yakın akrabalar, konu komşu hacı adayını yemeğe alır. Ayrıca çamaşır, havlu, kumaş türünden hediyeler verir. Hacı adayı da tanıdıklarını, komşularını ziyaret ederek onlardan helâllik diler. Dargın olduklarıyla barışır, borçlarını kapatır, kalbini kırdıklarından özür diler.

Hacca gidecek kişinin evine gidilir, “sağ salim Allah gitmeyi ve gelmeyi nasip etsin ” denir, bana da hacılık nasip olsun diye, hacca gidecek kişiye para verilir.²⁰³

Hacı adayına serinlik versin diye şerbet içirilir.²⁰⁴

Hacı adaylarının uğurlanacağı gün, hacı adayları ve hacı uğurlayıcıları Ağa Camii'nin önünde toplanarak toplu duaya katılır. Müftü Efendi bir konuşma yaparak hacı adaylarına telkinde bulunur. Bundan sonra Kur'an okunur, dua yapılır ve hacı adayları uğurlanır.

Hacı adayları uğurlanırken yakınları tarafından şeker, bozuk para saçılır, saçılan para kapılıp saklandığında saklayan kişinin de hacca gideceğine inanılır.²⁰⁵

Hacı geldiğinde eve girmeden kapıda kurban kesilir, hacılar da kurban kanına basıp eve girerler.²⁰⁶

²⁰¹ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

²⁰² Gülizar Kaygısız, 1931 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁰³ Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

²⁰⁴ Hatice Türkmen, 1937 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁰⁵ Fadime Güre, 1972 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı

²⁰⁶ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

1.7.4. Aşure Günü

Aşure ayı girdiği gün, o sene boyunca ev bereketli olsun diye eve 7 çeşit erzak alınır.

Aşure ayı girdiği zaman gusül abdesti alanın yıl boyunca sıhhatli olacağına inanılır.

Aşure günü 7 çeşit erzak alınır, bunlarla aşure yemeği yapılır. Böylece evin bereketli olacağına inanılır, yapılan aşure en az yedi eve dağıtılır, sevaptır.²⁰⁷

Yöre halkı aşure tatlısı yapıp, konu komşuya dağıtır, o gün oruç tutarlar, oruçlarını aşure tatlısıyla açarlar.²⁰⁸

Aşure günü akşamı, evde herkesin gelip geçtiği paspasın altına sadaka koyarlar, ertesi gün bu sadakayı fakirlere dağıtırlar.²⁰⁹

1.7.5. Hıdrellez

Her yıl Mayıs ayının ilk Pazar gününden başlayarak üç hafta devam eder. Hıdrellez için önceden hazırlıklar yapılır. Hıdrellez gününden önce evler temizlenir. Hıdrellez alanını dolduran satıcıdan alışveriş yapan halk çevredeki yeşilliklere oturur, buralarda piknik yapar.

Hıdrellezin bir gün öncesinde arkadaşlarla anlaşılır, gece üçte kalkılır, 2 rekat namaz kılınır, hiç konuşmadan Acenbabaya gidilir, dilek tutulur, orada taştan ya da çalı çırpıdan dileğin şekli yapılır, yere resmi çizilir, dua edilir, 2 rekat namaz kılınır, hiç konuşmadan geri gelinir. Hıdrellez günü alışveriş yaparsan evde bereket olur derler.²¹⁰

²⁰⁷ Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁰⁸ Baha Altıntop, 1963 Hamzabey Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

²⁰⁹ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

²¹⁰ Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

Eskiden hıdrellez günü dilek tutup bir çaputa okuyarak çaputu dereye atarlardı.²¹¹

Gün inerken gül dalına para bağlanır, gece de sabah namazından önce kalkılıp 2 rekat su başında (nasipli olsun diye) namaz kılınır. Bağlanan para alınıp bereket olsun diye yıl boyu cüzdanda saklanır. Üsüm dedesine (Ece Sultana) okumaya gidilir, oğul otu kesilir bereket olsun diye, kesilen ot, evde yıl boyu bekletilir.²¹²

Mayıs'ın beşinde sabaha kadar namaz kılardık, gün doğmadan Simav'daki dedeleri gezerdik, dileklerimizi bir kağıda yazıp akan suya atardık, gül dibinde namaz kılıp, gül dalına, altın varsa altın, para varsa para bağlardık, gülün dibine taşlardan ev yapardık, kağıda yazıp asardık gül ağacına, bunları sabah alırdık, altınla parayı bir yıl saklardık. Oğul otunu, buğday kafasını gece gülün yanına koyarız, sabah alırız, bereket olsun diye yıl boyunca sandıkta saklarız.²¹³

Oğul otunu altınla kesip dilekte bulunurlar.²¹⁴

İkindiden sonra ya da akşam gül dalına para bağlanır, otlardan bilezik, para yapılır, sabah namazdan sonra bağlanan para alınır ve yıl boyunca saklanır. Gülün dibine çocuğu olmayan sancak yapar, çocuk çizer, evi olmayan ev, para isteyen para çizer. Gülün dibine çay, şeker konulur. Sabaha karşı gün doğmadan gülün yanına inilir, konuşmadan dua yapılır, iki rekat namaz kılınır.²¹⁵

Gül ağacına akşamdan altın bir şey bağlanır, sabah uyanınca o gülün dibinde namaz kılıp da dua edilir, hangi muradın varsa 6 Mayıs'ta gün doğmadan önce Acenedesine, Üsüm dedesine gidip dilek tutulur.²¹⁶

²¹¹ Necdet Öztaş, 1937 Simav Doğumlu, Emekli.

²¹² Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

²¹³ Gülizar Kaygısız, 1931 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

²¹⁴ Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²¹⁵ Müşerref Biçer, 1949 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

²¹⁶ Ferah Keldi, 1953 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

Yöre halkı 5 Mayıs Akşamı gül dalına para bağlar, çocuğu olmayan salıncak yapar, gül dalına asar (içine bez bebek bırakır) ezandan önce kalkıp gül dalına astıklarını alır, parayı cüzdanına koyar, yıl boyu saklar.²¹⁷

Hıdrellez günü sabaha karşı karınca yuvasından toprak alınır. Bereket getirsin diye cüzdanda saklanır. 5 Mayıs günü akbaldırın oralardaki dereye, dilek dilenip taş atılmış, bir kağıda dilek yazılıp dereye atılmış, gül dalını altınla kesip cüzdanlarına koyarlarmış, 5 Mayıs akşamı bahçedeki bir soğanın 2 yaprağını aynı boyda keserler, birine siyah diğerine beyaz ip bağlarlar, sabaha karşı, soğan yapraklarına bakılır, beyazın bağlandığı yaprak uzarsa yıl iyi, karanın bağlandığı yaprak uzarsa o yılın kötü geçeceğine inanılır. Yine 5 Mayıs akşamı, bir tabağın içine evdeki tahıllardan konulup dışarıya bırakılır, böylece onlara bereket ineceğine inanılır.²¹⁸ Bilgiyi veren kişi kendisinin bunu yapmadığını ama bunun yörede eskisi kadar olmasa da bazı kişiler tarafından yapıldığını bize bildirmiştir.

1.8. Vakit ve Günlerle İlgili İnançlar

İkindiden sonra dışarıya hamur verilmez, verildiğinde üzerine 3 tane kömür konur, “hamur değil, kömür verdim” denilir.²¹⁹

Gece, acı (biber; soğan, sarımsak) evden dışarı verilmez, verildiğinde o evde acı yaşanacağına inanılır.²²⁰

Martın 9’unda çoraplar çıkarılır, çimenlere basılır, böyle yapılıncaya bereket olur, başında bit pire olmaz derler. Akşam ezanı okunduktan sonra dışarıya maya vermezler, evin bereketi gider. Gece sakız çiğnersen ölü eti çiğnemiş olursun. Salı günü işe başlanmaz, sallanır gider çabuk bitmez, Pazar günü de işe başlanmaz.²²¹

Gece tırnak kesilmez, aynaya bakılmaz derler.²²²

Cuma günü öğleden sonra başlanan iş çabuk ürer.²²³

²¹⁷ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

²¹⁸ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

²¹⁹ Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²²⁰ Güler Ünal, 1975 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²²¹ Lütüye Bozathı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.

²²² Mustafa Sunal, 1964 Kuyunba Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

Cuma günleri ev süpürülmez derler.²²⁴

Hicrî ayın 13'ünden 17'sine kadar olan zamana ay şavkı denir, bir şey ekersen, dikersen kurtlu olur, böcekli olur. Hicrî ayın 27'sinden 30'una kadar olan zamana da ay karanlığı denir. Dikilen ekilen şey meyve vermez. 4'ünden 12'sine, 18'inden 27'sine kadar ekilebilir.²²⁵

22-29 Kasım arasına “YERGİN”, “YILDIZ ÇÖZÜMÜ” denir. Bu zamanda tarlaya gidilmez, bir şey ekilmez, ekilirse o tarladan yedi yıl hasat alınmaz.²²⁶

Küfürde hıdrelleze üç hafta kala, cevizi olmayan ağaç, 3 ihlas 1 fatiha okuyarak bir şey ile “Benim çocuklarıma ceviz ver” diye dövülür.²²⁷

İki bayram arasında düğün yapılmaz. Cuma günleri yaş kesilmez, ava gidilmez, çocuğu ölen kadın arefeye 3 gün kala iğne tutmaz, dikiş yapmaz, eğer yaparsa çocuğunun gözlerine batacağına inanılır. Bayram günleri 7 çeşmeden suları birbirine karıştırırsan bu zemzem suyu gibi olur. Ayın aydınlık döneminde ağaç dikilmez; eğer bu dönemde dikilirse kurtlu olur, bir de bu zamanda düğün yapılmaz.²²⁸

Gece ateş verilmez (evde yanan ateş), ikindiden sonra süpürge yapılmaz, evden bir büyük öleceğine, şeytanların ayakta olacağına inanılır.²²⁹

Gün batarken anne-babası ölür diye çocuklara ekmek verilmez.²³⁰

Cuma günü işe başlanmaz, Salı günü işe başlarsan ertelenir denir. İkindiden sonra yarım olur diye işe başlanmaz.²³¹

Gün inerken genç kız el işlerini kesmez, keserse işleri ters gider.²³²

²²³ Gülümser Erkul , 1995 Bahtıllı Doğumlu, Ev Hanımı.

²²⁴ Zeki Çelik, 1966 Simav Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

²²⁵ Hacer Üzülmöz, 1939 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²²⁶ Yusuf Girgin, 1938 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Emekli.

²²⁷ Tahir Girgin, 1962 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Çiftçi.

²²⁸ Gülsüm Kaya, 1963 Güney Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²²⁹ Hatice Karayörük, 1969 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

²³⁰ Selime Sakallı, 1973 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²³¹ Ferah Keldi, 1953 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

²³² Fadime Işık, 1953 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

6 Mayıs'ta Gavur Küfürü olur; sabah namazına kalkılır, eski hasırlar yakılarak üstünden atlanır, "bütün günahlarım gavurlağ boynuna" diye atlanır. Evden, meraya haşlanmış soğanla-boyanmış yumurta getirilir, bu yumurtalar tokuşturulur. Cumartesi işe başlanmaz, Cuma günü ekmek yapılmaz, yeşil koparılmaz, işler perşembe günü yapılır. Sefer ayında kavga edilmez, edilirse yıl boyunca kavga edilir denilir.²³³

Salı günü ölen kişi için şanslı derler, ayın 13. gününü uğursuz sayarlar. Kız isteme gibi hayırlı işlere Perşembe ya da Pazar akşamı giderler. Cuma günü sela zamanı süpürge yapılırsa meleklerin süpürüldüğüne inanılır. Cuma günü çamaşırı yıkanan kişinin ömrünün kısa olacağına inanılır.²³⁴

1.9. Ezanla İlgili İnançlar

Ezan okunurken konuşuluyorsa susulur, ezan dinlenir, kişi oturduğu yerde ayaklarını uzatıyorsa ezana saygı olsun diye bacaklarını toplar.²³⁵

Ezan okunurken el işine ara verilmezse o iş bitmez derler.²³⁶

Ezan okunurken yemek yenilmez; yenilirse mide ağrısı yapar. Ezan okunurken konuşanın dili tutulur.²³⁷

Ezan okunurken köpek uluduğunda birinin öleceğine inanılır.²³⁸

Ezan okunurken dilek dilenir.²³⁹

1.10. Ay Tutulmasıyla İlgili İnançlar

Selâ verilir, tüfek atılırdı.²⁴⁰

²³³ Hacer Üzülmaz, 1939 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²³⁴ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

²³⁵ İbrahim Demirboğa, 1966 Evciler Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

²³⁶ Zühre Taşkın, 1956 Öreğler Köyü Doğumlu, Ev Hanımı.

²³⁷ Selime Sakallı, 1973 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²³⁸ Gülümser Erkul, 1995 Bahtıllı Doğumlu, Ev Hanımı.

²³⁹ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

²⁴⁰ Mehmet Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Terzi

Kusur namazı kılınır, bizim kusurumuzdan ayın tutulduğuna inanılırdı, bunun için kusurların affı için namaz kılınırdı.²⁴¹

Sarı-kara kızlar ayı tutmuş, bu kızlar korksun ayı bıraksın diye teneke çalınırdı.²⁴²

Bir Arap kızı varmış o, ayı tutuyormuş, korksun ayı bıraksın diye tüfek atılırdı. Eskiden aya karşı durulup namaz kılınırdı.²⁴³

Tüfek atılırdı, dolu silahlar mermi bitene kadar atıldığında ayın açılacağına inanılırdı.²⁴⁴

Tüfek atılmış, iki tencere birbirine çarpılmış, ay tutulmasında felâket olacağına inanılmış.²⁴⁵

Eskiden, ay ve güneş tutulmasında doğan kişilerin çocuklarının olmayacağına inanılırdı. Kaynak kişinin bize vermiş olduğu şu bilgi toplumdaki halk inançlarının herkes tarafından kabul edilmediğini göstermesi açısından önemlidir Ben de ay tutulmasında doğmuşum ama 6 tane çocuğum var.²⁴⁶

Ay tutulmasıyla ilgili sözü edilen inanç ve uygulamalar yörede günümüzde çok az insan tarafından uygulanmaktadır. Bu uygulayanların çoğu yaşlılardan oluşmaktadır.

1.11. Ev, Bereket ve Misafirle İlgili İnançlar

Misafir evden ayrılırken çıkış kapısına kadar arkasından yürünüp uğurlanır, günahı evde kalmasın diye.²⁴⁷

Kapının eşiğinde, ocağın içinde şeytan durur derler.²⁴⁸

²⁴¹ Mehmet Demir, 1941 Simav Doğumlu, Emekli.

²⁴² Gülümser Erkul , 1995 Bahtıllı Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁴³ Gülizar Kaygısız, 1931 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁴⁴ İsa Ayyıldız, 1960 Güney Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

²⁴⁵ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

²⁴⁶ Münevver Yalçınöz, 1934 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁴⁷ Mehmet Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Terzi.

²⁴⁸ Gülümser Erkul , 1995 Bahtıllı Doğumlu, Ev Hanımı.

Kapı eşiğinde, günah olur diye oturulmaz.²⁴⁹

Yürüme çağına gelmiş, yürümeye başlamış bir çocuk emeklese o gün eve misafir gelecek denir.

Yemek yerken yemeğe ekmek düşerse o gün eve misafir gelecek demektir.

Elbise üzerindeyken düğme dikilmez, aklın dikilir, fakirlik olur derler.²⁵⁰

Kapı eşiğinde oturulmaz. Fatıma anamızın düşük bebeği olunca bebeği kapının eşiğine gömdüğünden dolayı eşikten atlamanın iyi olmadığına inanılır.²⁵¹

Eskiden bir kişi gurbete gittiği zaman, kişi memleketinden çıkana kadar kapılar açılır ev süpürülmezdi. Süpürülürse o kişinin evden süpürülüp gideceğine inanılırdı.²⁵²

Bıçak yere atıldığında sırtı üzerinde durursa misafir gelecek demektir, ellerin kitlenmesi nasibin azalacağına işarettir.²⁵³

Evlerde görülen yılanı “Temel Yılanı” denilirdi. Pek inanılmasa da onların evi koruduğu söylenirdi.²⁵⁴

Duvar dibinde uyumak iyi değildir, insan çarpılır. Evin içerisi temiz olmazsa oraya melekler değil şeytanlar gelir, böylece o evde mutluluk değil geçimsizlik olur. Kapı eşiğinde oturulmaz, şeytan çarpar, hasta olunur. Kapı eşiğinde oturulmaz, kişi kapıda kalabilir.²⁵⁵

İkindiden sonra evden hamur çıkmaz, çıkarsa evin bereketi azalır. Evden çıkan hamurun belli olmaması için hamurun üzerine üç tane kömür konur.²⁵⁶

Ekmek elle bölünmez, zira bereketli olmaz, yedi eve kadar bıçak aranır.²⁵⁷

²⁴⁹ Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁵⁰ Dursun Çırak

²⁵¹ Müyesser Ülker

²⁵² Selime Başhan

²⁵³ Baha Altıntop

²⁵⁴ Yusuf Girgin

²⁵⁵ Erep Ceyhan

²⁵⁶ Münevver Yalçınöz

Eskiden yufka yapıldığında ilk önce damdaki öküzlere yedirilirdi. Hasadın işlenmesinde öküzün çok emeği olduğundan ilk yeme hakkının onların olduğuna inanılırdı, öyle yapılmazsa evin bereketi azalır, inancı vardı.²⁵⁸

Eskiden, parayı ve ekmeği sayarsan bereketi gideceğine inanılırdı.²⁵⁹

Misafir ardından misafir gelirse ayaklarını sürüyerek geldi denir. Misafir evde kasıtlı olmadan 2-3 defa yer değiştirirse ev sahibinin zengin olacağına inanılır, gözü dolan kişinin evine misafir gelir.²⁶⁰

1.12. Eşya ve Nesnelere İlgili İnançlar

Ayakkabıyı çıkarırken ayakkabı ters gelirse misafir gelecek, arka arkaya durursa bir yere gideceksin denir.²⁶¹

Elden ele bıçak verilmesi uğursuzluk sayılır.²⁶²

Sabun elden ele verilmez, sabun acı olduğu için elden ele verenler arasında kavga olacağına inanılır, ayağının altına sabun sürülmez.²⁶³

Mezarlıkta cenaze defnedilirken elden ele kürek verilmez, verilirse arkasından bir cenazenin daha çıkacağına inanılır.²⁶⁴

Ayakkabı çıkarılırken ayakkabının ters gelmesi, kişinin yakın zamanda ölebileceğini gösterir.²⁶⁵

Dişleri süpürge teliyle temizlemek iyi değildir, dişlerin süpürülür gider derler. Süpürgeyle vurulan çocuk uyuz olur. Süpürgeyle üstü süpürülen kişinin saçları dökülür.²⁶⁶

²⁵⁷ Nuriye Girgin, 1938 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁵⁸ Yusuf Girgin

²⁵⁹ Erep Ceyhan

²⁶⁰ Güler Ünal

²⁶¹ Lütfiye Bozatlı

²⁶² İbrahim Eğdemir

²⁶³ Mustafa Sunal

²⁶⁴ Nurullah Bülbül

²⁶⁵ Erep Ceyhan

²⁶⁶ Şerife Ünal

Dikiş yaparken ipin düğümünü kişinin kendisi atması gerekir. Başkası düğüm attığında bahtının bağlanacağına inanılır.²⁶⁷

Ev süpürüldükten sonra süpürge dik bırakılmaz. Şeytan salıncak yapar sallanır derler, ayrıca süpürgeye basılmaz.²⁶⁸

Süpürge ters bırakıldığında “seninde başın benim gibi ters kalsın” diye, süpürgeyi ters bırakan kişiye ilenirmiş.²⁶⁹

Elbise üzerinde iken dikilirse kısmet kapanır.

Cam ve porselen eşyanın aniden düşüp kırılması, suyun dökülmesi bir belânın defedileceğine işarettir.

Komşu komşuya süt, yoğurt verirken, ineğe nazar değmesin diye yanında biraz da tuz verir.²⁷⁰

Soğan ve sarımsak kabukları yanmaz, soğan ve sarımsak kabuklarında şeytan oturur derler.²⁷¹

1.13. Uğur ve Uğursuzlukla İlgili İnançlar

Parmak çıtlatmak iyi değildir, çıtlatırken şeytanın tespih çektiğine inanıldığından günahdır denir.²⁷²

Kesilen saç sokağa atılmaz, atılan saç tavuğun, kuşun ayağına dolaşır kişinin başı ağrır kişi kel olur.²⁷³

Sağ elin kaşınması para getirir, sol elin kaşınması para götürür.²⁷⁴

²⁶⁷ Güler Ünal

²⁶⁸ Fethiye Girgin, 1963 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

²⁶⁹ Yusuf Girgin

²⁷⁰ Hakkı Yıldırım

²⁷¹ Müyesser Ülker

²⁷² Selime Başkan

²⁷³ Münevver Yalçınöz

²⁷⁴ Mustafa Gökleoğlu, 1973 Gümüşsu Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

Bazı kuşların ötmesi, köpeğin havlaması, dananın bağırması uğursuzluk olarak algılanır.²⁷⁵

Ayağının altı kaşındığında yolculuğa çıkılacağına inanılır.²⁷⁶

Kulak çınlaması, birinin seni andığına işarettir.²⁷⁷

Sağ avuç içi kaşındığında para geleceğine, sol avuç içi kaşındığında kavga edileceğine inanılır.²⁷⁸

Sağ gözün, kolun, bacağıın seğirmesi iyiye, sol gözün, kolun, bacağıın seğirmesi kötüye işaret demektir. Kadınların, erkeklerin önünü kesmesi uğursuzluk sayılır, kadınlar arabanın önünü de kesmezler yine uğursuzluk sayılır.²⁷⁹

Kesilen tırnak dışarıya atılmaz, atılırsa bu tırnakları şeytan yer, tırnakların şeytan tarafından yenmesi kişiye uğursuzluk getirir denir.²⁸⁰

Sigaranın yandan yanması yola çıkmaya, leylek uçarken görmek seyahat etmeye yorumlanır.²⁸¹

Yılan havaya atılır, yere yılanın sırtı gelirse yağmur yağmayacak, yılanın karın tarafı gelirse yağmur yağacağına işarettir.²⁸²

İnsanların ve araçların önünden tilki ve tavşan geçerse uğursuzluk getirir.²⁸³

Baykuşun bacada ötmesi uğursuzluk sayılır, eller bacakların arasına alınıp uyunursa kıtlık olacağına, sağ ayak altın kaşınırsa ayakkabı giyeceğine inanılır.²⁸⁴

²⁷⁵ Mehmet Koç, 1959 Koyunoba Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi .

²⁷⁶ Ahmet Sağdıç, 1966 Hasanören Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

²⁷⁷ Mehmet Söngün, 1962 Yeniköy Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

²⁷⁸ İbrahim Eğdemir

²⁷⁹ Hakkı Yıldırım

²⁸⁰ Mürüvvet Ayyıldız

²⁸¹ Zeki Çelik

²⁸² İsa Ayyıldız

²⁸³ Mürüvvet Ayyıldız

²⁸⁴ Özgül Durmaz

Kulağının kızarması birinin seni anmasının işaretidir. İyiye anıyorsa evine gideyim, kötüye anıyorsa erenine (ölüsüne) geleyim denir.²⁸⁵

Yeni gelen gelin eve sol ayağıyla girerse eve uğursuzluk getirir.²⁸⁶

Yılan öldürülüp ağaca asılırsa yağmur yağar. “Yılanı bir vuruşta öldürürsen cennetlik olursun” denir.²⁸⁷

İnek yavrusu doğduğu zaman kırkı çıkana kadar dışarı süt verilmez. Verilirse ineğin sütü kesilir, yavru süt emmez.²⁸⁸

Tavuğun horoz gibi ötmesi uğursuzluktur. Öten tavuk kesilir.²⁸⁹

1.14. Atmosfer Olayları İle İlgili İnançlar

Nisan yağmuru zezem suyu gibidir. Uğurludur. Nisan yağmurunda ıslanmak insana şifa verir.²⁹⁰

Bizim büyüklerimiz Nisan yağmuruyla hamur yaparlardı, o hamur kabarırsa o yıl içinde bir şey istemeye gelen olursa istediği verilirdi. Hamur kabarmazsa istediği verilmezdi.²⁹¹

Nisan yağmuru alınır, eve serpelenir, böylece yılın bereketli olacağına inanılır.

Bayanlar Nisan yağmurunu biriktirip banyo yaparlar.²⁹²

Nisan yağmuruyla maya hamuru yapılır (İlk hamurun o şekilde üretildiği söylenir). Bu hamur kabarırsa kişinin her muradının gerçekleşeceğine inanılır.²⁹³

²⁸⁵ Fethiye Girgin

²⁸⁶ Münevver Yalçınöz

²⁸⁷ Erep Ceyhan

²⁸⁸ Erep Ceyhan

²⁸⁹ Fethiye Girgin

²⁹⁰ Yusuf Yalçınöz

²⁹¹ Nazik Çağlar

²⁹² Özgül Durmaz

²⁹³ Ferah Keldi

Yağmur yağınca ceviz altına gitmeyin derler.²⁹⁴

Dolu yağdığında dolunun yağmasının kesilmesi ve gök gürlendiğinde eve yıldırım düşmesini önlemek için avluya demir (bıçak, saçayağı) atılır.²⁹⁵

Dolu yağdığında dolu bir bıçakla yarılr.²⁹⁶

Yağan dolunun birisini kesersen dolu yağması kesilir.²⁹⁷

Dolu yağdığında, kesilsin diye, bir ağaca bıçak ya da orak saplanır.²⁹⁸

Dolu yağdığında bahçedeki sacayağı ters çevrilir, doluya 3 ihlas bir fatiha okunduğunda dolunun kesileceğine inanılır.²⁹⁹

Nisan yağmuru hayvanlara da şifalıdır, kelleri iyileştirir.³⁰⁰

1.15. Ateş ve Ocakla İlgili İnançlar

Ateşe tükürmek uğursuzluktur, ateş üzerinden atlanmaz, ateşe su dökülmez, dökene ocağı söner denir.³⁰¹

Sobada odun yanarken çok ses çıkıyorsa biri bizi anıyor demektir.³⁰²

Küle basılmaz, tuz dökülen evde kavga olur denir.³⁰³

Ateş iyi kullanıldığında dost, kötüye kullanıldığında düşman gibidir.³⁰⁴

Sacayağı ters konmaz, yan konulan sacayağı ters konursa eve uğursuzluk getirir.³⁰⁵

²⁹⁴ Yusuf Girgin

²⁹⁵ Şerife Ünal

²⁹⁶ Gülümser Erkul

²⁹⁷ Mustafa Gökleoğlu

²⁹⁸ Hacer Üzülmöz

²⁹⁹ Gülümser Koyun

³⁰⁰ Tahir Girgin

³⁰¹ Dursun Çırak

³⁰² Özgül Durmaz

³⁰³ Hacer Üzülmöz

³⁰⁴ Mehmet Koç

³⁰⁵ Gülümser Erkul

Ateş sönünce cinler, periler ateş başına toplanır. Ocağın üstünü boş bırakmak, fakirlik getirir.³⁰⁶

Sacayağının birden bire devrilmesi evin başına bir yıkım geleceğini gösterir.³⁰⁷

Kül üstüne su dökülmez işenmez, gece kül dökülmez cinler zarar verebilir.³⁰⁸

1.16. Yol ve Yolculukla İlgili İnançlar

Yola giderken arkana dönüp bakmak iyi değildir, ardına bakma gelemezsin denir.³⁰⁹

Ava giden kişinin arkasından kuşları süpürüp gelsin diye süpürge atılır.³¹⁰

Ava giden kişiyle konuşulmaz.³¹¹

İki yol ağzında uyunmaz.³¹²

Yola çıkanın ardından, su gibi gitsin gelsin diye su dökülür.³¹³

Bir kişi yola çıkarsa, yola çıkılan evde örgü örülmez.³¹⁴

Dört yol ağzında yatmak uğursuzluktur, yol kenarında yatılmaz, yatan kişiyi şeytan çarpar.³¹⁵

1.17. Muhtelif Konularla İlgili İnançlar

Maya hamurunun bereketi gitmesin diye hepsi verilmez az da olsa bırakılır.³¹⁶

³⁰⁶ Fethiye Girgin

³⁰⁷ Nuriye Girgin

³⁰⁸ Ferah Keldi

³⁰⁹ Selime Başhan

³¹⁰ Erep Ceyhan

³¹¹ Yusuf Girgin

³¹² Dursun Çırak

³¹³ Orhan Yiğit

³¹⁴ Zühre Taşkın

³¹⁵ Erep Ceyhan

³¹⁶ Gülizar Kaygısız

Kötü bir rüya görüldüğünde rüyayı görenin başında un çevrilir.³¹⁷

Kendinin tanıdık bir sesle gece çağrıldığını duyan, bu sese ilgisiz kalıp cevap vermemelidir. Cevap verilmesi halinde cevap verenin başına iblis-cinin bir felâket getireceğine inanılır.³¹⁸

Huysuz bir kişinin işi yapılırken onun işinin iyi gitmeyeceğine inanılır. Huysuz kişinin eşyası dikilirken ipliği dolaşır, iğnesi kırılır.

İşin normal süreden önce bitirilmesi birinin uğurlu gelmesine, geç bitirilmesi ise uğursuzluğa işarettir. Bazı kişiler etrafındaki insanlar tarafından bile “uğurlu-uğursuz” diye nitelendirilir. Uğursuz olarak nitelendirilen kişinin işlerinin üzerine gelinmesi istenmez.

Bardakta biraz su varken üzerine tekrar su dökmek iyi değildir. Uğursuzluk getirir, yoksulluğa sebep olur.³¹⁹

Pencereden kül dökülürse meleklerin gözüne kaçar ve günah olur.³²⁰

Açık kalan seccadenin üzerinde şeytan namaz kılar, açık kalan yatakta şeytan yatar şeklindeki bir inanç da çok ilginçtir.³²¹

Araba alındığında, çocuk doğduğunda kesilen kurbanın kanını arabanın bir yerine, çocuğa sürmek iyidir.

Sevgi, nefret, hastalık ve benzeri ihtiyaçlar için hocaya gidilir ve kitap açtırılır.³²²

Mezarlıkta uyunursa felçli olarak kalkılacağına inanılır.³²³

Akarsuya, tuvalete tükürülmez, ölünce onların yutturulacağına inanılır.³²⁴

³¹⁷ Nurhan Koç

³¹⁸ Erep Ceyhan

³¹⁹ Güler Ünal

³²⁰ Erep Ceyhan

³²¹ Gülümser Erkul

³²² Münevver Yalçınöz

³²³ Özgül Durmaz

1.18. Halk Hekimliğine İlişkin İnanç ve Uygulamalar

Halk hekimliğinin, insanların doğa olayları karşısında takındıkları tavırların ve geliştirdikleri ilişkilerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Özellikle dinî inançların ve büyüünün belirleyici olduğu toplumlarda insanların başına gelen kötü olaylar, bedene yabancı unsurların girmesi ve onların yaptığı kötülüklerle açıklanırdı. İnsanların bunlardan korunmak için düştükleri çareler ve geliştirdikleri bazı tedavi usulleri; halk hekimliğinin temellerini oluşturmuştur. Halk hekimliği günümüzde içinde doğduğu ülkenin bir parçası olarak halk arasında yaşamaya ve birtakım birikimlerle kuşaktan kuşağa aktarılmaya devam etmektedir.³²⁵

Simav ve çevrelerinde halk hekimliği uygulamalarına eskiye oranla pek sık rastlanmamaktadır. Halk arasında genellikle yaşlı ve tecrübeli kadınlar tarafından hazırlanan doğal ilaçlara dayalı geleneksel bir boyutu olduğu için söz konusu uygulama biçimine “kocakarı” tedavisi, kullanılan ilaçlara ise “kocakarı ilaçları” adı verilir. Bu insanların çevresinde yetişen bazı bitkilerin bazı hastalıkları iyileştirdiğine inanılmaktadır. Geleneksel halk hekimliği uygulamalarının örneklerine; modern tıbbın henüz yeterince gelişmediği dönemlere göre uygulama alanı daralmasına rağmen, araştırma alanında da rastlanmıştır. İlçe ve çevresinde artık çok az kişi tarafından bilinen bu yöntemlere genellikle herhangi bir hastalık karşısında doktorların önerdiği ilaçlar ve uyguladığı tedavi beklenen sonucu vermediğinde başvurulduğu gözlenmiştir. Bu çerçevede ilçede bazı rahatsızlıklar için uygulanan geleneksel tedavi yöntemleri şunlardır:

1.18.1. Siğil

Derinin üst tabakasında bulunan; şekli; bulunduğu bölgeye ve tipine göre değişen genellikle deri ile aynı renkte olan nasırımsı sert kabarcıktır.

³²⁴ Ferah Keldi

³²⁵ Ali Albayrak-İhsan Çapçioğlu, *Dini Araştırmalar Dergisi*, c.8, sy.8.

Bir söğüt dalı yarıp, siğil onun ortasına yerleştirilerek kesiliyormuş gibi yapılır, siğil üzerinde ipe bağlanıp siğile düğüm atılır, böylece siğilin iyi olacağına inanılır.³²⁶

İğnenin arka ucu siğil üzerinde döndürüle döndürüle okunur ve üzerine tükürülür ve tedavisi yapılır, ayrıca kurumuş yılan kabuğu çiğnenerek yutulur, böylece tedavi olunur.³²⁷

Cumartesi günü gün yarımlanmadan nohutla yazılır, sonra nohut ıslanır, arkasından nohut gök basmayla sarılır, evin bir köşesine asılır. O kurudukça siğilin kuruyacağına inanılır, siğil aynı zamanda toprakla yazılır, yazılan toprak atılır.³²⁸

Tuz, bulgur bir hocaya okutturulur, 3 hafta boyunca Cumartesi günleri okunur, okunan tuz, bulgur fırına atılır, onlar yandıkça siğilin de kaybolacağına inanılır.³²⁹

Çam iğnesiyle erkekli-dişili(bir kadın ve bir erkek tarafından) okutturulur.³³⁰

Cumartesi günü iğne çevirtirilir.³³¹

Mezar toprağıyla okunur.³³²

İri tuzla siğile okunur, tuz kuru bir yere atılır, tuz orada kurudukça siğilin de kuruyacağına inanılır, söğüt dalına düğüm yapılarak siğil okunur, söğüt kurudukça siğilin iyileşeceğine inanılır.³³³

Siğil ipe bağlatılır, cumartesi günleri okutulur, okuyucu kadın her okuyuşunda bağlanan ipi biraz daha sıkar.³³⁴

İncir yaprağının sütü siğile sürülür.³³⁵

³²⁶ Hakkı Yıldırım

³²⁷ İbrahim Eğdemir

³²⁸ Müyesser Ülker

³²⁹ Zühre Taşkın

³³⁰ Hatice Karayörük

³³¹ Baha Altınop

³³² Ali Başhan, 196, Çitgöl Kasabası Doğumlu, Emekli

³³³ Nazik Çağlar

³³⁴ Gülizar Kaygısız

³³⁵ Dursun Çırak

Okunarak siğilin etrafı gök kalemle çizilir.³³⁶

Siğiller okunarak siğil tanesi kadar bulgur dizilir, bunlar kurudukça siğilin de kuruyacağına inanılır.³³⁷

Söğüt ya da dut dalı, okunarak siğil sayısı kadar çentilir ve bu dal bir çatıya atılır, dal kurudukça siğillerin kuruyacağına inanılır.³³⁸

Siğile tuzla okunur, o tuz ayak basmayacak yere atılır, tuz eridikçe siğilin de geçeceğine inanılır.³³⁹

1.18.2. Sarılık

Safra ve karaciğer hastalığıdır. Kişinin sararması, halsizleşmesi hastalık belirtisidir, eskiden bu hastalığın kötü düş görmekten veya çok meraklı olmaktan kaynaklandığına inanılırdı.

Alından ya da dil altından kesilerek biraz kan akıtılır, dilin altından kesildikten sonra bir ekmek parçası erkek köpeğe yedirildiğinde halk inancına göre sarılık geçer.³⁴⁰

Hastalığa yakalanan bir çocuk ise, çocuğa sarı bir yazma örtülür ya da bağlanır, sarı kıyafetler giydirilir, leblebi yedirilir, çocuk leblebiyi yiyemezse leblebi tozu yedirilir.³⁴¹

Ak köpeğin pisliğini yoğurtla karıştırırlar, hastaya yedirirler.³⁴²

Çınar kabuğu kaynatılıp içilir, cumartesi, pazartesi bir kadına gidilerek olay 3 defa yapılır, kadın iki kaşın ortasına tahta kaşık yerleştirir, üstüne bıçakla 3 kez vurur böylece hastalık korkutulmuş olur.³⁴³

³³⁶ Gülümser Erkul

³³⁷ Hikmet Yaşar

³³⁸ Erep Ceyhan

³³⁹ Selime Başhan

³⁴⁰ Nazik Çağlar

³⁴¹ Şaziye Taşdemir, 1926 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

³⁴² Fadime Boytek, 1947 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

³⁴³ Gülsüm Koyun

Sarı çiçekle banyo yaptırılır.³⁴⁴

Sarılık taşları olur, küçük kız çocuğunun idrarı karpuz kabuğuna konulup içilirse sarılığa yakalanan kişinin iyi olacağına inanılır.³⁴⁵

1.18.3. Kurdeşen

Cilt hastalıklarındandır, vücuttaki sivilcelerin fazla kaşınmasının sonucunda sivilcelerin çibana dönmesidir. Genellikle çocuklarda bazen de büyüklerde görülmektedir.

Hasta sabah gün doğmadan 4 yol ağzına gider, eline bozuk para alır ve onlara okur. Daha sonra “kurt oldum, kurdeşen oldum hûû!” diyerek bağırır ve elindeki paradan oraya atar ve böylece hastalıktan kurtulacağına inanır.³⁴⁶

Üç yol ağzında fırın süngesinin(ekmek fırınının temizlendiği süpürgeye verilen isim) üstüne binip “kurd odum kurdeşen odum hu” diye üç kez bağırılır.³⁴⁷

“Kurd odum kurdeşen odum hu” diye bağdıktan sonra, ayva ağacının dibinden toprak getirilir, suya atılır, o suyla yıkanılır.³⁴⁸

Hasta olan kişi bir süngeye oturup 3 yol ağzına gider, eline 3 ceviz alır. “Kurd odum, kurdeşen odum ham hum” diyerek cevizleri birer birer atar.³⁴⁹

Hasta, bir ayva ağacının altına gider, “ Kurdeşen adum hu hu” diye bağırır, sonra 3 yol ağzına ocak yakılır, tenceredeki suyla hasta yıkanır, hasta süngeye bindirilir, at gibi dolaştırılır.³⁵⁰

Ayva ya da incir ağacının altında yıkanılır, arkasından dört yola gidilir, orda “kurd odum, kurdeşen odum hu...” diye bağırılır.³⁵¹

³⁴⁴ Hatice Karayörük

³⁴⁵ Ferah Keldi

³⁴⁶ Erep Ceyhan

³⁴⁷ Nazik Çağlar

³⁴⁸ Gülizar Kaygısız

³⁴⁹ Gülümser Koyun

³⁵⁰ Özgül Durmaz

³⁵¹ Ferah Keldi

1.18.4. Uyuz

Vücutta çeşitli sebeplerden dolayı çıkan kaşıntılardır.

Hastalığa yakalanan kişinin bütün çamaşırları kaynatılır. Hastalığa yakalanan kişi kükürtü ekmeğe sürerek yer.³⁵²

Eskiden Sincap eti yenir, kanı vücuda sürülür, muşadıyla(bir ot türü) göktaş içilirdi.³⁵³

Yılanın çıkan derisi ekmeğe arası yapılarak hastaya yedirilir.³⁵⁴

Tuzlu su ve iştirto ile vücudun tamamı silinerek tedavi edilir.³⁵⁵

Demirci(Manisa'nın ilçesi) yakınlarında Karataş(Demircinin bir köyü) taraflarında uyuz suyu olur, bu su sürüldüğünde iyi olunur.³⁵⁶

1.18.5. Böcelik

Bu hastalığa yakalanan çocuk çok zayıf, çelimsizdir.

Tedavisi için samanlıktaki sarı kurtlar toplanır, çocuğun burnunun üstüne konur, sonra o kurt okunarak bir yağla başa sarılır, böylece çocuğun iyileşeceğine inanılır.³⁵⁷

Samanlıktan böcek toplanır, tereyağı çocuğun kafasına sürülür; böcek yağın üstüne konur, böcek ölünceye kadar orada kalır. Bu olay Cumartesi, Pazartesi ve Perşembe olmak üzere 3 gün yapılır.³⁵⁸

³⁵² Yusuf Girgin

³⁵³ Gülizar Kaygısız

³⁵⁴ Dursun Çırak

³⁵⁵ İbrahim Eğdemir

³⁵⁶ Ferah Keldi

³⁵⁷ Selime Başhan

³⁵⁸ Özgül Durmaz

Önceden samanlıklarda olan böceklerden 3 tane toplanır, tereyağına sürülüp burun deliklerine ve başa, okunarak birer tane konurdu. Şimdi ise samanlık pek bulunmadığından böcek yerine asma dalıyla yapılır.3 tane asma dalı alınır, hasta olan çocuğun burun deliklerine birer tane, başına diğer dal okunarak konur, böylece hastalığın iyileşeceğine inanılır.³⁵⁹

1.18.6. İt Dirseği (Arpacık)

Gözlerin alt kapaklarında çıkan sivilcelere denir.

Hasta yere uzanır, hastanın üzerine hasır örtülür ya da kalbur konur, bu hasır ya da kalburun üstüne ekmek bırakılır, bu ekmekler kara bir köpeğe aldırılır, kara köpeğin ekmeğini almasıyla gözdeki it dirseğinin de alınacağına inanılır.³⁶⁰

İğneyle sarımsağa 41 kere batırılır, sonra o iğne 3-4 gün itdirseğine sürülür.³⁶¹

İttirseği olunca dişi bir köpeğe, gözün üzerinden ekmek aldırılır.³⁶²

Eskiden kadınlardan bu işi bilenler kibrit çöpüyle itdirseğini iterek tedavi yapardı.³⁶³

1.18.7. Köstebek

Köstebek hastalığı vücudun herhangi bir yerinde ortaya çıkan, tıpkı bir tarladaki köstebek yuvasını andıran iltihaplı ve ateşli şişkinliklere denir. Bu iri çıbanlar olgunlaştıktan sonra deşilip akıtılır. Tedavi olmazsa tekrar tekrar çıkar. Bunun erkeği ve dişisi vardır. Erkeği bir yerde çıkar, dişisi bir çok yerde çıkar denir.

Bilirkişi köstebek çamurunu okuyarak yumurta gibi yuvarlar. Daha sonra kurumaya bırakır, çamurlar kurudukça hastanın iyileşeceğine inanılır. Aynı zamanda hastaya perhiz verilir, hasta sadece koyun sütü, koyun peyniri ve koyun yağı yer.³⁶⁴

³⁵⁹ Nazik Çağlar

³⁶⁰ Yusuf Girgin

³⁶¹ Gülizar Kaygısız

³⁶² Mustafa Gökleoğlu

³⁶³ İbrahim Egdemir

³⁶⁴ Münevver Yalçınöz

Eskiden köstebek vurulur, eti yenir, kanı hasta olan yere sürülürdü.³⁶⁵

Sarı çamurdan yuvarlak yapılır, dua okunarak hastalığın üstüne sürülür, kurumaya bırakılır, çamur kurudukça hastalığın iyileşeceğine inanılır.³⁶⁶

1.18.8. Çapaklanma

Bebeklerin gözlerinde oluşan çapaklar anne sütü ile silinir, çayla da silindiği olur.³⁶⁷

Mavi bir bez ıslanır, çocuğun gözüne sürülür, çapaklanma bitene kadar bu mavi bez ıslatılarak çocuğun gözü silinir.³⁶⁸

Nazar olunca çapak olur derler, çay suyuyla pansuman yapılır.³⁶⁹

Gül suyuyla pansuman yapılır.³⁷⁰

1.18.9. Misafir (Göze Ak Düşmesi)

Bir kimsenin gözüne ağrı sonucu ak düşerse tedaviye okutmakla başlanır. Süpürge ıslatılır, göze okunarak süpürgeyle su serptirilir, suyun damlasıyla beraber müsafirin düşeceğine inanılır.³⁷¹

1.18.10. Karın Ağrısı

Eskiden pamuk, gaz yağı ya da ispirto ile ıslatılır, ateş değirilir ve bir gürbenin içine atılırdı, sonra o gürbe hemen karına yapıştırılırdı.³⁷²

Bazılarının karnında su olur, ondan dolayı ağrı yapar, bu durumda karın zeytinyağı ve sabunla ovulur.³⁷³

³⁶⁵ Gülizar Kaygısız

³⁶⁶ Hatice Türkmen, 1937 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

³⁶⁷ Emine Ünal

³⁶⁸ Şaziye Taşdemir

³⁶⁹ Özgül Durmaz

³⁷⁰ Ferah Keldi

³⁷¹ Yusuf Girgin

³⁷² Hikmet Yaşar

³⁷³ Şaziye Taşdemir

Akbaşlı otu kaynatılıp içilir.³⁷⁴

Yumurta pişirilip göbeğe sarılır.³⁷⁵

Karın zerine tarhana lapası vurulur, bir de pınar (murt) yaprağı karna vurulur.³⁷⁶

³⁷⁴ İsmail şahin

³⁷⁵ Baha Altıntop

³⁷⁶ Hakkı Yıldırım

II. BÖLÜM

SİMAV İLÇESİ VE ÇEVRESİNDEKİ TEKKE, TÜRBE VE YATIRLAR

Türkçe’de birini veya bir yeri görmeye gitmek anlamında kullanılan ziyaret kelimesi Arapça’daki ziyaret kelimesinden gelmektedir. Arapçada zevi kelimesi, ziyaret etmek ve ziyaret eden mânâsına gelip, kelimenin müştakları züvar ve mezaî olarak da kullanılmaktadır.³⁷⁷

Bu başlıkta olağan kabir ziyaretinden farklı olarak düşünülen yatır, türbe, dede mezarı diye anılan; ermiş, eren, evliya, şih gibi sıfatlar verilen; belli hacet, dilek ve çeşitli isteklerle varılan ziyaret mekânları üzerinde durulacaktır.

Ünver Günay, bir çalışmasında, Türkiye’de halk dindarlığı düzeyinde ziyaret ve adak yerleriyle ilgili inanç ve uygulamaların oldukça yaygın ve canlı kalmaya devam ettiğini, hastalıktan kurtulma, yağmur yağması ve bol ürün, iş bulma vb. gibi günlük hayata ait çeşitli işler için insanların kutsal saydıkları mekânlara gidip İslâmîleştirilmiş belli usul ve adaba göre dua ettiklerini ve dileklerinin kabulü için yakardıklarını belirtmektedir.³⁷⁸ Biz de bu noktadan hareketle Simav ve köylerindeki ziyaret yerleri hakkında bilgi vermeye çalışacağız.

2.1. Kavli Ahmed Tekkesi

Simav’da tekke 1 Nolu Sağlık Ocağının arka tarafında Cuma Mahallesi’nde Kavli Ahmed Camisi’nin bulunduğu yerdedir.

Tekkeye “Kavli Ahmed” denmesi ile ilgili şu menkıbe anlatılır:

“Üç Şeyh irşad için sözleşmişler, irşad için yola çıkmışlar. Bu irşad için çıkan şeyhlerden birisinin adı Ahmed’dir. Çok güzel sohbet ettiği için “Kavli Ahmed” adı ile anılmaktadır. Kavli Ahmed Simav’da bundan 200-300 sene önce Rufai Tarikatını

³⁷⁷ Ünver Günay, Harun Güngör, Şaban Kuzgun, Huzeyfe Sayın, A.Vahap Taştan, *Kayseri ve Çevresinde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri*, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 1996, s.10.

³⁷⁸ Ünver Günay, *Din Sosyolojisi*, Erciyes Yayınları, Eskişehir, 1998, s.339-340.

yaymak için mürşid olarak irşada geliyor. Simav'a yerleşiyor ve vefat ediyor. Tekke'ye bundan ötürü bu isim veriliyor.³⁷⁹

Kavli Ahmed Camisine önceden Ulu Ahmed Tekkesi denilmekteydi. Tekke 1910 yılında Simav büyük yangınında yanınca, toplantılar, bir süre Oduncuoğlu Mescidinde, Meresin Hacı Ahmet Efendi Tekke'yi yeniden yaptıınca da tekkede yapılmaya başlanmıştır. Bugün caminin –haziresinde- bahçesinde olan kabirler, önceden caminin içerisinde kapalı yerde idiler. Namaz kılınan yer ile mezarlar arasında tahta perde vardı. Tekkenin eşyaları olan “Rufai Sancak-Atlas yeşili üzerinde “Kelime-i Tevhid” (Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlullah) yazılı Çalpara, Ney, Kudüm, Tef şiş (Güller) vb, eşyalar “Rufai tarikatına ait bütün emanet eşyalar, Meresin Hacı Ahmed Efendi'nin torunu Hacı Ahmet Yavuz'un 1969 tarihinde evinin yanmasıyla birlikte tarihe karışmıştır.³⁸⁰

Yaramaz, haşarı çocukların tekke ziyaretgâhında uslanacaklarına da inanılır. Bu çocuklar bir saat kadar ziyaretgâhta bırakılır, daha sonra uslandıkları görülürdü. Bu olayı Hacı İsmail Özkan şöyle anlatır:

“-Eskiden kabirler Tekke Camisinin içinde idi. Kabirler ile namaz kılınan yer arasında bir gergi –tahta- var idi. Tekkenin halifelerinden olan Hacı Mustafa Efendi'nin kabrinin bulunduğu yere huysuz, yaramaz çocukları koyarlarmış. Bir müddet sonra alırlarmış. Bu müddet zarfında çocuklar iyi olurlarmış. Halktan bir kişi anlattı: “-Bir arkadaşın akrabasının çocuğu çok yaramazmış. Bir gün sabahleyin Hacı Mustafa Efendi'nin kabrinin bulunduğu yere koyarlar, öğleyin alırlar. Çocuğa sorarlar, “Oğlum sana ne yaptılar?” Çocuk: “-Bir hacı amca elinde bir ısrarla (hamuru ekmek teknesinden çıkarmak için kullanılır) geldi. “-Oğlum, bundan sonra yaramazlık yaparsan seni döverim. Bir tek daha yaramazlık yapma” diye tembihte bulundu, sonra kayboldu. Artık yaramazlık yapmayacağım” der. Bundan sonra çocuk yaramazlık yapmamıştır.³⁸¹

³⁷⁹ Yaşar Bozyiğit, *Simav'ın Manevi Mimarları*, Erkan Matbaası, Simav, 2001, s.188-189.

³⁸⁰ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.189-196.

³⁸¹ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.189.

2.2. Kusumlar Köyündeki Türbeler

2.2.1. Cıbcık Yaren Dedesi

Kusumlar köyü ile Efir köyü arasında Cıbcık Yaren Dedesi'nin mezarı bulunur.

İsminin Abdülaziz olduğu söylenir. Şazeli Tarikatına mensup bir velidir. Kusumlar köyünden Fadime teyze isminde bir kadının Cıbcık Yaren Dedesi'nin mezarının yanında tarlaları vardır. Birgün kadın, tarlada çalışırken, mezarın yanına bir geyik geldiğini görür. Bakar ki; nur yüzlü, sakallı bir kişi geyiği sağmakta. Hemen eve gelir, durumu anlatır, aileden Avcı Bekir ismindeki kişi geyiği vurmak için tarlaya gider, geyiği vurur. Geyik dile gelir, beddua eder: “-Ellerin büzülsün” der. O anda Avcı Bekir'in elleri büzülür, ölünceye kadar o şekilde gezer.³⁸²

Hıdrellez günlerinde Cıbcık Yaren Dedesi, köylü tarafından ziyaret edilir.

2.2.2. Yaren Dedesi

Kusumlar köyüne girişte, sağ tarafta, etrafı meşe, ardıç, pelit ağaçları ile kaplı bir tepede Yaren Dedesi'nin mezarı bulunur.

Bir gece köylüler köy odasından dağılıp, evlerine giderlerken Yaren Dedesi gelir. Köyde Cırık Halil isminde bir köylünün arkasından gece karanlığında tutar. Mezarının bulunduğu yere kadar götürür. Orada eline çalgı süpürge verir. Mezarın çevresini süpürttürür, temizlettirir. İş bittikten sonra “Oğlum, bundan sonra, buraya koyunlarınızı yatırmayın bize eziyet oluyor” der ve köylüyü yollar. Yaz günleri köyün koyunları önceden arada yatarmış.³⁸³

Yaren Dedesi, Hıdrellez günlerinde köylü tarafından ziyaret edilir.

³⁸² Bozyiğit, *a.g.e.*, s.390.

³⁸³ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.390.

2.3. Hisarköydeki Yatırlar

2.3.1. Eski Dede-Koca Dede

Demirci Dağları eteğinde, köye hâkim bir tepede mezarı bulunan, köylülerin Eski Dede-Koca Dede dediği zatın kim olduğu, ne zaman yaşadığı ve öldüğü hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Hisarköy'ün üst tarafında Harapbağ Mevkiinde, mezarı bulunan Eski Dede-Koca Dede'nin mezarının bulunma menkıbesi çok anlamlıdır:

- Hisarköylünün birisi, Harapbağ Mevkiinde kışlık odun için kütük kazarken kütükler arasında, kefeni sararmış, bozulmamış, bir cesetle karşılaşır, heyecanlanır, ölü mü diri mi diye merak eder. Ceketinden çıkardığı iğne ile cesede dokunur. O anda cesetten: “-Abdestimi bozdun” diye ses gelir, adam korkuyla eve gelir. O akşam Koca Dede o adamı uyutmaz. Devamlı rüyasına girer. “-Abdestimi bozdun, abdest aldır. Abdestimi tazeleyiver” diye tembihte bulunur. Sabah olunca, köyün hatibini cesedi bulduğu yere götürür, cesedi tekrar yıkarlar, bu günkü bulunduğu yere defnederler.

1960-1965 yılları arasında Hisarköylüler köy namına, sürüm-domuz avına giderler. Akşama kadar hiçbir avcı silah atamadan, dağları dolaşır gelir. Koca Dede'nin bulunduğu yere gelince, can sıkıntısından, eğlenememekten, Koca Dede'nin mezarına doğru, bir ağaca şapka asarlar, ne kadar avcı varsa, şapkaya silah atarlar. Avcılar ne kadar kurşun atarlarsa atsınlar, Koca Dede'ye doğru olan şapkayı bir türlü vuramazlar. İçlerinden birisinin silahı parçalanır, eli yaralanır, bu olaydan sonra köye dönerler.³⁸⁴

Köy halkı eski Dede-Koca Dede'yi hıdrellez zamanında ziyaret eder.

2.3.2. Küçük Dede-Yeni Dede

Eski Dede gibi köye hâkim bir tepede Değirmen Alanı Mevkiinde mezarı bulunur. Kim olduğu, ne zaman yaşadığı ve öldüğü bilinmemektedir.

³⁸⁴ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.388.

Ümmülerin Halil isminde gencin birisi, dedenin mezarının bulunduğu yerdeki meşe ağacına çıkar. Çıkrık yapmak için bir dal kesmek ister. Tam keseceği sırada, bir kurşun çalımını kadar mesafeye atılır. Her tarafı elleri, ayakları büzük kalır. Ölümünün sonuna kadar büzük kalarak, o şekilde gezer.³⁸⁵

Bu zamana kadar kimse oraya gidip ağaç kesemez. Mezarın etrafı taşlarla çevrilmiştir.

Hidrellez zamanında köylü bu mezarı ziyaret eder.

2.4. Şenköy'deki Yatırlar

2.4.1. Enderesi Dedesi

Köyün doğusunda, çam ağaçlarının arasında bulunur. Eskiden Enderesi Dedesi'nin mezarının yanından yol geçiyormuş.

Şöyle bir olay olur: Köyden Sarı Hacı isminde bir kişi hasta yatağında yatarken güler. Yanında bulunan hanımı: “Niye güldün?” der. Der ki: “Falan adam kağnyıla gelirken, dedenin yanından geçerken, dedenin kolunu çiğnedi. Kağnyı arabası devrildi. Ona güldüm” der. Hemen kadın haber verir, köylü gider, görürler ki, kağnyı devrilmiş, öküzün biri ölmüş. Bu olay üzerine köylü yolu değiştirir. Eski yol doğusuna düşerken, yeni yol kuzeyine düşer.³⁸⁶

Dedenin oradaki ağaçları kesen kişi, sara hastalığına benzeyen bir hastalığa tutulur, kurtulamaz.

Enderesi Dedesi etraflarında bulunan tarla sahipleri, tarlalarını ekmeden önce, adak olarak kurban keserler, dağıtırlar, tarlalarını öyle ekerler.

2.4.2. Küçükyeren Dedesi

Köyün kuzeyindeki çamlığın içinde Küçükyeren Dedesi'nin mezarı bulunur.

³⁸⁵ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.389.

³⁸⁶ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.386.

Değirmenciler mahallesinden bir kişi bu Küçükkyeren Dedesi'nin nâmını duyar, gelir dua eder, çocuğu olur, sonradan gelmez. Bir gece rüyasına Küçükkyeren Dedesi girer. Rüyasında: “Oğlum gel, hayır yap. Türbemin çevresindeki karıncaları dahi doyur.” diye tembihle bulunur. Hemen köye gelir. “Ne sert dedeniz varmış, bana rüyamda: “-Gel, hayır yap, Türbemin çevresindeki karıncaları dahi doyur” dedi, der. Değirmenciler Mahallesinden o kişi her sene gelir, hayır yapar, türbenin çevresine buğday saçmak sûretiyle karıncaları dahi doyurur.³⁸⁷

Küçükkyeren Dedesine çocuğu olmayanlar gelirler. Kişi dedenin oraya gider, dedenin oradaki bir taşı kaldırır, taşın altından çıkan böceği yer, çaput bağlar, dua eder. Çocuğu olduktan sonra kurban kesip, dedenin orda hayır yapar.³⁸⁸

Söğüt köyünden Şenköy'e düğüne gelirler. Düğünü biten Söğütlüler köylerine dönerken köylüden biri Küçükkyeren Dedesinin mezarının bulunduğu yere küçük abdestini bozar. Biraz ilerledikten sonra, kişi hastalanır, sabaha kadar hasta yatar.³⁸⁹

2.4.3. Kocayeren Dedesi

Köyün güneyinde bulunan Kocayeren Dedesi de çamlığın içinde bulunur. Çamlık Dedesi de denir.

Yağmur yağmadığı zaman, köylü hep birlikte Kocayeren Dedesine yağmur duası için çıkar. Orada yağmur duası yapılır, yağmur yağar. Köy nâmına hayırlar orada yapılır.³⁹⁰

2.5. Yeşilova Köyündeki Bedreddin Türbesi

Yeşilova'da Bedrettin Mevkiinde, Bedrettin Harman yerinde bulunan bu türbeye köylüler Bedrettin Dedesi adını vermektedirler. Büyük bir Evliya olduğuna inanırlar. Halk arasında şu bilgi anlatılır: Bundan 200-250 sene önce Yeşilova'nın hatibi Hacı Hasan Efendi, Hacca gider, Hac'da bir adam ile karşılaşır. Selâmlaştıktan sonra adam, nereli olduğunu sorar. Hüdavendigâr Vilâyetinin Kütahya Sancağının

³⁸⁷ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.386.

³⁸⁸ Ümmü Kaşmaz, 1944 Şenköy Doğumlu, Ev Hanımı.

³⁸⁹ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.386.

³⁹⁰ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.387.

Simav kazasından olduğunu söyler. Simav'dan hangi köyden olduğunu sorar. Semerköy'den (Yeşilova'nın eski ismi Semerköy'dür) olduğunu söyleyince, adam; “Harman yerinin alt tarafında mezarlığa giden yolun sol tarafında bir mezar var. O mezarın ismi Bedrettin'dir. Oranın etrafını taş çağıyla çeviriverin” der. Bedrettin Hazretleri hakkında bilgi verir. Hacı Hasan Efendi Hac'dan gelince erik ağacının altında bulunan türbenin etrafını kağı arabasıyla taş taşımak sūretiyle çevirir. Burada yatan kişinin büyük bir Allah dostu olduğunu söyler. Taşla çevrili türbe, zaman gelir yapılır, son olarak da köylü bugünkü binayı yapıverir.³⁹¹

Bedrettin Harman yerinde köylü köy hayırlarını yapar, yağmur duasını bu harman yerinde gerçekleştirir. Söz konusu harman yerinde yapılan dualar bu büyük evliyanın yüzü suyu hürmetine kabul edilir.

Çocuğu olmayanlar buraya gelir, dileğini diler, sonra 2 rekât namaz kılar, geri geri çıkar, çıkarken türbeye demir para atar, arkasından horoz kesip, kimisi pişirir, harman yerinde çoluk çocuğa yedirir, kimisi ise çiğ et olarak köyün fakirlerine dağıtır.³⁹²

Şu menkıbede anlatılır: “Semerköy'den bir kişi, bir Cuma günü sabahleyin Bedrettin mevkiin de bulunan tarlasına çift sürmek için gider. Tarlada çift sürerken Muhammed Bedrettin Hazretleri gelir, selâm verir. Çift süren kişiye; “Oğlum, bugün hangi gündür” diye sorar. Kişi “Cuma günü olduğunu” söyler. Muhammed Bedrettin Hazretleri: “Oğlum, Cuma günü Müslümanların bayramıdır, bir tek daha böyle bayram gününde çift sürmeye gelme” der, elini kaldırır. “Yoksa seni döverim” diyerek, elini avucunu açar. Kişi bakar ki, avucunun içi ayrık. Aynı anda kişi kaybolur. Bunu gören çiftçi eşyalarını alarak köye döner.³⁹³

³⁹¹ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.382.

³⁹² Ümmühan Atalay, 1963 Yeşilova Doğumlu, Ev Hanımı

³⁹³ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.383.

2.6. Beyce Kasabasındaki Türbeler

2.6.1. Doğan Bey Türbesi

Doğan Bey'in türbesi Tekke Mahallesinde, Yukarı Tekke mezarlığının doğu tarafında, mezarlığın içindedir.

Doğan Bey, Beyce'nin kurucusu olarak bilinir. Kasabada şu menkıbe anlatılmıştır: “Doğan Bey, Beyce'ye yerleştiği zaman köy fakirmiş, açlık ve kıtlık içindeymiş. Doğan Bey köy meydanına kazanlar vurdurmuş, her gün fakir köylüyü doyurmaya başlamış.

Doğan Bey çok çalışkan ve zengin bir insanmış. Beyce Yukarı Camisini yaptırmış. Doğan Bey Camiinin karşısına bir çeşme, türbesinin bulunduğu yerin alt tarafına da Çataloluk Yukarı Pınarı yaptırır. Camiyi yaptırdınca imam ve müezzinlere gelir olması için, bugün Simav 4 Eylül Mahallesi sınırları içerisinde bulunan Yeygiren Değirmenini ve köyün muhtelif yerlerindeki tarlalarını camiye vakfeder.

Beyce Belediyesi Yukarı Tekke Mezarlığının etrafını taş duvarla ördürmek ister. Bu işle meşgul olan Duvar ustası Mustafa Acar ile 1998 yılı Haziran-Temmuz aylarında anlaşır.

Yukarı Tekke Mezarlığının duvarları yapılırken türbenin bulunduğu yerde bulunan duvarların arasına, Mustafa Usta türbeye çıkmak için bir merdiven koymak ister. O zamanın belediye başkanı türbeye çıkan merdiveni iptal ettirir. Çarşambayı, Perşembeye bağlayan gece Mustafa Usta bir rüya görür. Rüyasını şöyle anlattı: “Rüyamda Doğan Bey kabrinin ayak ucunda, Ulu çınarın altında demir tezgâhında kalıp yapıyordum. Kabrin ayak ucundan aniden bir kapı açıldı. Bir baktım 4,5-5 metre genişlikte, 45 metre derinlikte cennetten bir köşe gördüm. O kapıdan beyaz elbiseli, nur yüzlü insanlar merdivenden çıktılar. Çok güzel giyinmişlerdi. Beyaz gömlekleri, yaka balköpüğü renginde yelekleri dikkat çekiyordu. Yeleklerinin düğmeleri altından idi. Ayaklarında siyah ayakkabıları, başlarında siyah sarıkları vardı. Tam 20 kişi çıktı. Bana bir kişi “Sen bizim merdivenimizi neden yapmıyorsun= Merdivenimizi yap” dediler. Ben de dedim ki: “Reis iptal ettirdi.

Yapma dedi, yap derse yaparım” dedim. Bana: “Merdiveni yap! Yapmazsan işin iyi olmayacak” dediler. Ben de onlara dikkatle baktım: “Kardeşim! Sizin gözleriniz de görmüyor. Siz ne yapacaksınız” dedim. Tekrar bana: “Merdiveni yap. Yapmazsan işin iyi olmayacak” dediler ve aniden kayboldular. Bende uyandım. Sabahleyin Beyce köye gittim. Merdiven boşluğunu kapattığım yeri söktürdüm, işçilere yeniden yaptırdım. Türbenin kubbesini yaptım, maddî durumum iyi olmadığı için türbenin tamamlanmasına altı ay ara verdim. Bir gece rüyamda, yine aynı kişilerden iki kişi rüyama girdi. Bana “bizim türbemizi yapiver” dediler, kayboldular. Ben de bugünkü olduğu gibi türbeyi yaptırdım, yanına da çeşmeyi koydum.³⁹⁴

Çocuğu olmayan kişi gelir ve burada dua edip çocuk diler, çocuğu olduktan sonra gelip burada kurban kesip, hayır yapar. Ayrıca köstebek hastalığına yakalanan kişi de buraya şifa bulmak için gelir.³⁹⁵

2.6.2. Karacaahmet Türbesi

Karacaahmet Tekkesi, Aşağı Tekke denilen mevkide bulunan küçük mezarlık içinde bulunmaktadır.

Anlatılan menkıbelere göre, “Karacaahmet” adında bir evliya varmış. Bu velinin 41 yerde türbesi varmış. Aynı anda vefat etmiş, 41 yere gömülmüş. Bu velinin mezarlarından biri de Beyce’de bulunmaktadır. Önceden mezarın bulunduğu odada bu veliye ait özel eşyalar; tespihler, örtüler bulunmaktaymış ama kaybolmuş.³⁹⁶

Karacaahmet tekkesinde son zamanlara kadar köylü bu tekkede hayır yapar, nezir adar, yemin kefareti için orada hayvan keser, pişirir yahut çiğ et olarak dağıtır, pişirilen yemekler orada çocuklara yedirilirdi.³⁹⁷

³⁹⁴ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.379.

³⁹⁵ Zeliğe Haşimoğlu, 1972 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

³⁹⁶ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.381.

³⁹⁷ Mehmet Gülser, 1921 Simav Doğumlu, Emekli.

2.7. Sancı Dedesi

Lise arkasında (Bugünkü Simav Cumhuriyet Lisesi) Kazım Karabekir Caddesi üzerinde bulunan bu türbe, bir süre önce kaldırılmış, yerine evler yapılmıştır,

Sancı dedesiyle bitişik evi olan Kahveci Akif lâkabıyla tanınan Hacı Akif amca başlarından geçen bir olayı şöyle anlattı: “1339-1923 senesinde bir yaz günü annem bahçeye çıkar. Bahçede dolaşırken, elinde tespih, Kelime-i Tevhîd çekmektedir. Annem Kelime-i Tevhîd’i sesli olarak çekerken, tabii annem, Kelime-i Tevhîd-i tam olarak söyleyemediği için, bir ses işitir. Bir erkek sesi: “Kelime-i Tevhîd öyle söylenmez, böyle söylenir” der. “Kelime-i Tevhîdi doğru olarak söyler ve bu şekilde söyle” der. Annem korkudan koşarak eve geldi.³⁹⁸

Hacı Akif Amca türbeye sık sık, hasta çocuk ve hasta hayvan getirildiğini, burada türbenin etrafında gezdirildiğini ve çocuklara türbenin toprağından yalattığı zaman iyi geldiğini anlattı.³⁹⁹

2.8. Kuş Dedesi

Edek mevkiinde, bu gün Sağlık Yapı Kooperatifi ile Simkent Yapı Kooperatifi arasında Kuş Dede’sinin mezarı bulunmaktadır.

Kuş Dedesi hakkında bilgi bulunamamıştır.

2.9. Arap Dedesi

Cuma Mahallesi Hanım Sokakta mezarı bulunan bu kişi hakkında bilgi bulunamamıştır.

2.10. Tatar Dedesi

Tatar Dedesi adını aldığı Tatar Ocağı mevkinde bulunmaktadır.

³⁹⁸ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.371.

³⁹⁹ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.372.

Bundan 60-70 sene önce, komşu köylerden çocuğu hasta olan veya çocuğu olmayan köylüler gelirler. Türbenin olduğu yere, tavuk, gözleme, un getirirler. Orada tavuğu pişirirler, gözleme yaparlar, gelene gidene yedirirler. Orada hayır yaparlar. Bütün getirdikleri yiyecekleri orada yedirip giderler. Arta kalanları herkese dağıtırlar veya türbenin kenarına koyarlar. Gebeceler ve Gökçeler Köyünden gelen insanlar, koydukları şeyleri alırlar ve yerlerdi. Kuşu köylüleri geldikleri zaman kırmızı ekmek getirirler, çocuklar kuşu ekmeğini bilirlerdi.⁴⁰⁰

2.11. Ece Sultan Türbesi

Simav'ın kuzeyinde, Eynal Kaplıcalarının batısında, Hüsüm Köyü'nün güneyinde, meşe ağaçları ile kaplı bir tepede yatmakta olan Ece Sultan Bursa evliyelerinden Emir Sultan'ın müritlerindedir. Ece Sultan, Hamitoğulları Beyliği sınırları içinde kalan Isparta-Yalvaç doğumlu bir beydir. Ece Sultan Bursa'ya ziyarete gider. Dönüşte Bursa-Isparta arasındaki en kısa yol güzergâhı olan Simav'da vefat etmiş, bugünkü mezarının bulunduğu yere gömülmüştür.⁴⁰¹

Çitgöl'den Ali Rıza isiminde bir kişi, Ece Sultan'ın bulunduğu tepedeki ağaçlardan evine odun için, kesmeye gelir. Balta sesini duyan, köyün muhtarı Arap Havva: “Ali Rıza, bu ağaçları kesme! Dede var burada!” diye tembihte bulunur. Ali Rıza, bu anda belinden tabancasını çıkarır. “-İşte dede budur!” deyip tabancasını gelişi güzel Ece Sultan'a oraya buraya, ateş etmeye başlar, “-Ece Sultan bana engel olmaya kalkışırsa, onu alnından vururum” der. Ali Rıza odununu keser, hayvanına yükler, köyüne döner, evine varmadan, sokaktaki dönemeci dönerken belinden tabancası düşer. Belinden düşen tabancasını almak için eğildiğinde tabanca kendiliğinden ateş alır. Kurşun ağızından girer, kafatasını parçalar.⁴⁰²

Hıdır İlyas'tan bir gün önce akşamdan gül dalına altın bir şey bağlanır. Sabah uyanınca o gülün dibinde namaz kılıp dua edilir, insanların hangi muradları varsa 6 Mayıs'ta gün doğmadan önce Acen dedesine, Ece Sultana gidilip dilek tutulur.⁴⁰³

⁴⁰⁰ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.375.

⁴⁰¹ *Kültürel Durum, “Tarihi Eserlerimiz”*, <http://www.simav.meb.gov.tr/tarihieser.asp> 22.04.2010

⁴⁰² Bozyiğit, *a.g.e.*, s.367-368.

⁴⁰³ Ferah Keldi

Mayıs'ın 6'sında sabah namazında Ece Sultana gelirler, burada dilekte bulunurlar, namaz kırlarlar.⁴⁰⁴

Evinin olmasını isteyen Ece Sultana gidip, orda ev gibi bir şey yapar, para isteyen ordan yaprak getirip evine koyar, odununun çok olmasını isteyen oradan odun getirip odunluğuna koyar.⁴⁰⁵

2.12. Çitgöllü Hacı Mehmet Efendi Türbesi

Hüsüm Köyünün Kurtuluş Savaşı yıllarındaki imamıdır. Ece Sultan'ın batı istikametindeki büyük meşe ağacının dibinde medfun bulunmaktadır.

Her sene Hüsüm köyüne yaylaya gelen Sındırgı Yağcı Bedir Yörükleri bir sene koyun kışlatmak için, Hüsüm Köyünde bulunurlar. Bir gün diz boyu 40-50 cm kar yağar. Yollar kapanır. Hacı Mehmet Efendi'ye “-Hocam bu kış kıyamet gününde köye gidilmez, kar çok yağdı, burada kaliver. Kurt geçer önüne” derler. Hacı Mehmet Efendi: “Oğlum kurt bana bir şey etmez. Allah ömür verirse, sabahleyin yine gelirim” der. Yatsı namazından sonra köyüne gider. Yağcı Bedir Yörükleri, “bu diz boyu karda Çitgöl'e varılıp gelinmez” diye düşünürler. Sabah ezanlarından önce, iki kişi çiftelerini alarak, köy girişindeki tepede çalılıklar arasına saklanırlar. Eğer hoca köyde ezan okursa, minarede ezan okurken vuracaklardır. Hacı Mehmet Efendi alacakaranlıkta Çitgöl tarafından gelir. Yağcı Bedir Yörükleri, Hacı Mehmet Efendi'den, böyle düşündükleri için özür dilerler. Hacı Mehmet Efendi, bir gün namazdan çıktıktan sonra; Hüsüm köylülerine: “Biz falan gün Hakk'a yolcuuz. Benim cenazemi Ece Sultan'ın oraya getirin meşe ağacının altına gömün, diye vasiyette bulunur. Çitgöl'deki ailesine de aynı vasiyeti yapar. Dediği gün ölür”.⁴⁰⁶

2.13. Acem Baba Şeyh Abdurrahman-ı Kezberi Türbesi

Simav Dağının eteklerinde, Simav'a hâkim bir tepede mezarı bulunan Şeyh Abdurrahman-ı Kezberi Hazretlerine halkımız Acem Baba demektedir.

⁴⁰⁴ Emine Tekeş, 1950 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

⁴⁰⁵ Ümmühan Atalay

⁴⁰⁶ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.370.

Abdurrahman-ı Kezberi Musul'a bağı bir köy olan Kezberi'de doğmuştur. Şam alimlerindendir. Şazeli Tarikatına mensuptur. Mısır'da tahsil görmüştür. Oradan Yemen'e gitmiştir. Yemen'den Mekke'ye Hac için gelir. Hac farizasını yaptıktan sonra, Mekke'den Medine'ye gelir. Medine'de rüyasında gördüğü Peygamber Efendimiz –sallallahu aleyhi ve selem-in emri üzerine Bilad-ı Rum “-Rum Beldeleri- olan Simav'a gelmiştir. Şeyh Abdurrahman-ı Kezberi, Mevlâna Halid-i Bağdadi'nin hadis hocasıdır.⁴⁰⁷

Şeyh Abdurrahman-ı Kezberi'nin türbesi 1934 yılında Tabak Mahallesi esnafı tarafından yaptırılır. Yapıldığının ertesi günü, türbenin kiremitlerini, ağaçlarını, taşlarını fırlatır. İnsanlar bu malzemeleri Akbaldır, Karakür mevkilerinden toplarlar. Tabak esnafından bir kişiye rüyasında: “Benim türbemi haram para ile yapmayın” diye tembihte bulunur. 1967-1968 yıllarında, en son olarak bir kişiye rüyasında: “Benim türbemi Çingene Hacı Süleyman, Hac'dan gelince yapsın” buyurur. Hacı Süleyman Hac'dan gelince türbeyi yapar. Son olarak 1991 yılında Belediye türbeyi yıkmış, yerine kubbeli bir türbe yaptırmıştır.⁴⁰⁸

Hıdır İlyasın bir gün öncesinde arkadaşlarla anlaşılır, gece 3'te kalkılır, 2 rekât namaz kılınır, hiç konuşmadan Acenbaba'ya gidilir, dilek tutulur. Orda taştan ya da çalı çırpıdan dileğin şekli yapılır, yere resmi çizilir, dua edilir, 2 rekât namaz kılınır, hiç konuşmadan geri gelinir.⁴⁰⁹

Gül ağacına akşamdan altın bir şey bağlanır. Sabah uyanınca o gülün dibinde namaz kılıp dua edilir, hangi muradın varsa 6 Mayıs'ta gün doğmadan önce Acem Dedesine gidilip dilek tutulur.⁴¹⁰

⁴⁰⁷ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.361-362.

⁴⁰⁸ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.362-363.

⁴⁰⁹ Lütfiye Bozathlı

⁴¹⁰ Ferah Keldi

2.14. Karşıyakadaki Türbeler

2.14.1. Hacı Ahmet Efendi Türbesi

Karşıyaka'da büyük meşe ağacının dibinde bulunan Hacı Baba halkımız arasında Ahmet Efendi olarak bilinir. Hacı Ahmet Efendi'nin nereli olduğu, nasıl yetiştiği hakkında bilgi bulunamamıştır. Horasan Erenlerinden (14. yüzyılda Anadolu'nun fethinde yer alan, dinî ve içtimâî de rol oynamış bir gruptur)⁴¹¹ olduğu söylenir.

Evliya Çelebi meşhur Seyahâtname'sinde ilçemiz hakkında bilgi verdikten sonra, Simav'da ziyaret edilecek yerler hakkında bilgi verirken Hacı Ahmet Efendi hakkında şu bilgileri vermektedir: “Evvellâ Karşu-yaka diye tabir ettikleri dağda Merkâd-i pürenvar-ı fukaray-ı Âl-i Aba Hazret-i Hacı Baba” (Mezarından türbesinden çok parlaklık saçılan, büyük mürşitlerden, ileri gelenlerden, dervişlerden Hacı Baba Hazretleri)⁴¹²

Hacı Ahmet Efendi medfun bulunduğu yerde devamlı kible istikâmetinde oturur, Allah'ı zikreder. Dere Mahallesinde oturan insanlar, onun bu durumunu bilmediklerinden; “Bu adam bizim kadınlarımızı gözetliyor” diye iftirâ ederek, şikayet ederler. Zamanın kolluk kuvvetleri, şikayet üzerine Hacı Ahmet Efendi'nin yanına gelirler. Kibleden başka yöne dönmeyen, zikir etmekten arkasına bakmaya vakit bulamayan Hacı Ahmet Efendi, kolluk kuvvetleri gelince, arkasına döner, kaşlarını kaldırır: “-Sizin gölünüz de varmış” der. O zamana kadar gölü görmemiş, geçelim kadınları gözetlesin. Kolluk kuvvetleri ihtiyar halinde Hacı Ahmet Efendi'yi taciz ederler. Ona olmadık eziyetler yaparlar. Hacı Ahmet Efendi, bu olay karşısında şu bedduayı yapar: “-Ovanızdan duman, gölünüzden güman eksik olmasın” der.⁴¹³

Çocuğu olmayan bayan, yatırın oraya beşik yapar, orda bir yere bağlar. 5 Mayıs'ta dilek dilenir, dilek gerçekleşirse, yatır tekrar ziyaret edilir.⁴¹⁴

⁴¹¹ “Horasan Erenleri”, <http://www.uludagsozluk.com/k/horasan-erenleri>, 29/05/2010.

⁴¹² Bozyiğit, *a.g.e.*, s.351.

⁴¹³ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.354.

⁴¹⁴ Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.

4.14.2. Zekeriya Efendi Türbesi

Karşıyaka Dağı eteklerinde Şeyh Cavlı Mahallesinde türbesi bulunan Zekeriya Efendi Şazeli Tarikatına mensup bir Allah dostudur.

Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Nerede doğduğu, nerelerde, kimlerden ilim tahsil ettiği bilinmemektedir.

Evliya Çelebi, “Seyâhatnâmesi”nde bize şu bilgileri vermektedir:

Evvelâ Karşu yaka tabir ettikleri dağda merkâd-i Pürenvar-ı Fukaray-ı Âl-i Aba Hazret-i Hacı “baba ve ondan aşağı şehre karib kabrüş –şeyh Cabire Sultan ve yine Cavlı Mahallesinde karib ziyaretgâhı azim Eş-Şeyh Hazret-i Zekeriya Efendi nice yüz kerameti bâhire sahibi ulu sultandır. Cümle kerâmatından birisi; zamanı hayatların da dua idüp, bu Simav şehrine taun ve humma marazı girmesun deyu buyurmuşlar müddet-i hayatlarında bu şehir içre yüz elli sene taun girmemiş. Bu duayı yirmi beş seneye baliğ iken idüb duaları hedef-i icabette vaki olub, kâmil yüz yirmi beş sene bu şehri Simav’a humma ve taun girmemiştir.⁴¹⁵

Halk 6 Mayıs sabahı, ezan okunduktan sonra yatırı ziyaret eder, burada namaz kılar, dilek diler, dileğinin resmini buraya çizer ya da çalı çırpıyla benzerini yapmaya çalışır.

2.14.3. Cabire Sultan Türbesi

Karşıyaka’da Hacı Ahmet Efendi’nin alt tarafında türbesi bulunmaktadır. Bursa’daki Emir Sultan’ın annesidir, seyyidedir. Hz. Peygamber’in 19’uncu göbekten torunudur. Emir Sultan ilk defa Bursa’ya giderken yolu Simav’a uğramış, annesi Simav’da vefat etmiştir.

Halktan biri, Karşıyaka’daki türbeleri ziyaret etmek amacıyla Karşıyaka’ya gider. Hacı Ahmet Efendi’yi ziyaret ettikten sonra; Cabire Sultan’ın türbesine varır. Türbenin içine girer, dua etmeye başlar. Dua ederken bakar ki kadın, kadın mı, erkek mi diye tereddüt ediyor. Adaba aykırı olmasın diye türbenin dışına çıkarak dua

⁴¹⁵ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.355.

ediyor. O gece rüyasında Cabire Sultan'ı görüyor; “Gündüz, güneş doğmuş, her taraf rahatlıkla seçiliyor. Cabire Sultan'ın türbesinin yanındaki taşın üzerinde Cabire Sultan edepli olarak durmakta, Simav Ovası istikâmetinde, ovayı ve hastaneyi seyretmektedir. Bir sefer başını çevirir ve rüya sahibine bakar ve rüyayı gören kişinin tereddüdü ortadan kalkar.”⁴¹⁶

Halk Hıdırılıyas zamanında türbeyi ziyaret etmektedir.

2.15. Gökçeler Yolu Üzerindeki Türbe

Türbenin ön tarafında şunlar yazmaktadır: Yusuf Efendi Hz. Mevlâna'nın 13'üncü göbekten torunudur. Simav'a oğlu Adem ile birlikte Mevlevî dergâhı açmak için gelmiştir. Simav'da 6 ay kalmıştır. Bu süre içinde 45 yaşında iken oğlu Adem, sonra da kendisi 65 yaşında vefat etmiştir. Türbenin girişinde önce Yusuf Efendi'nin arkasında oğlu Ahmed'in kabri vardır.

Mayısın 6'sında sabah namazına gelinir, burada namaz kılınır, dilek dilenir, daha sonra da Ece Sultan'a gidilir.⁴¹⁷

Buraya kadar anlattığımız, halkımızın birtakım beklenti istek ve ihtiyaç için ziyaret ettikleri dede ve türbelerin birçok ortak noktası vardır. Bunlar:

Bu mekanların çevresi genellikle yeşil alan ve ağaçlık olur. Bu yeşillik alana zarar verip ağaçları kesen kişiye yatırım zarar vereceğine inanılır.

Bu kabristanlarda yatanlar hakkında alaylı sözler sarfeden ve küçültücü davranışlarda bulunanların başına çeşitli belaların musallat olacağına inanılır.

Yolu oraya düşen ve oradan geçen mezardakinin ruhuna bir Fatıha okur.

Bu mekanlarda yüksek sesle konuşulmaz, nahoş davranışlar sergilenmez.

⁴¹⁶ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.355.

⁴¹⁷ Bozyiğit, *a.g.e.*, s.358-359.

Türbe veya dedenin bulunduğu yerde mânevi bir koruyucu güç olduğuna ve bu mânevi gücün bulunduğu yeri afetlere ve musibetlere karşı koruduğuna inanılır.

Yağmur duası bu mekanlarda yapıldığında, duanın kabul olacağına inanılır.

Yöre halkında türbe veya dedenin bulunduğu yerlerde yalan söyleyen, kavga eden veya hırsızlık yapan kişiye büyük musibet geleceği inancı vardır.

Yöremizdeki dede ve türbe mekanlarının ortak yanlarının yanında ayrılan yönleri de vardır. Bunlar:

Dede mezarlarının tespiti genelde ahâlden bir kişinin rüya görmesi, birilerinin gece karanlığında orada yeşil bir ışık yandığını gördüğünü söylemesi yada bir yerin kazılması esnasında kefeni, cesedi bozulmamış ölü bulunması sonucu mümkün olmaktadır. Genelde dede mezarlarındakilerin kim olduğu hakkında bilgi yoktur.

Türbelerde ise halk arasında tanınan, mânevi şahsiyetlerin mezarları bulunur.

Yöredeki türbeler odaya benzeyen bina şeklinde, bazen kubbeli bazende kubbesiz olarak düzenlenmiştir. Dede mezarlarında ise bina yoktur. Mezarın çevresi demirle, çalı çırpıyla yada taşla çevrilmiştir.

Ayrıca halkın buralara geliş sebepleri farklılık arz etmemektedir.

III. BÖLÜM

SİMAV İLÇESİ VE ÇEVRESİNDEKİ MANEVÎ HALK İNANÇLARININ DİNLER TARİHİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ehl-i Sünnet geleneğine bağlı bir ilçe olan Simav'da Anadolu'nun diğer yerlerinde olduğu gibi bir takım halk inançlarına ve uygulamalarına rastlanmaktadır. Bu inançlardan bir kısmı canlılığını korurken bir kısmı zaman içinde kaybolmuştur.

Halk inançları, ilâhî bir dinin bilinen hükümleri ve öğretileri dışında kalan fakat halk arasında yaşatılan inanmalardır. Halk inançlarını kimileri, insanın sınırlı bir varlık olmasına rağmen, beklentilerinin, ümitlerinin, isteklerinin, arzularının sınırsız olmasının, insanı arayışa yönlendirdiğinden hareketle izaha girişmektedir. Bu görüşte olanlar, insanın önünü alamadığı istekleri yanında korkuları, kaygıları, endişeleri olan bir varlık olmasının, inanın şekillenmesinde etkili olduğunu düşünmektedirler.⁴¹⁸ İnsan kendisi için olduğu gibi yakınları, arkadaşları yaşadığı toplum ile ilgili kaygıları bulunmaktadır. Bu yüzden insan, kendisinden çok üstün aşkın bir varlığa veya varlıklara sığınma ihtiyacı hissetmektedir. Etrafında olup bitenleri, tabiat olaylarını, beklenmedik gelişmeleri, olağanüstülükleri anlamlandırmak istemektedir. Bu yüzden halk inançları toplum hayatında bu denli etkin bir yerinin olması açısından değerlendirilmektedir.⁴¹⁹

Anadolu'da yaşayan inançların kaynaklarını anlamak için Türk tarihine özellikle bakmak gerekecektir. Çünkü Türkler, tarih boyunca çok yer değiştiren bu yüzden de pek çok din ve kültürle karşılaşan bir millet olmuştur. Türkler, İslam dinine girmeden önce Şamanizm, Zerdüştlük, Budizm, Maniheizm, Hıristiyanlık ve Musevilik gibi dinleri kabul edip bunların kültür çevrelerine dahil olmuş veya uzun yıllar bunlarla iç içe yaşamışlardır. Bu değişimler aynı zaman ve mekânda bütün Türk topluluklarını kapsayacak bir biçimde vuku bulmamış, farklı zaman ve zeminlerde meydana gelmiştir. Dolayısıyla her din ve kültür değişikliği sırasında, eskinin izleri ve kalıntıları bir sonrakinin içinde, onun kalıplarına uyarak belli ölçüde

⁴¹⁸ Ahmet Hikmet Eroğlu , *Türk Halk İnançlarına Giriş*, Ankara İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara,2006, s.1.

⁴¹⁹ Eroğlu, *a.g.e.*, s.1.

yaşamaya devam etmiştir. İşte çok uzun bir geçmişin kalıntısı olan bu etkiler, İslâm'ı kabul eden çeşitli Türk toplulukları arasında da İslâmî kalıplar içinde yeniden yaşama imkânı bulmuştur.⁴²⁰

Halk inançları tarihî bir köke, derinliğe sahiptir ve her açıdan anlamlıdır, değerlidir. Bunlar “hurafedir, batıldır, dine aykırıdır” mülâhazaları ile bir kenara iterek halk inançlarının işlevini ortadan kaldırmak mümkün değildir. Bu inançları yok saymak da, anlamadan çözümlenmeden reddetmek de, onların halk tarafından kabul görmesini, benimsenmesini engellemez.

Aşağıda bu manevî halk inançlarının dinler tarihi açısından tahlilini yapmaya çalışarak söz konusu inançların arka plânındaki dinî zenginliği ortaya koymaya çalışacağız.

1. DOĞUM ÖNCESİ, DOĞUM VE DOĞUM SONRASI İNANÇLAR

Anadolu'da yaygın olan ve kökeni çok karışık olan halk inançlarından birisi de doğumla ilgili inançlardır. Doğum dünyanın her yerinde olduğu gibi Anadolu'da da mutlu bir olay olarak kabul edilmektedir. Dünyaya gelen her çocuğun sevinç ve heyecanı sadece anne ve babaya değil, aynı zamanda akraba ve komşuları da içine alan geniş bir çevreye yayılmaktadır.⁴²¹ Kuşkusuz bu sevinç ve heyecanın pek çok nedeni vardır. Her şeyden önce yeni bir üyenin katılımıyla aile nüfusu artmaktadır. Özellikle kırsal yerleşim birimlerinde yaşayanlar açısından sayının artması, ailenin güç, prestij ve itibarının da artması anlamına gelmektedir. Bu boyutuyla doğum, anne ve babanın toplumsal saygınlığını yükseltmekte, toplum içindeki konumunu pekiştirmektedir. Anadolu'da yaygın olarak kullanılan “baba ocağını tütürmek” deyimini Türk toplumunun konuya bakışını özetler.⁴²² Ancak bazı nedenlerden dolayı insanlar çocuk sahibi olamamaktadır. Bunun sebebi çoğu zaman biyolojik nedenlerdir. Tıbbi imkânları olmayan insanlar sebebini tıbben tespit edemedikleri için çocuk sahibi olmak amacıyla çeşitli yollar aramaktadır. Bir de tıbbî çareler

⁴²⁰ Kıyasettin Koçoğlu, *21. Yüzyıl Türkiye'sinde Hurafeler*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2008, s.15.

⁴²¹ Eroğlu, *a.g.e.*, s.IV.

⁴²² Ali Albayrak - İhsan Çapcıoğlu, “Ehl-i Sünnet Geleneğine Bağlı Bir Orta Anadolu Köyünde Halk İnançları ve Uygulamaları”, *Dini Araştırmalar*, Ankara, 2006, c:8, sy.8., s. 5-20

arayıp bunlarla yetinmeyen başka, çare arayışı içine girenler vardır. Simav'da bu arayış ve istekler; hacdan gelen deve etini çocuğu olmayan kadına yedirmek, çocuğu olmayan kadını, yeni doğan bir çocuğun sonuna, kara dövleği adı verilen otun buharına oturtmak, bir takım karışımların oluşturulup bele sarılması, büyü var mı yok mu diye kitap açtırılması, çocuğun olması için türbe ziyaretlerine gidilmesi gibi çeşitli inanç ve adetlerin oluşmasına yol açmıştır.

Yakutlarda, çocuğu olmayan kadınların mukaddes bir ağacın altında ak boz at derisi üzerinde yer sahibine yalvarıp dua etmeleri⁴²³, araştırma alanımız olan Simav ilçesinde de çocuğu olmayan kadınların bunun üzüntüsüyle gözyaşlarıyla bu istekleri bir türbede dile getirmeleri benzerlik göstermektedir. Gene Manas destanında Yakup Han'ın eşinin kısırlığından şikâyet ederek kısırlığının giderilmesi için eşinin, mezarları ziyaret etmediği, elmalı yerlerde yuvarlanmadığı, kutlu pınarların yanından geçmediği⁴²⁴ sözleri de Simav ilçesindeki çocuğu olmayan kadınların çeşitli türbe ve yatırları ziyaret ederek, yakınındaki ağaca bez bağlamaları, yatırın oradaki böcekleri yemeleri, çocukları olunca kurban kesmeyi adamlarıyla uyum içindedir.

Anadolu'da hamile ve loğusa kadınla ilgili inanç ve uygulamalar da geniş yer bulur. Simav ve çevresinde hamile kadının istekleri yerine getirilmeye çalışılır. Aksi takdirde çocuğuna zarar geleceği düşünülmemektedir. Bu inançlar hamile kadının davranışlarının doğacak çocuğu olumsuz etkileyecek bazı eylemlerden kaçınmaya ve olumlu davranışlarda bulunmaya sevk eder. Hamile kadının çirkin şeylere bakmasına izin verilmez, güzel şeylere baktırılır.

Birçok yörede olduğu gibi Simav ve çevresinde de birtakım uygulamalarla loğusa kadın ve bebeği korunmaya çalışılır. Kadının loğusa döneminde korkması, hastalanması durumunda halk arasında el basması, alruhu alkarası, kırk basmasından bahsedilir. Al basması, al ruhu, al karası ile ilgili inançların Orta Asya'dan göç eden Türk kavimleri tarafından Anadolu'ya getirilmesi ihtimali yüksektir.⁴²⁵ Bununla

⁴²³ Abdulkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Türk Tarih Kurumu Bsm., Ankara, 1972, s.167-168.

⁴²⁴ Ünver Günay-Harun Güngör, *Türk Din Tarihi*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 1998, s.81.

⁴²⁵ Orhan Acıpayamlı, *Türkiye'de Doğumla İlgili İnanmaların Etnolojik Etkisi*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1974, s.11.

birlikte bu inanç, Çin Seddinden Balkanlara, Kuzey Denizinden Hindistan'a kadar uzanan Türk Kavim ve toplulukların folklorunda yaşamaktadır.⁴²⁶

Alkarası ve albastı eski bir Türk Şaman geleneğinin yansıması olup, inanişe göre yalnız bırakılmaları halinde, loğusanın ciğerini sökecek, kadına ve çocuğuna zarar verecek ve hatta bazen ölümüne bile sebep olabilecek, insan hayvan karışımı bir görünümde, uzun boylu, uzun tırnaklı, dağınık saçlı, dişlek, çok çirkin, al gömlek giyen korkutucu bir yaratık olarak düşünülmektedir.⁴²⁷ Simav'da ve çevresinde loğusa kadın ve çocuk kırkı çıkmadan dışarıya çıkarılmaz, loğusa kadın yeni geline baktırılmaz, kırklı bir bebeğe hayızlı kadının bakmasına izin verilmez, bir loğusanın bir başka loğusayla karşılaşmamasına dikkat ederler, eğer karşılaşırlarsa kırk basması olan anneler birbirlerine düğme ya da iğne verirler, böylece kırk basmasının kalkacağına inanılır. Yine başka bir uygulamada ise loğusa kadının ve çocuğunun zarar görmemesi inancıyla, anne ve çocuğunun bulunduğu yere süpürge, soğan, sarımsak asılır, yataklarının altına iğne, bıçak gibi şeyler konulur. Bu uygulamaların kökenine baktığımızda eski Türklerdeki Şamanizm'in izlerini görmek mümkündür. Türk din tarihinde Türkler demiri ulu ve kutsal saymışlardır. Alkarası ruhunun da demirden hatta demir sesinden korktuğu, bundan dolayı loğusa kadına yanaşamadığı inancı vardı.⁴²⁸ Mesela Kazaklar, loğusa kadınları kötü ruhlardan korumak için bir demir parçası ve bir çekiç ellerine alarak "demirci geldi! Demirci geldi!" diye bağırırlarmış, böylece demirciden korkan alkarası ruhu loğusaya yanaşmazmış. Yine loğusa kadınların başına kırmızı renkte al yazma örtmeleri veya kırmızı renk kurdela bağlamaları, eski Türklerdeki alkarası ruhunun kırmızı renkten korktuğu inancının günümüzde devam ettiğinin göstergesidir.⁴²⁹

Anadolu coğrafyası dışında benzer veya farklı birçok kültürde kadın ve çocukların olağanüstü güçler tarafından zarar gördüğüne dair inançlara rastlanmaktadır. Hindistan'da erkeğin, loğusalar gibi loğusalık rolü oynadığı "Cauvade" adeti buna örnektir. Bu âdete göre, karısı doğum yaptıktan sonra erkek

⁴²⁶ Acıpayamlı, *a.g.e.*, s.81.

⁴²⁷ Mustafa Yahya Keskin, Kırsal Kesimde Yaşayan Alevilerde Doğum Geleneğine İlişkin İnanç ve Uygulamalar, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy.6, Elazığ, 2001, s.11.

⁴²⁸ Acıpayamlı, *a.g.e.*, s.11.

⁴²⁹ Bahaeddin Ögel, *Türk Mitolojisi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1971, c.1, s.69.

yatağa giriyor ve doğum yapan bir kadın rolünü oynuyor. Böylece erkek doğum yapan kadından ruhları uzaklaştırıyor ve gerçek hayatla teması sağlıyor.⁴³⁰

Hitit, Mezopotamya, Sümer ve Mısır uluslarında, çocuklara sataşan, lohusalara saldıran kötü ruhların varlığına inanılıyordu.⁴³¹

Yine Yunanlıların akarsu, kaynak ve çeşmelerde yaşadıklarına inandıkları, çocukları alıp öldüren “Nimf”ler” ve Hıristiyanlığın ilk çağlarına ait bir Yukarı Mısır Frakinde canlandırılmış olan “Alabasria” isimli çocuk düşmanı dişi şeytanla, alkarısı arasındaki benzerlik dikkat çekicidir.⁴³²

Bu bilgiler bize doğum sonrası anne ve çocuğunun korunmasının tek bir bölgeye has olmadığını dünyanın her tarafında farklı şekillerde uygulama alanı bulunduğunu gösteriyor.

2. EVLENME İLE İLGİLİ İNANÇLAR

Sosyolojik açıdan birbirine çok bağlı olan Arkaik dinde, belirli aile tanrıları şüphesiz aile cemaatine ve ailenin oturduğu eve göre düzenlenmişlerdir. Kutsal bir cemaat olan ailevî cemaat, evin içinde bu kutsal dışı cemaatin geri plânda ilâhîliği demek olan Le Sanctum’a saygı gösterdiği ve onun yerleştirdiği kutsal bir mekâna sahiptir. Mesela Yunanlılarda ailenin içinde yaşadığı büyük bir odanın ortasında Hestia denilen sabit bir ocak, bu kutsal mekânı teşkil ediyordu. Birçok yerde yeni doğan çocuğun aileye kabulü için ocağın etrafında dolaştırıldığı görülmektedir.⁴³³ Türklerde ocakla ilgili inanma ve gelenekler; birlik, bütünlük, sağlık, ebedilik ve Tanrı ile ilgilidir. Düşünce sistemimizde Türk hayatının sürekliliği de ancak Tanrı kut’u ile sağlanmaktadır. Buna bağlı olarak ocağın sönmesi, ocağın dağılması ve ocağın batması da Tanrı’nın gazabına uğrayıp Tanrı kut’unun o aileden uzaklaşması ile ilgilidir. Ocağın sönmesi, ailenin soyunun tükenmesi anlamına gelmektedir.⁴³⁴

⁴³⁰ Gustav Mensching., *Din Sosyolojisi*, (çev: Mehmet Aydın), Din Bilimleri Yayınları, Konya, 2004, s.29.

⁴³¹ İsmet Zeki Eyüpoğlu, *Anadolu Mitolojisi İnanç-Söylence Bağlantısı*, Geçit Kitabevi, İstanbul, 1987, s. 65.

⁴³² Orhan Acıpayamlı, *a.g.e.*, s. 81.

⁴³³ Mensching., *a.g.e.*, s.29-30.

⁴³⁴ Bahaaddin Ögel, *Türk Mitolojisi*, c.II, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1995, s. 502.

Ocağın sahibi ailede Tanrı'yı sembolize eden babada aranıyordu. Çünkü Türkü koruyan Tanrı, Türk ülkesini yöneten Hakan, ailenin reisi de babadır. Bu yüzden ailede Tanrı'yı baba sembolize eder ve ocağın sahibi de odur. Bu sebepten dolayı onun korunması ve ona saygı duyulması gerekir. Kısaca Türklerde ateş kültürünün, aile ocağı kültü ile yakından ilgili olduğu görülüyor.⁴³⁵

Abdülkadir İnan, ocak kültü ile atalar kültü arasında bir ilişki olduğunu şaman dualarında geçen “atamızın yaktığı ocak” şeklindeki ifadeyi örnek vererek ileri sürmektedir.⁴³⁶ Bir başka görüşe göre atalar kültü, ocak kültürünü ortaya çıkarmıştır. Ocağın devamlı olarak yanması, ataların o ocakta, o yurttan devamlı olarak bulunması anlamına gelmektedir. Ataların ruhları, ateşle veya ocakla geride kalanlarla bağlantıya geçtiğinden Türkler de ateşi ve ocağı kutsal kabul etmişlerdir.⁴³⁷

Altay Türklerinde eski evdeki eski ateşi yeni eve taşıma geleneği vardır. Bu taşıma işlemini ailenin en büyüğü, eski ateşin korlarını bir kürek içinde yeni evdeki ocağa taşıyıp bu eski korlarla yeni bir ocak yakarak gerçekleştirir.⁴³⁸ Görülüşü gibi eski evin kutsal ve saygın ocağı bir törenle yeni yaşan alanına taşınmaktadır. Buradaki taşıma basit bir ateş götürme hadisesi değildir. Ateşle birlikte yıllarca ocağa atfedilen düşünceler ve inanışlarda aile ile birlikte yeni eve dahil olmaktadır.⁴³⁹

Dünyanın her tarafında yaşayan Türk toplulukları evliliği kutsal bir müessesе olarak görmekte ve bu müesseseyi özenle korumaktadır. Türklerde ailenin sembolü ev, evin sembolü de ocak olarak kabul edilmektedir. Evliliğin kültürel, duygusal, törensel özellikleri vardır. Devamı ve sağlamlığı böyle çok çeşitli etkenlere bağımlı olan bu kutsal müessesenin kurulması ile ilgili birçok inanç ve uygulama bulunmaktadır.⁴⁴⁰

⁴³⁵ Bahaaddin Ögel, *a.g.e.*, s. 504.

⁴³⁶ Abdülkadir İnan, *Tarihte Ve Bugün Şamanizm*, Türk Tarih Kurumu Bsm., Ankara, 1986, s. 68.

⁴³⁷ Mehmet Eröz, *Eski Türk Dini Ve Alevilik-Bektaşılık*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992, s. 68.

⁴³⁸ Bahaaddin Ögel, *a.g.e.*, s. 504.

⁴³⁹ Bahaaddin Ögel, *a.g.e.*, s. 510.

⁴⁴⁰ Eroğlu, *a.g.e.*, s.122.

Arkaik insana göre bir aile ferdinin bir başka aileye girişi demek olan evlenme önemli ve tehlikelidir. Aileden olmayan insan karşısında arkaik insanın belirli ve temel tavrı, yabancı ve düşman tanrısal yabancı güçlerden, bir diğer ailenin ruhlarından ve şeytanlarından aileden olmayan birinin iştirak ettiği ve evlilik ile dahil olduğu ailenin içine getirdiği aile ruhundan korktuğu şeklindedir. Belirtilen bu güçlükler daima ve her yerde evliliğe bağlı sihirsel merasimlerle ve âdetlerle örtülmüştür. Evliliği kuşatan bu âdetler, yabancı bir kişinin farklı tabiatlı, bir ailenin içine girmesiyle meydana getirilen krizi aşmaya imkân vermekte ve nişanlıların karşılıklı maruz kaldıkları tehlikeyi de bertaraf etmektedir.⁴⁴¹

Simav ve çevresinde yeni ailenin mutluluğunun sağlanması, her türlü zararlı etkiden korunması, uğur ve bereket getirmesi için nişanlıyken, düğün içerisinde, gelin alınırken dualar edilir, başından para, şeker buğday saçılır. Evlenen çiftin başına para, buğday, şeker gibi şeylerin saçılması gibi âdetler kötü ruhların kandırılıp evli çiftten uzaklaştırmak amacıyla çok eski devirlerden itibaren uygulanan âdetlerin günümüzdeki yansıması olduğunu söyleyebiliriz.

İnsanlık tarihi boyunca bütün semavî dinlerde kurban ibadetinin mevcut olduğu bilinmektedir. Ancak zaman içerisinde, başta Yahudilik ve Hıristiyanlık olmak üzere bazı semavî dinlerdeki kurban anlayış ve uygulamaları değişikliğe uğramıştır. Semavî dinlerin dışındaki dinlerde de şekil ve gaye yönüyle farklılıklar bulunsa bile, kurban ibadetinin mevcut olduğu bilinmektedir.⁴⁴²

Kurban uygulamasını kanlı ve kansız olarak iki kısımda inceleyebiliriz. Kansız kurban “saçı” denilen şeylerden veya kutlu sayılan yerlerdeki ağaçlara veya ağaçlara bağlanan bezden oluşmaktadır. Günümüzde Anadolu’nun çeşitli yerlerinde ve diğer Türk ülkelerinde yatırlara, türbelere, böyle kutlu sayılan yerlerdeki ağaçlara çaput bağlamak ve dileklerin kabul edilmesini ummak yaygın bir âdettir. Düğünlerdeki gelin eve girerken gelinin başına tarım ürünleri, şeker, para saçılması uygulamaları Anadolu’nun genelinde yaygındır. Düğüne giden davetlilerin evlenen çifte verdiği

⁴⁴¹ Mensching., *a.g.e.*, s.81-82.

⁴⁴² Ahmet Güç, *Çeşitli Dinlerde Ve İslam’da Kurban*, Düşünce Yayınları, İstanbul, 2003, s. 37.

veya hediye olarak taktığı paraya da “saçı” denilmektedir.⁴⁴³ Saçı her devirde topluluğun elde ettiği en mühim üründen olmuştur. Avcılık devrinde avın kanı, yağ ve eti, çobanlık devrinde süt, kırmızı ve hayvanların yağı; çiftçilik devrinde darı, buğday ve çeşitli meyveler saçığı olarak kullanılmıştır.⁴⁴⁴ Simav ve çevresinde geline ya da çifte para, buğday, şeker gibi şeyler saçılmaktadır. Bu saçığı yabancı soya mensup olan bir kızın kocasının soyadının ataları ve koruyucu ruhları tarafından kabul edilmesi için yapılan bir kurban âyininin kalıntılarıdır.

Kurban tarih boyunca kutsal varlıklarla irtibat kurmak, günahlara kefarete olarak sunmak, şükretmek bazen de kutsal hadiselerin anılması yada bazı önemli olayların hatırlanması amacıyla düzenlenmiştir. Bundan başka kurban töreni ilâhi güçle birleşme, sırlara vâkıf olma amaçlarına yönelik olarak da düzenlenmiştir. Örneğin Hıristiyanlıktaki Evharist (ekmek_şarap âyini) töreni temelde İsa Mesihe katılma ve onunla birleşmeyi simgelemektedir. Evharistin, günahlara kefarete olarak çarşıta kurban edildiğine inanılan İsa Mesihin ölüm ritüeline katılma töreni olarak algılanması dikkat çekicidir.⁴⁴⁵

Esas itibariyle kurban ilk kez; Allah’a yaklaşmanın ve rızasına uygunluğun bir işareti olarak Hz. Âdem ile iki oğlu döneminde ortaya çıkmıştır.(Maide 27) Böylece diğer ilahi dinlerde de kurban; mali ve sosyal içerikli ibadet şeklinde meşru kılınmıştır. Hz. Muhammed (s.a.v.) döneminden itibaren kitap ve sünnete dayanan bir ibadet halini almıştır.⁴⁴⁶

İslami açıdan kurbanı bakacak olursak Kur’an-ı Kerim’de kurban ibadetinin yer aldığı ayetlerin neredeyse tamamında doğrudan veya dolaylı olarak Hz. İbrahim (a.s.) ile ilgili bir boyun bulunduğu görülmektedir. Saffat suresinde, Hz. İbrahim duaları sonucu halim bir erkek evlatla (Hz. İsmail) müjdelendiği ve çocuk babasıyla koşup oynayacak çağa geldiğinde Hz. İbrahim (a.s.) rüyasında onu kesiyorken

⁴⁴³ Eroğlu, a.g.e., s.83-84.

⁴⁴⁴ Abdulkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Türk Tarih Kurumu Bsm., Ankara, 1972, s.67.

⁴⁴⁵ Şinasi Gündüz, “İslam Dışı Dinsel Geleneklerde Kurban Ve Hac”

[/http://www.kuranihayat.com/content/islam_d%C4%B1%C5%9F%C4%B1_dinsel_geleneklerde_kurban_ve_hac_%C5%9Finas_g%C3%BCnd%C3%BC2](http://www.kuranihayat.com/content/islam_d%C4%B1%C5%9F%C4%B1_dinsel_geleneklerde_kurban_ve_hac_%C5%9Finas_g%C3%BCnd%C3%BC2)

⁴⁴⁶ Fikret Karaman, “İlahi Dinlerde Kurban İbadeti”,

<http://www.bafradinegorevlileri.org.tr/makaleoku.asp?1D=32>

gördüğü ve durumu oğluna açıp, görüşünü sorduğunda oğlundan “... babacığım emredildiğin şeyi yerine getir, inşaallah beni sabredenlerden bulacaksın (sabredenlerden olduğumu göreceksin)” şeklinde cevap aldığı ifade edilmektedir. Konunun devamındaki ayetlerde ise, “Baba oğul her ikisi de (bu emre) teslimiyet gösterip, onu (çocuğu babası kesme vaziyeti almak üzere) alını üzerine yatırınca, ‘Ey İbrahim rüyanı gerçekleştirdin, işte biz muhsin olanlara böyle karşılık veririz. Gerçekten bu açık_ açıklayıcı bir imtihandır’ diye nida ettik ve oğlunu büyük bir kesim (kurban) karşılığında kurtardık. Sonradan gelenlere de (konuyla ilgili mesajı) onun namına bıraktık. İbrahim’e selam olsun”(Saffat 100-112)

İnsan kurban kesmekle Hz. İbrahim (a.s.) gibi Allah’a ve O’nun emirlerine olan sınımsız bağlılığını ve gerektiğinde O’nun rızasını kazanmak için her türlü fedâkârlığa hazır olduğunu Hz. İsmail (a.s.) gibi kayıtsız şartsız teslimiyeti, büyük bir sabır örneği göstermiş olur.⁴⁴⁷

Eski Türklerde seçilmiş, adak edilmiş olanı gösterme amaç ve inancı ile kına yakılırdı. Simav’da düğünde gelin kıza kına yakılması, eski Türklerin hayatındaki “ıduk”⁴⁴⁸ inancının devamı niteliğindedir. Eski Türklerde gelinin kocasına, kocasının evine kurban olması için kına yakılırdı. Eskiden gelinin kurban yada seçilmişliğini ifade eden kınayı bu gün Simav halkı, kişinin gelin olduğunu belirlemek yada onu halka ilan etmek için kullanır.

Simav ve çevresinde düğün günü gelin kız evden ayrılmadan önce baba tarafından gelinin beline kemer bağlanır. Kemer, halk inançlarında sanıldığı gibi sıradan bir bel bağlama veya giyimin-kuşamın bir parçası değildir. Kemer doğumdan ölüme kadar, namusun, iffetin simgesidir.⁴⁴⁹ Bu aynı zamanda gelin kızın baba evinden çıkana kadar, namustan sorumlu baba, sonrasında ise eşi olduğu anlamındadır.

⁴⁴⁷ Zeki Duman, *Beyanu’l Hak Kur’an Tefsiri*, Fecr Yayınları, Ankara, 2006, s. 533.

⁴⁴⁸ Abdulkadir İnan, *Makaleler ve İncelemeler*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1991, s.617-618.

⁴⁴⁹ Yaşar, Kalafat, “Anadolu ve İran’da Karşılaştırmalı Halk İnançları”, <http://Türkoloji.cu.edu.tr/HALKBANK/56bphn.19.12.2009>

Türklerde kırmızı resimli elbiseler gerdeğe girecek olan gelin ile damadın giysileri idi. Bu, mutluluk, mürüvvet ve murat anlamına geliyordu. Gelinliğin sembolü olan “al duvak” ise, güveyi ifade ediyordu. Çünkü Dede Korkut Hikâyelerinde yer aldığı şekliyle Bazı çiçek, nişanlısı Beyrek kaybolduğunda “al duvağının iyisi” “al duvağının sahibi” diye ağlayıp duruyordu.⁴⁵⁰ Simav ve çevresinde de düğün kıyafeti olarak her ne kadar kırmızı elbiseler yerine beyaz gelinlik tercih edilse de, gerek kırmızı kuşak, gerekse al duvak ile eski Türk inancının etkileri yaşatılmaktadır. Al duvak aynı zamanda temizliği ve kızın namusunu temsil eder.

Kırmızı yaşam, sağlık ve kanla bağlantılıdır; bereketi garantiler, görünen duvağın rengidir ve kötü güçlere karşı koruyucu bir renktir.⁴⁵¹

Simav yöresinde düğün merasimleri yapılırken gelinin kocasının evine gireceği zaman eşikten geçerken geçimlerinin iyi olması için kapıya parmağıyla bal, tereyağı sürmesi, aile yaşantılarının İslami şartlara daha uygun olacağı inancıyla gelinin kolunun altına Kur'an, yuvalarının bereketli olması için ise ekmek verilmesi aileye verilen önemle eski Türklerde evin, eşiğin ve ocağın kutsallık kazanmasının bir yansımasıdır.

3. ÖLÜM ÖNCESİ, ÖLÜM ESNASI VE ÖLÜM SONRASI İNANÇLAR

Aile, en eski ve en temel kutsal bir cemaati teşkil etmektedir. Aile babası (Aile Reisi) bu cemaatin aynı zamanda dinî lideridir. Roma'da Patria Protestos kutsal güç anlamına gelmektedir. Aynı şekilde Çin'de de Baba-erkil organizasyon içinde baba; ailenin mutlak sahibidir. Ailenin mülkiyeti üzerinde hükmünü icra etmektedir. Aynı zamanda baba, bu ailenin yegâne dinî lideridir. Şüphesiz yine eski İsrail kavmi, Babaerkil teşkilâtının karakteristik bir örneği olarak vasıflandırılabilir. Aile Reisinin ruhanî fonksiyonu, esas itibarıyla ilk plânda aileye yani ecdada dayanan tanrısal realiteye adanmış bir kurbana istinat etmektedir. Çünkü ecdat, daima güçlü ruhları ile mezarlarında, daimî ve güçlü şekilde ailenin ruhunu korur. Kolektif temayüllü

⁴⁵⁰ Bahaeddin Ögel, *Türk Kültür Tarihine Giriş*, C.IV, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1978, s.409.

⁴⁵¹ Annemarie Schimmel, *Tanrı'nın Yeryüzündeki İşaretleri*, Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 1994, s. 39.

Arkaik insanın din duygusu içinde ecdat ve sonraki nesil kutsal bir birlik meydana getirirler. Bu güçlü ilâhî akım, canlılara ve ölümlere sirayet eder ve hiçbir zaman durmaz. Netice itibariyle aile mezarı (ecdat mezarı) yine bu ailenin güç kaynağını teşkil etmektedir. Bu durumda aile, âdete görülen bir kısımla görülmeyen bir kısımdan meydana gelmiştir. Sadece muhafaza edilen hatıralarla değil, bilakis görülmeyen kısmı olan ölmüş ata ile, canlı bir bağla sıkı bir şekilde birleşmiş olduklarının farkında olarak yaşayan fertler, ailenin görülen kısmını meydana getirirler.⁴⁵² İnsan ölen yakınlarına duyduğu sevgi ve yakınlığı onlar hayattayken tam olarak ifade edemediğini düşünmekte veya kaybettiği yakınlarına hayatta iken yaptığı bazı davranışlardan dolayı pişmanlık duymaktadır. Onlarla ilgili hâlâ bir şeyler yapmak istemektedir.⁴⁵³ Bu durumda Atalar Kültüründe görülen, ölen kişinin yaşayanlara hâlâ etkide bulunabileceği, onlara fayda sağlayabileceği veya zarar verebileceği kuşkusuna öne çıkmaktadır. Diğer nedenlerden birisi de ölen kişinin gittiği yerde rahat edebilme arzudur. Ölen kişinin gittiği yerde rahat edebilmesi bazı inanç ve uygulamaların doğmasına neden olmaktadır. Bu uygulamaların yerine getirilmesi, ölenin yakınlarının acılarının hafifletilmesini de sağlamaktadır. Simav ve çevresindeki ölünün arkasından Kur'ân-ı Kerîm okunur, tespih çekilir, 7. gün hatim yapılır, mevlüt okutulur. Yaklaşık 15 yıl öncesinde de devir (altüst) görülmekteydi. Altüst görme, ölünün ibadet borçlarının ödenmesi için yapılır. Devir imam başkanlığında yapılır [(Ölenin yaşı-15)x5]x Bir günlük fidyeye ölenin namaz borcudur. Miktar genelde yüksek olması sebebiyle küçük bir bez parçasına, ölen kişinin yakınlarının getirebildiği bir miktar para konulur. Bu paranın katları hesaplanır ve mecliste bulunan kişilere, Hoca: “Ölenin borcu karşılığı bunu sana verdim” der. O şahıs da: “Geriye hibe ettim” der ve bu olay borç miktarı kadar tekrarlanır. Daha sonra para oradaki şahıslara bölüştürülür. Simav'da 15 yıl öncesinde yaygın olarak şimdi ise yok denecek kadar az uygulanan bu merasimin ata ruhlarının kutsallığıyla bir ilgisi yoktur, sevilen aile üyelerinin ahirette günahlarının bağışlanmasını sağlamak için yapılır.

⁴⁵² Mensching, *Dini Sosyoloji*, Çev: Mehmet Aydın, Konya Din Bilimleri Yayınları, Konya, 2004, s.29.

⁴⁵³ EROĞLU, *a.g.e.*, s.129.

Tatarlarda da, ölüm meleğinin kılıcından bahsedilmekte ve hastaların ölüm meleğini fark ettiğinden ağzının açık kaldığı düşünülmektedir. İnsanların ölüm anındaki durumlarından ölümden sonraki hayatı konusunda bilgi edinildiğine inanılmaktadır.⁴⁵⁴ Bu inanış ve uygulamalar biraz değişik şekillerde de olsa tamamı Simav ve çevresinde görülmektedir. Örneğin, ölen kişi ruhunu rahat bir şekilde teslim eder ve öldükten sonra yüzü, güzel bir şekil alırsa, onun iyi amel sahibi ve cennetlik, bunun aksine ölümü zor olup ve yüz şekli kötü bir hal almışsa onun kötü amel sahibi olduğu ve cehenneme gideceği söylenir. Tabutu ağır olanın günahları çok olur denir. Bunların dışında, evde cenaze olduğunda dolu olan su kapları boşaltılarak, cenaze kaldırıldıktan sonra tekrar doldurulur. Bu, ölü evi ve komşu evlerde yapılırdı. Azrailin yedi eve kılıcını salladığına, kılıcını bu su kaplarında yıkadığına inanılırdı. Aynı şekilde cenaze evinde pişen yemeklere, “Azrail kılıcını batırmış olduğu inancıyla” orada pişirilen yemeklerin dökülmesi gerektiğine inanılır. Bu uygulamalar 30 yıla yakın bir zamandır uygulanmamaktadır.

Türkler arasında göğün direği kabul edilen ve dünyanın merkezinde bulunan Demir Dağ’ın yedi kat olduğuna inanılır. Türkler Ergenekon’da çoğalıp çıkmak isteyince bir mağara önüne gelip Demir Dağ’ı eritmişler. Bu sebepten Türkler arasında Ata Mağaralarına, dağa, ateşe, demire, ağaca duyulan saygının temelinde onların kurtarıcı rolü oynadığı yatıyor olabilir.⁴⁵⁵ Demir eski Türklerde kutsal sayılmaktaydı, demirin kötü ruhları koruduğuna inanılmaktaydı. Bu nedenle savunmasız olan cesedin üzerine demir konur ve kötü ruhların o cesedi rahatsız etmesi engellenirdi. Orta Asya’dan getirilen bu uygulama, günümüzde uygulama amacı bakımından değişime uğramıştır.

Yörede kısa bir süre de olsa cenazenin bekletilmesi gerekiyorsa cenazenin karnının şişmemesi için üzerine bir demir parçası veya bıçak konulur.

⁴⁵⁴ Mahmut Furtana, *Selendi İlçesindeki Yaygın Halk İnanışları ve Bu İnanışlardaki Eski Türk İnanıcının İzleri*, (Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dinler Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2003, s.52.

⁴⁵⁵ Yaşar Kalafat, “Zile Yöresi Örnekleri İle Türk Kültürlü Halklarda Demir İnanıcı”, <http://www.yasarkalafat.info/index.php?II:newsdetaims&w=&yid=161> 20.01.2010

Ölüm ve mezarla ilgili bu inanış ve düşüncenin esasında, demirin Türkler tarafından kutsal kabul edilmesi ve koruyucu bir ruha sahip olması inancı yatmaktadır.⁴⁵⁶

Simav ve çevresinde görülen elbise ve ayakkabıların yıkanarak fakirlere bir an önce verilmesi veya yok edilmesi, ölen kişinin gözleri açık kaldıysa ardından başka birini götürmesin diye gözlerinin kapatılması, definden sonra kişilerin, başkasının evine gitmeden, başka ölüm olmasın inancıyla kendi evlerine gelmeleri, ölü yıkanırken kullanılan kazanın, arkasından başka biri ölmesin düşüncesiyle, ters kapanıp üstüne taş konulması, ölünün geri geleceği korkusu ile ölünün bulaştırdığı öldürücü etkinin arıtılması hattâ hepten yok edilmesi isteğine dayanmaktadır.

Urenhalardan(Tuba Türkleri) birinde misafir bulunan biri ölürse bu ölüyü karşıdan çıkararak bir demet ot ile vurup “nen var al! Bize bırakma beraber götür” derler. Kendi ölülerini, fenalık yapmak için geri döndüğünde kapıyı bulmaması için kapıdan çıkarmazlar.⁴⁵⁷ Çin’in Gan-su eyaletinde Nan-şen dağlarının kuzey kollarında yaşayan Sarı Uygurlar da Budist olmalarına rağmen ölüyü evden çıkarırken tıpkı Altaylılar gibi “Çocukları yanına alma, sürülerimize ve servetimize dokunma, arzu ettiğin hedeflere koş, iyi ülkelere git! İyi lamaları çağırıp senin ruhuna dualar okutacağız. Sen fazla bekleme, güzel yerlere git” derler.⁴⁵⁸

Simav ve çevresinde kişinin ölümünden 40 ya da 52 gün sonra bir hayır yapılır, Kur’an okunur, dua edilir. 52 gün sonra ölünün etle kemiklerinin birbirinden ayrıldığı düşünülmektedir ve kişinin çektiği acının azalması için, dua okunur ve hayır yapılır. Yine kişinin ölümünden 7 gün sonra da hayır yapılır, Kur’an okunmaktadır.

Yedi sayısı Orta Asya Türk boylarından günümüze kadar Türk halk inançları ile günlük yaşamlarında en çok sözü edilen sayılardandır. Yedi sayısı Anadolu’da ve bütün Türk boylarında kutsal sayılmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır: Altay Türklerine göre ayın tutulması “yedi başlı dev” yüzündendir. Kırgız Türklerinde

⁴⁵⁶ İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milli Kültürü*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1991, s.289.

⁴⁵⁷ Abdulkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Türk Tarih Kurumu Bsm., Ankara, 1972, s. 184.

⁴⁵⁸ İnan, *a.g.e.*, s.188.

Kutup Yıldızında bulunan “Büyük Ayı”ya, “Yedi Bekçi” denir. Orta Asya ve Anadolu Türklerine göre yer yedi kattır.⁴⁵⁹

Pek çok dinsel gelenekte Yedi çok önemli bir sayıdır. Kâbe'nin etrafında yedi kez tavaf etmek ve Mina yakınında yedi taş kullanarak Şeytan taşlamak, İslamdaki temel uygulamalardandır. Yedi, hem Samilerde hem de İranlılara göre kutsaldır; İslam folklor ve psikolojisi, her iki kaynaktan da pek çok düşünceyi almış ve bu fikirlere eklemeler yapmıştır. Yedi rakamının çeşitli veçheleri yaygın olarak kabul edilmiştir; Kur'an'ın yedi katmanlı anlamı vardır, yedi kıraata göre okunur, ayrıca namazdaki bir rekâtin yedi bölümden oluştuğunda unutmamak gerekir. İslam'ın bîatını yorumlarında, ilâhi isimlerinin taayyünlerinin suretleri olarak açıklanan, aşkla kendilerinden geçmişyedi melek ve ayrıca tedi büyük peygamber vardır. İsmaililere göre yedi, sayısal tevilde manevî üç ve maddi dört sayılarının ideal bir bileşimdir ve böylece en mükemmel hayat yoluna işaret eder.⁴⁶⁰

Kırk sayısının Ortadoğu geleneklerindeki yaygın anlamı hazırlanma ve arınma, yani sülûk için genellikle sıkıntılı bir hazırlıktır: İsrailoğullarının çölde dolanıp durdukları kırk yıl, insanoğlunun çekmek zorunda olduğu başka bir takım çileleri simgelemektedir; Musa'nın kırk günlük orucu, sûfinin kâmil maneviyatı elde edebilmek için yerine getirmek zorunda olduğu kırk günlük inzivanın örneğini oluşturur. Günlük hayatta doğum yaptıktan veya ölümden sonra arınma için kırk gün geçmesi gerekir; çünkü bu durumlarla ilgili tabulardan ancak bu süre içinde kurtulmak mümkündür. Pek çok önemli olay kırkla ölçülmüştür; tufan kırk gün sürmüştür; İdris, Hûd ve Sâlih'e kırk yaşında peygamberlik çağrısı gelmiştir; aynı şey Muhammed (s.a.v.) içinde geçerlidir; çünkü kırk tam olgunluk yaşıdır, bu durum efsane ve özdeyişlerle değil tarihsel olaylarla da doğrulanmıştır.⁴⁶¹

Yörede kişinin ölümünden sonra yapılan hayrın kişinin ölümünün yedinci yada kırkıncı gününe denk getirilmesinde tarihte bu iki sayıya verilen önem etken olabilir.

⁴⁵⁹ Yedi Sayısı, <http://yedibilgeler.blogcu.com/yedi-sayisi/2936338>.

⁴⁶⁰ Annemarie Schimmel, *a.g.e.*, s.116-117.

⁴⁶¹ Schimmel, *a.g.e.*, s. 119.

Eski Türklerde görülen bu uygulamalara benzer “ölü aşı” törenleri düzenlenmiştir. Başlangıçta defin merasimini ifade eden “yoğ” terimi daha sonra “ölü aşı” veya ölüer için verilen yemek olmuştur. Altaylı ve Yeniseyli Türklerde, Sakalar, Kırgızlar, Kazaklar, Göktürkler ve kısaca eski devirlerden itibaren bütün Türk topluluklarında “yoğ aşı” mevcut idi. Üstelik Türkler, başka dinlere girdiklerinde de bu usûlü devam ettirmişlerdir. Göktürklerde “yoğ aşı” törenine imparatorluğa dahil bulunan bütün ulusların katıldığını Orhun Yazıtlarından öğreniyoruz.⁴⁶² Beltirlerde(Abakan Türklerinin bir boyu)⁴⁶³ birinci “ölü aşı” defini üçüncü günü verilir. Bu “aşa” fazla kalabalık çağrılmaz.⁴⁶⁴Ölü aşı törenleri, Geleneksel Türk Dini Tarihinin en önemli yanlarından biri olan, ölmüş ataları tazim ve onlar için kurbanlar sunma inanç ve âdetinin bir uzantısıdır. Ölen ataların ve özellikle babaların ruhlarının geride kalanlara iyilik veya kötülüklerin dokunabileceği inancı ve onlara karşı duyulan minnet hissi, atalar kültürünün temelini oluşturmaktadır.⁴⁶⁵Ölülerin ruhları için hayır işlemek, fakir doyurmak, İslâmiyet’te de vardır.

Ruhlar, geride kalan çocukları ve aileleriyle çoğu zaman birlikte olurlar. Evlerini ziyaret ederler. Onların dindar, ahlâklı bir hayat sürmelerini isterler. Türkiye’nin çoğu bölgelerinde de Cuma gecelerinde ata ruhlarının evlerini ziyaret ettiği inancından dolayı insanlar, o gece Kur’ân’ı Kerîm okumaya önem verirler. Kur’an okunmadığında eve gelip de Kur’an okunmasını bekleyen ata ruhlarının üzülp, mahzun bir şekilde evden ayrıldığına inanılır.⁴⁶⁶ Türkler ata ruhlarını memnun etmek için çeşitli uygulamalar yapmışlardır. Bunlardan birisi de onların mezarlarının korunmasıdır. Simav ve çevresinde mezarlıktaki ağaçların kesilmemesi, mezarlıktan taş toprak alınmaması, mezarlıkta sigara içilmesinin pek hoş karşılanmaması bunun göstergesidir. Cuma geceleri, ölülerin arkasından Kur’an

⁴⁶² Harun Güngör-Ünver Güney, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Rağbet Yayınları, İstanbul,1977, s.78.

⁴⁶³ Timur B. Davletov, “Hakaslar”,http://tr.wikipedia.org/wiki/Abakan_T%C3%BCrkleri, 29/05/2010.

⁴⁶⁴ İnan, *a.g.e.*, s.189.

⁴⁶⁵ Güngör-Günay, *a.g.e.*, s.51-52.

⁴⁶⁶ Eroğlu, *a.g.e.*, s.71-75.

okunur, arefe ve bayram günleri mezarlıklar ziyaret edilip,ölünün rahat etmesi için, Kur'an okunur, dua yapılır, belirli zamanlarda hatim yapılır.

Simav ve çevresinde ele aldığımız cenaze ve ölümle ilgili inanç ve uygulamaların bir kısmı yöresel olduğu halde, bir çoğu sadece bu bölgeye değil; Anadolu'nun hatta Orta Asya'nın her tarafında görülmektedir. İslâmiyet'ten önce Türklerdeki Ölüler Kültü ile bir çok şey günümüzde kılık değiştirip, İslâmî motiflere bürünerek canlılığını korumaktadır.

4. ÇOCUKLARLA İLGİLİ İNANÇLAR

Simav ve çevresinde bebeklerin kesilen göbek bağları, ilk çıkan dişleri çocuğun büyüdüğünde bağlı olmasının istenildiği yere bırakılır, bu yerin çocuğun kişiliğinde etken olacağına inanılır.

Yörede göbek bağının bir yere bırakılması âdeti Orta Asya Türk geleneğinin devamı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kazak, Kırgız ve Yakut Türklerinde çocuk dünyaya geldiğinde ziyafet verilmektedir. Ebe bu ziyafet için buğday unundan bir yemek yapmakta, kadınlar yemek yedikten sonra çocuğun eşini (göbek bağını) bir çukura gömmektedirler.⁴⁶⁷ Eşin yanına yemek ve kaşık bırakılması, ona yaşayan bir insan gibi muamele edildiğini göstermektedir. Bu uygulama Türklerdeki defin töreni ile benzerlik göstermektedir.⁴⁶⁸

Simav ve çevresinde aydaş (zayıf, çelimsiz) olan çocuk önce mezara atılır, Simav'ın bir köyü olan Mamak'a götürülür, orda biri tarafından okunur, horoz kesilir, o horozun suyuyla pilav yapılır ve çocuklara yedirilir. Yine aydaş olan çocuk Dört Yol ağzında saçayağın üstündeki kazana konulur, kazanın altına odun atılır, odunlar yakılıyormuş gibi yapılır, çocuk kazanın içine oturtulur, üç sefer çevrilir, üç seferde yerde yuvarlanır, "ma eyidel cıbarığı ve iyi cıbarımı" denir ve annesi çocuğu alıp arkasına dönmeden gider. Yine, kırklı çocuğun eşyaları, gece yıldız görmesin diye dışarıda bırakılmaz, çocuğun aydaş olacağına inanılır.

⁴⁶⁷ Abdulkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Türk Tarih Kurumu Bsm., Ankara, 1995, s.158.

⁴⁶⁸ Ali Selçuk, *Tahtacılar*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2004, s.155.

Aydaş olma inancının kök itibariyle Babil'e, Asur'a kadar uzanan bir tarihi olduğu düşünülebilir. Sabiî olan milletler yeryüzündeki hareketlerini gökteki yıldızlara bağlıyorlar ve bunun için de gökteki Ay'a, Güneş'e ve diğer yıldızlara bir ilâh gözüyle bakıyorlardı. Gökteki yıldızların, ayın ve güneşin yeryüzündeki insanların kaderini etkilediğine inanılan Sabiîlerin bu inancına göre, yeryüzündeki olaylar gök cisimlerinin etkisiyle olmaktadır. Dolayısıyla aynı günde doğmuş olan çocukların aynı paralelde gelişmediği veya birinin cılız ve hastalıklı olduğu görülünce Anadolu'da bazı kişilerin, çocuğunun "Aydaş" olduğuna inandıkları görülmektedir. Aydaş olma etrafında meydana getirilen inançlar Mezopotamya bölgesindeki sabiîlik inançlarının bir kalıntısı olarak düşünülebilir.⁴⁶⁹

İlkel insanların inancına göre, temelde kutsal bir varlık olan aile, ilkel insanların inancına göre daima içe dönük kalmıştır. İşte doğan bir çocuğun, ölmüş bir babanın dönüşü olarak telâkkî edilmesinin sebebi oldukça yaygın olan bu fikre dayanmaktadır. "Yeni doğan bir çocuk, aileye girdiğinde Kuzey toplulukları açıkça "Ebeveynimiz yeniden doğdu, şöyle veya böyle geri döndü" diyorlardı ve bu sözleri yeni doğan çocuğa atanın ismini vererek teyid ediyorlardı.⁴⁷⁰ Simav ve çevresinde yeni doğan çocuğa atasının adını verme âdetine, çok eski devirlerden beri uygulanan bu âdetin günümüzdeki yansımasıdır, diyebiliriz.

5. NAZARLA İLGİLİ İNANÇLAR

Halk inançları arasında önemli bir yere sahip olanlardan bir tanesi de nazardır. Nazar, bir kişinin diğer bir kişiye kötü gözle bakması veya kıskanmasıyla ortaya çıkan ve kıskanılan kişide meydana gelen iç sıkıntısı veya manevî rahatsızlık verdiği inanan kötü haldir.⁴⁷¹ Nazarın sadece insanlara değil aynı zamanda hayvan, mal, mülk ve birçok eşyaya değdiği de inanılır. Bir hayvanın ölmesi, aile saadetinin bozulması, bir insanın rahatsızlanması durumunda dahi nazardan söz edilir. Kişinin esnemesi, başının ağrması, gözlerinin yaşarması, halsizlik hissetmesi

⁴⁶⁹ Mehmet Aydın-Galip Atasagun-Ahmet Aras-Nermin Öztürk-Sami Baybal, *Konya Merkezdeki Manevi Halk İnanışlarının Dinler Tarihi ve Din Fenomonolojisi Açısından Değerlendirilmesi*, Damla Ofset, Konya, 2006, s.132.

⁴⁷⁰ Mencing, *a.g.e.*, s.29.

⁴⁷¹ Aydın- v.dğr., *a.g.e.*, s.131.

nazarın isabetine işaret olarak görülür. Simav ve çevresinde mavi nazar boncuğu, ayva dalı, çitlembikten yapılmış nazarlık, hayvan kafatası, kaplumbağa kabuğu, üzerlik otu, çörek otu asmak veya taşımakla nazardan korunulacağına inanılır.

Binalara iğde dalı veya hayvan kafatası asma âdeti, üzerinde durulmaya ve tahlile muhtaçtır. Hayvan kafatasının yeni yapılmış bir binaya asılması olayı eski bir kabile inancının kalıntısı olarak görülmektedir. Çünkü bazı ilkel kabileler kendilerinin bir hayvandan veya bir bitkiden türediklerine inanmaktadırlar. İlkel kabilelerin kendilerinin türediklerine inandıkları hayvan ve bitkilere verilen ad olarak totemin izlerine Türk boylarında da rastlanmaktadır.⁴⁷² Mesela Türklerin kurttan türeyiş efsaneleri⁴⁷³, kartaldan türediğine inanan bazı Türk boylarının bulunması⁴⁷⁴ aynı şekilde Altay mitolojisindeki dünya ve gök ağacı efsanesinde Uygurların ağaçtan türemesi, dokuz Oğuz efsanesinde Oğuzların kayın ve çam ağacından türeyişleri⁴⁷⁵, Yakut efsanesindeki ağaçtan türeyiş⁴⁷⁶ bu inanca temel olabilecek örneklerdir. İşte bu ilkel kabile dinlerine ait inançların daha sonra bir takım şekiller değiştirerek yeni yapılan binalara asılan kafatası veya ayva dalı şekliyle devam edip gittiği görülmektedir. Böylece evlere asılan kafatası ve iğde dalı hem o evi hem de o evin sahibini korumaktadır. Bu koruma daha sonraki dönemlerde nazara karşı bir tedbir olarak düşünülmüştür. Aslında bu işlemin arka plânında kötü ruhlara ve kötü göze karşı koruma olayı dikkat çekmektedir.⁴⁷⁷ Bu madde, kaplumbağa kabuğu ve mavi boncuk da olabilmektedir.

Kaplumbağa Türk mitolojisinde yeri olan önemli bir hayvandır. Uzun ömrün, sabrın, barışın, refahın ve mutluluğun işareti olarak kabul edilmiştir. Nitekim Kültigin, Bilge Kağan mezar külliyelerinde olduğu gibi hanedandan olan kişilerin yazıtlarında kaplumbağa şeklinde kaideler bulunmaktadır.⁴⁷⁸ Simav'da özellikle

⁴⁷² Aydın-v.dğr., *a.g.e.*, s.131.

⁴⁷³ Bahaaddin Ögel, *Türk Mitolojisi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1971, c.I, s. 13.

⁴⁷⁴ Bahaaddin Ögel, *a.g.e.*, s. 85.

⁴⁷⁵ Bahaaddin Ögel, *a.g.e.*, s. 88.

⁴⁷⁶ İskender Oymak, "Eski Türk İnanışlarından Ağaç Kültünün Malatyadaki İzleri", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Elazığ, 2001, sy. 6, s. 58.

⁴⁷⁷ Aydın-v.dğr., *a.g.e.*, s.131.

⁴⁷⁸ Ahmet Demircan, "Simav'da Yaşayan Şamanist Kültürün İzleri Üzerine Birkaç Not",

<http://www.simav.gov.tr/article.read.asp?:d=449>, 08.01.2010

köylerinde kaplumbağa ile ilgili olarak bir inanış karşımıza çıkar. Kötü ruhlardan korunmak amacıyla nazarlık olarak kullanılır.

Türk halk kültüründe mavi açık renkli gözleri olan insanlarda nazar gücünün çok kuvvetli olduğuna inanılır.⁴⁷⁹ Mavi gözün tekin olmayışı inancı Gök Tengri inancının bir ürünüdür. Türklerde mavinin kutsiyeti göğün mavi oluşundan gelir. Bu nedenle mavi tekin değildir. Mavi saygı celbeder. Mavi gözlü insanın nazarının çabuk geçeceği inancı Dağıstan, Anadolu, Balkanlar ve Kuzey Mezopotamya Türklerinde vardır. Azerbaycan'da "Göygöz" tekin değildir." denir.⁴⁸⁰ Simav ve çevresinde mavi gözün veya diğer nazar edici güçlerin olumsuz tesirinden kurtulabilmek için mavi boncuktan yararlanılır.

Nazardan korunmak için kullanılan madde her ne olursa olsun bunun görevi nazarın kaynağı olan varlıktaki öldürücü veya hasta edici gücü bertaraf ederek onu taşıyan insanı veya eşyayı korumaktadır. Kötü ruhlara ve hastalıklara karşı bir koruma ameliyesi olarak görülen bu işlemlerin kökünün tek bir yerden çıktığını söylemek oldukça zordur.⁴⁸¹ Simav ve çevresinde bu tür uygulamalar çok sık olmasa da, eski geçerliliğini yitirse de neredeyse her evde görülmektedir.

6. YAĞMUR DUASI VE TABİAT OLAYLARIYLA İLGİLİ İNANÇLAR

Eski Türk inançlarında su, taş ve ata ruhları kutsal kabul edilmekteydi. Taş ve taşlarla yağmurun yağdırılması inanç ve pratikleri bütün Türk kavimlerinde görülen bir uygulamadır.⁴⁸² Simav'da olmasa da köylerinde bir taşın çeşmenin ayaklığına gömülerek, çocuklara nohut büyüklüğünde taşlar toplattırılarak sokaktaki çeşmelerde ıslattırılıp, yağmurun yağacağına inanılması eski Türk inancının bir uzantısıdır.

Türk kavimlerinde çok eski devirlerinden beri yaygın olan bir inanışa göre, büyük Türk Tanrısı Türklerin cediti alâsına derilen bir sihirli taş armağan etmiştir ki, bununla istediği zaman yağmur, kar ve dolu yağdırarak fırtına çıkarırdı. Bu taş her

⁴⁷⁹ Özkul Çobanoğlu, *Türk Halk Kültüründe Memoratlar ve Halk İnançları*, Akçay Yayınları, Ankara, 2003, s.197.

⁴⁸⁰ "Türklerde Halk İnançları" <http://www.turkforum.net.showthread.php?t=67760.01.02.2010>

⁴⁸¹ Aydın-v.dğr., *a.g.e.*, s.131.

⁴⁸² Abdulkadir İnan, *Eski Türk Dini Tarihi*, s.39.

devirde Türk kamlarının ve büyük Türk komutanlarının ellerinde bulunmuştur. Şamanistlere göre zamanımızda da büyük kamların⁴⁸³ ve yadacıların⁴⁸⁴ ellerinde bulunmaktadır. Bu yağmur taşı muhtelif Türk lehçelerinde, her lehçenin fanatik özelliklerine göre muhtelif şekillerde ifade olunur. Yakutça’da “sata”, Altayca’da “cada”, Kıpçak grubuna dahil lehçelerde ise “çay” şeklinde söylenir. İslam kaynaklarında da Türklerin bu sihirli taşına “yağmur taşı” ve “yada taşı” denilmektedir.⁴⁸⁵ Türklerin İslâmlaşmasından önceki bazı kalıntıların, İslamiyet’le terk edilmediği, İslâmî menşe ve İslâmî unsurlarla uzlaştırılmaya çalışıldığı, Tanrı’dan dilekle, yağmur vb. yağdırma seremonisiyle, sihirli davranışın yürütülmeye uğraşıldığı ve bazen bunun Tanrı kudretinin tecelli vasıtası olarak görülmek istenildiği anlaşılıyor. Taşla ilgili işlemlerde alışkanlığa, usûle göre Fatiha, İhlas, Yasin sûrelerinin okunması, Kelime-i Şahadet, Tekbir getirilmesi... bunu gösteriyor.⁴⁸⁶

Ayrıca yine Simav çevresinde görülen yağmurun yağdırılması ile ilgili mahlukatı bu talebe dahil etme demek olan “Koyun, kuzu meletme”, eski Türk inanç ve pratiklerinin hâlâ yaşatılan bir uygulamasıdır.⁴⁸⁷ Koyun kuzu meletmede halk yörede bulunan dere kenarında toplanır. Derenin bir kenarına koyunlar, diğer kenarına da kuzular getirilir. Kuzu ve koyunların suyu geçerek birbirine kavuşmaları engellenir. Analarına kavuşamayan kuzular bunun üzerine melemeye başlarlar. İşte bu sırada orada hazır bulunan hoca duaya başlar.

Yörede yağmurun yağdırılması için çocuklar arasında oynanan, yöre insanı tarafından “kelepçe geleni” diye adlandırılan oyun eski Türk inanışlarının devamıdır. Türkler yağmur yağdırma törenleriyle ilgili bir çocuk oyunu niteliğinde olan Çömçe gelin/kepçe gelin oyununda çocuklar söyledikleri türkü ve ilâhilerde kurban olarak koç/koyun adağını diler ve adağı yerine getirirlerdi.⁴⁸⁸ Ayrıca Çuvaş Türklerinde de

⁴⁸³ Şamanist İncasında Din Adamı

⁴⁸⁴ Şamanist İncasında Yağmur Yağdırmakla Görevli Kişi

⁴⁸⁵ Abdulkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, s.39.

⁴⁸⁶ Hikmet Tanyu, *Türklerde Taşlarla İlgili İnançlar*, Ankara Basımevi, Ankara, 1968, s.189-191.

⁴⁸⁷ Abdülhaluk Çay, *Türk Milli Kültüründe Hayvan Motifleri I*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990, s.61.

⁴⁸⁸ Abdülhaluk Çay, *a.g.e.*, s.53.

yağmur duasına çıkan çocuklar tarafından un, darı, tereyağı ve yumurta toplanır sonra da bir muska yazılıp dereye bırakılırdı.⁴⁸⁹

Tabiat olayları ile ilgili dikkat çeken bir uygulama ise halkın “Ay tutulması” esnasında teneke çalması ve silah atmasıdır. Ay tutulması esnasında yapılan bu uygulamalar köken olarak çok eskiye dayanmaktadır.

Ay tutulurken teneke çalmak, silah atmak; Ay’ın kötü ruhlar tarafından esir alınmış olmasından hareketle onun kurtarılmasını sağlamaktadır. Yapılan gürültünün temelinde ise gürültünün korkutucu sesinin kurtarılmaya vesile olacağı inancı bulunmaktadır.⁴⁹⁰

Simav ve çevresinde tabiat olayları ile ilgili inançlardan biri ise dolu yağdığında dolunun yağmasını engellemek için bahçeye saçayağı ya da demir atılması, yağın bir dolunun bıçakla kesilmesi inancıdır.

Demir eski Türklerde kutsal sayılmaktaydı. Demirin kötü ruhları kovduğuna inanılmaktaydı.⁴⁹¹

Demir ve tabiat olayları ile ilgili bağlantıya Grek ve Romalılarda da rastlıyoruz. Romalılarda demirle uğraşmak tanrının işidir. Hepaistos denen demirci tanrı, göklerin baş tanrısı Zeus’un öfkelenip fırlattığı yıldırımlara engel olmakla görevliydi. Zeus, kızıp ortalığı allak bullak ettiği zaman, Demirci Tanrı Hepaistos’a sığınma geleneği vardı.⁴⁹²

7. UĞUR VE UĞURSUZLUKLA İLGİLİ İNANÇLAR

Halk arasında bir işin, bir eylemin, sağladığı sevinç, mutluluk uğurlu; sonu yıkımla, mutsuzlukla bitmesi ise uğursuz sayılmaktadır. Anadolu’da olduğu gibi Simav ve çevresinde yaygın olan inançlardan birisi de uğur ve uğursuzlukla ilgili

⁴⁸⁹ Yaşar Kalafat, *Doğu Anadolu’da Eski Türk İnançlarının İzleri*, Milli Folklor, Ankara, 1995, s.114.

⁴⁹⁰ Yaşar Kalafat, *Karşılaştırmalı Bayır-Bucak Türkmen Halk İnançları*, Bayır Bucak Türkleri Kültür Dayanışma Derneği, Ankara, 1996, s.52.

⁴⁹¹ Ahmed Demircan, “Simav’da Yaşayan Samanist Kültürünün İzleri Üzerine Birkaç Not”, <http://www.simav.gov.tr/article/ncad.asp?:d:449> 17.03.2010

⁴⁹² İsmet Zeki Eyüboğ, *Anadolu Mitolojisi, İnanç-Söylence Bağlantısı*, Geçit Kitabevi, İstanbul, 1987, s.97.

inançlardır. Bu inanç diğer inançları da içine alabilecek şekilde geniş bir alana yayılmıştır. Bazı eylemler, bazı günler, bazı hayvanlar uğurlu ve uğursuz sayılmaktadır.

Simav ve çevresinde, köpeğin gece vakitsiz havlaması, horozun vakitsiz ötmesi, öküzün gece böğürmesi deprem gibi doğal âfetlere işarettir, bazılarında göre bir evin çatısında baykuşun ötmesi o eve uğursuzluk getirir, tavuğun horoz gibi ötmesi uğursuzluktur, tavuk hemen kesilir. Bir işin normal süresinden önce bitirilmesi birinin uğurlu gelmesine işarettir, karganın ötüşü o beldeye gelecek olan kışın habercisidir gibi inançlar görülmektedir.

Öteden beriden mânâ çıkarmak, bazı nesnelere uğur ve uğursuzluk olduğuna inanma adeti Romalılarla, putperest Arapların miraslarındandır. Romalılar kuşların uçuşundan, ötüşünden bir takım hükümler çıkarırlardı. Bu adet aynen Araplarda da görülmektedir. Baykuş Romalılar tarafından uğursuz kabul olunurdu. Bir Romalı, baykuşun ötmesini bir felâket başlangıcı olarak telâkki ederdi.⁴⁹³

Işıklı ortamların az olduğu zamanda kesilen tırnağın kaybolması ve çocuklar tarafından yutulması, yiyecek ve içecek gibi şeylere karışmasının önlenmesi gibi anlamlı gerçeklerle akşamları tırnak kesmenin iyi karşılanmaması, yerini tamamen dinî içerikli etmenlere bırakmış ve gece tırnak kesmenin, günah, uğursuz olduğu ifade edilmeye başlanmıştır.

Halk arasında yaygın olan inançlardan biri de kara kedi görmenin uğursuzluk getireceği inancıdır.

Ortaçağ'da kara kedi büyücüye yardımcı olan bir hayvandır. Kara kedi ile büyü arasındaki ilişki Ortaçağ'dan daha önceye Eski Mısır'a dayanır.⁴⁹⁴

On üç sayısının uğursuz sayılması, ayın on üçünde doğmuş kişilerin şansız olacağına dair yaygın inanç toplumumuzda Hıristiyanlığın etkisiyle ortaya çıkmıştır.

⁴⁹³ Kıyasettin Koçoğlu, *21. Yüzyıl Türkiye'sinde Hurafeler*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2008, s.16-17.

⁴⁹⁴ Peter Loria, *Batıl İnançlar*, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1997, s.56.

Hıristiyanlık inancında Hz. İsa'nın "Son Yemek"indeki(Komünyon Ayini)⁴⁹⁵ on üçüncü konuktan ötürü on üç sayısı uğursuz sayılmıştır.⁴⁹⁶

8. ATEŞ VE SU İLE İLGİLİ İNANÇLAR

"Ateş" kavramı Anadolu'da çok önemli anlamları ihtiva eder. Ancak genelde bütün geleneksel sosyal gruplarda bir kutsallığı ifade etmiştir. Ateş bazen evrenin menşei, bazen de tanrıların insanlara verdiği en kıymetli hediye olarak karşımıza çıkmaktadır. Ateş ile ilgili inançların, "Amerika, Asya, Avrupa ve Akdeniz Havzasındaki en eski dinî sistemler içinde ateşin yerine ve zamanına göre az veya çok önemli bir kült konusu olduğu bilinmektedir. Ama ateş, asıl eski Hind ve İran inançlarında temel bir yer kazanmıştır. Özellikle Zerdüştlüğün ve Mazdeizm'in ana esasları ateş ibadetlerine dayanmaktadır. Bu iki dinden başka Kuzey ve Orta asya bozkırları gibi sert iklim şartlarının hâkim olduğu yerlerde teşekkül eden inanç sistemlerinde de ateşin tabii bir mevkii olacağı şüphesizdir.⁴⁹⁷

Eski Türk inancına göre ilk insanlar meyve ve otlarla beslendikleri için ateşe ihtiyaçları yoktu. Fakat Tanrı onlara zamanla et yemeklerini de bildirince ateşe ihtiyaç duyuldu. Bunun üzerine Tanrı Ülgen, kuru otları toplayıp, iki taş arasında ezerek ateşi meydana getirdi. Bunun üzerine insanlar bu ateşe "...atamın kudretinden taşa düşmüş ateştir" dediler. Bu nedenle olacak ki Hun ve Yakut Türklerinde çakmak taşından elde edilen ateş kutlu sayılmaktadır. Yakut Şamanları da âyinlerinde bu taştan elde edilen ateşi kullanırlar ki buna "mukaddes ateş", kibritle elde edilen ateşe de "Rus ateşi" diyorlar ve Rus ateşini de asla âyinlerinde kullanmazlar. Diğer taraftan Moğol Şamanizm'ini ilk defa inceleyen Banzanov; ateş inancının Moğollara Türklerden geçtiğini söyler. Bunun için de Moğolca ateşe "gal" ve Ateş Tanrısı'na da "ot" denilmesini delil olarak gösterir.⁴⁹⁸ Ayrıca Yunan mitolojisi kahramanı olan Prometous'un ateşi tanrılardan çalıp insanlara verdiği rivayet edilir.⁴⁹⁹

⁴⁹⁵ Komünyon, <http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=komunyon>

⁴⁹⁶ Loria Peter, *a.g.e.*, s.112.

⁴⁹⁷ Ahmet Yaşar Ocak, *Bektaşî Menakıbnamelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1983, s.195-196.

⁴⁹⁸ Abdülkadir İnan, *Makaleler ve İncelemeler*, s.394; Abdülkadir İnan, *Eski Türk Dini*, s.42.

⁴⁹⁹ Prometous, <http://www.uludagsozluk.com/k/promethous/>

Altaylıların ateşe karşı söyledikleri dualarda ateşe, “Güneş ve Ay’dan ayrılmışsın” derler. Altaylılar ateşin gökten Ülgen-Tanrı tarafından gönderildiğine inanırlar. Mübarek sayılan bazı şeylere ve ruhlara karşı “küfür” sözler sarf edilebilir ise de ateş hakkında böyle bir şey söylenemez. Ateşi su ile söndürmek, ateşle oynamak ve ateşe tükürmek kesin olarak yasaktır.⁵⁰⁰

Yörede görülen ateşe saygı duyulması, ateşe su dökülmemesi, ateşe küçük su dökülmemesi, küle basılmaması, külün yanında yatılmaması eski Türk inanışlarından kalma inanış ve pratiklerin günümüzdeki yansımasıdır.

Türkler arasında tabiat kültürüne bağlı olarak gelişen ve kült konusu olan su önemli bir unsurdur. Türkler, dağlar gibi göller ve ırmakları da hep canlı nesnelere olarak tasavvur etmişlerdir. Suyun arıtıcı niteliği, bolluk ilişkisi, taşıma vb. özellikle bu kültürün doğuşunda rol oynayan önemli etkenlerdir.⁵⁰¹

Yörede su temiz tutulur, suyun akıp geçtiği yerlere tükürülmez ve küçük su dökülmez. Eski Türklerde su mukaddes olup onların hayat kaynağı ve yaşama gücü idi.⁵⁰² Yörede görülen inançlar da eskinin günümüzdeki yansımalarıdır.

9. EV VE BEREKET İLE İLGİLİ İNANÇLAR

Eski Türk inanç sisteminde eşik, yapı ve fonksiyonu itibariyle insanları her türlü hastalıktan, evi ise gelmesi muhtemel kaza ve belâlardan koruyan bir sınır çizgisiydi. Bundan dolayı eşığe hürmet gösterilir ve üzerine ayak basılmazdı.⁵⁰³

Yine eski Türk inançlarına göre, âyin sonrasında kapıda kötü ruhlara karşı bekçilik yapan kapı ruhu vardır. Buna engel olmamak için kapı eşğinde oturulmaz.⁵⁰⁴

⁵⁰⁰ Abdülkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, s.67.

⁵⁰¹ İskender Oymak, *Malatya ve Çevresinde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri*, Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Malatya, 2002, s.93.

⁵⁰² Kalafat, *a.g.e.*, s.52-54.

⁵⁰³ Rıfat Araz, *Harput'ta Eski Türk İnançları ve Halk Hekimliği*, AKOT Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1995, s.64.

⁵⁰⁴ Esat Korkmaz, *Eski Türk İnançları ve Şamanizm Terimleri Sözlüğü*, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2003, s.93.

Simav ve çevresinde “kapı eşiğinde oturulmaz, şeytan çarpar, kapıda kalırsın, hasta olursun” gibi söylemlerle kişi eşikten uzak tutulmaya çalışılmaktadır. Bu durum Eski Türk inanç sisteminde eşiğe gösterilen saygının günümüzdeki yansımasıdır.

Eski Türkler, içinde yaşadıkları, yatıp kalktıkları mekânların bir iyesi olduğuna; bu iyenin orada yaşayanları dış tehlikelere karşı koruduğuna ve söz konusu ev iyesinin yılan şeklinde olduğuna inanırlardı.⁵⁰⁵ Yörede temel yılan inancı eski Türklerdeki bu inanişe paralellik arz etmektedir.

Çok eski zamanlardan beri, bazı törenlerde saç ve kurban uygulamaları yapılmaktadır. Yakutlar, kötü ruhların etkilerine ve çeşitli tehlikelere karşı kımız saçısı uygulamalarını yapmışlardır.⁵⁰⁶ Eski Türklerin bu şekilde canlı ve cansız kurbanları mevcut olup, canlılardan olan; kanlı kurbanlar, cansızlardan olan da; kansız kurbanlardır. Kansız kurbanlara saç da denilmekte; arpa, buğday, süt, yağ, şarap ve kımız gibi yiyecek ve içecekler saç olabilmekteydi. Kurban ile ilgili yapılan uygulamalardan biri de, hasta insanın günahlarına karşılık olarak domuz kurban edilmesi ve hasta adamın kutsal su ile yıkanmasıdır.⁵⁰⁷

Eski Türklerde görülen saç uygulamasının benzerlerine araştırma alanımızda rastlamaktayız. Gelinin damadın evine gelince üzerine para, şeker, buğday atılması; askere giden gence, sünnet olan çocuğa şeker para saçılması, eski Türklerdeki uygulamayla benzerlik arz etmektedir.

10. TÜRBELERLE İLGİLİ İNANÇLAR

Simav ve çevresinde tespit ettiğimiz mezar ve türbeler, yapı olarak farklılık arz etmektedir. Bir kısım mezarların üzerinde herhangi bir yapı bulunmayıp etrafı sadece taşlarla çevrili iken; bir kısmının üzerinde ise yapılar mevcuttur. Yapılı haldeki türbelerin çoğu kubbeli omakla beraber kubbesiz olanlarına da rastlanılmaktadır.

⁵⁰⁵ Kalafat Yaşar, *Doğu Anadolu'da Eski Türk inançlarının İzleri*, s.48; Öztelli Cahit, *Eski inançların Bugünkü izleri, 1. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, c.IV*, Gelenek Görenek ve İnançlar Kültür Bakanlığı Mifad Yayınları, Ankara, 1976, s.246.

⁵⁰⁶ Günay Ünver, Güngör Harun, *Türk Din Tarihi*, s.83.

⁵⁰⁷ Murat Uraz, *Türk Mitolojisi*, Düşünen Adam Yayınları, İstanbul, 1992, s.229-230-233.

Türbeler mimarî bir özelliğe sahip olmayıp, çevrenin koşullarına göre inşa edilmiştir. Bir yapı halinde bulunan yerlerin bir kısmında sadece bir mezar bulunurken, bir kısmında iki veya daha fazla mezar bulunmaktadır.

Simav İlçesi ve çevresindeki türbe ve mezarlarda yatan kişiler hakkında kaynaklarda yeterince bilgi bulunmayıp, mevcut bilgilerin çoğunu halk arasında anlatılan menkıbeler teşkil etmektedir.

Burada ele aldığımız şahsiyetlerin türbelerinin bulunduğu yerlerin birçoğu, halk arasında ziyaret kavramı ile ifade edilmektedir. Ziyaret kelimesi, “birini veya bir yeri görmeye gitmek” anlamına gelirken burada ele aldığımız ziyaret fenomeni olağan kabir ziyaretlerinden farklıdır. Zira burada söz konusu ziyaretler; kendilerine veli, evliya, eren, ermiş, sofi, şeyh, dede, baba, şehit gibi türlü isim ve sıfatlar verilerek manevî güç ve meziyetlerine inanılan kişilerin yattıkları kabul edilen yerlere, belli hacet, dilek ve isteklerle yapılan ziyaret ve bu alanda oluşmuş bulunan inanç ve uygulamalardır.⁵⁰⁸

Türbelere, yatırlara verilen önemin nedeni, halkın türbelere özellikle çeşitli usullerle dilek tutmak ve dua etmek için gitmesidir. Bu mekânların gelen insanlar için her türlü sınırdan uzak yüce mekânlar olduğu noktası önemlidir. Bu mekânların kutsal ile özdeşleştiği veya kutsalın bizzat yer aldığı mekânlar olarak düşünülmesi, Dinler Tarihi açısından önemlidir. Burada üzerinde durulması gereken kısım, halkımızın bu kutsallıkla bütünleşmeyi ve bu ziyaret fenomenini, dindarlığın bir boyutu olarak görmesidir. İnsanlık tarihi boyunca insanlar kutsalın tezahürlerinin bulunduğu birçok sembol, mitoloji ve tabiatüstü varlıklar ortaya koymuştur. Mezar ve türbe ziyaretlerini de bunların bir neticesi olarak düşünebiliriz. Dinî tarihte kutsalın tezahürleriyle temasta dikkat çeken diğer bir yöne ise kutsala gönderilen ilginin yayılma göstermesidir. Birinin yaptığını gören bir başkası önce onu taklit etmekte, daha sonra işin sırrını öğrenerek inanmakta ve daha içten bir taleple oraya gelmektedir.⁵⁰⁹ Mezar ve türbelere gösterilen ilginin arkasında dinî tarihte görülen

⁵⁰⁸ Ünver Günay -Harun Güngör-A.Vahap Taştan -Huzeyfe Sayım, *Ziyaret Fenomeni Üzerine Bir Din Bilimi Araştırması, Kayseri Örneği*, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 2001, s.67.

⁵⁰⁹ Aydın-v.dğr., a.g.e., s.132.

“Ecdada Tapınma” inancı vardır. Ecdadın ruhunun, yakınlarının yaptıklarından haberdar olduğuna ve aileyi koruduğuna inanılır.

Simav ve çevresinin söz konusu türbe ve yatırlara geliş sebepleri farklılık arz etmektedir. Hiçbir beklentisi olmadan gelenler olduğu gibi dertlerinin sebeplerini dahi düşünmeden, doğrudan mezarlara ve türbelere gelerek medet umanların yanında, içinde buldukları dertler için birçok maddi çareye başvurdukları halde bir türlü çözüm bulamayıp gelenler de vardır.

Dertlerinin sebeplerini dahi düşünmeden, doğrudan mezarlara ve türbelere gelerek medet umanlar genelde eğitim düzeyi düşük, din eğitimi çok iyi olmayan, inançlı, kanaatkâr ve birçoğunu orta yaş ve üstü kadınlar oluşturmaktadır. İçinde buldukları dertler için birçok maddi çareye başvurdukları halde bir türlü çözüm bulamayıp gelenler ise doktorlar dahil birçok yola müracat ettikleri halde problemlerini çözemeyen inançlı kişilerdir.

Yöre halkı yaramaz çocukların uslanması, çocuklarının olması, yağmurun yağması, hastalıklarının iyileşmesi gibi bir takım beklenti, istek ve ihtiyaç için burada yatan kişilerin kutsallıklarından yararlanmak istemektedir. Halkın bu yerlerle teması rastgele olmamakta, birtakım usûl ve âdaplarla gerçekleşmektedir.

Türbeleri ziyaret esnasında sergilenen dikkat çekici pratikler, türbe alanına ait olan taşların -Küçük Yeren Dedesi örneğinde olduğu gibi- kaldırılması ve taşın altından çıkan böceğin yenmesi ve türbe alanına ait olan taştan yada çalı çırpıdan – Acem Baba Türbesi örneğinde olduğu gibi- dileğin şeklinin yapılmasıdır. Bu uygulamaların arkasında Türk tarihinde önemli yer tutan taş kültürünün etkisini görmek mümkündür.

Taşlar sadece Türklerde değil çok eski devirlerden beri pek çok ulus tarafından da bir kültü haline getirilmiş ve dinî pratiklerde önemli fonksiyonlar üstlenmiştir.⁵¹⁰

⁵¹⁰ Hikmet Tanyu, *Türklerde Taşla İlgili İnançlar*, Ankara Basımevi, Ankara, 1968, s. 90.

Horasan'da, Türkistan'da, Kırgızlarda, Azerilerde, “Türk Kazaklarda” ve “Oğuzlarda” çocuğu olmayan kadınların veya çocuk hastalıklarının tedavilerinde taşlardan faydalanma inancı yaygındır.⁵¹¹

Türk mitolojisinde yaygın olan inanca göre Büyük Türk Tanrısı, ilk Türk Hakanına “Yada” adı verilen, istenildiğinde kendisiyle yağmur, kar, fırtına ve dolu yağdırılabilen taştan bahsedilmiştir.⁵¹²

Türbeleri ziyaret esnasında sergilenen ve dikkat çekici pratiklerden biride türbenin orada dilek dilenip, dileğin gerçekleşmesinden sonra gelerek orda kurban kesilmesidir. Bu kurban kesme dileğin gerçekleşmesinden dolayı Allah'a yapılan şükürün bir ifadesidir. Kurban kesmenin türbede olmasının sebebi ise aracı olan yani türbede yatan kişinin unutulmadığının gösterilmesidir.

Genel olarak baktığımızda evliya, baba, şeyh olarak anılan kişilerin türbelerini ziyaret ve bu esnada yapılan pratiklerin şekillenmesinde geleneksel Türk inancındaki “Atalar Kültü” önemli bir yer teşkil etmektedir. Eski Türk toplumları arasında en eski ve en yaygın olarak kabul edilen inanç unsurlarından atalar kültü, ölmüş büyükleri ta'zim, atalara saygı, kurban sunma şeklinde kendini göstermekteydi. Her yıl Hunlar Mayıs ayının ortalarında atalarına kurban sunarlardı. Yine Hunlar gibi Tabgaçlar ve Göktürkler de kutsal mağaralar önünde atalarının ruhuna kurban sunarlardı.⁵¹³ Ata ruhuna sunulan kurbanlar, onlara ta'zim ve saygı amacı taşımakla beraber, ata ruhunun, tekrar geri dönmesi ve yaşayanlara zarar vermesine engel olmak, onun gönlünü alıp teveccühünü kazanmak düşüncesiyle bağlantılıdır.⁵¹⁴

Mezar ve türbe ziyaretinin temel felsefesinde Atalar Kültünün manevî mirası bulunsa da fenomenin sadece bununla izah edilmesi eksiklik olabilir. Bu fenomen, tamamen dinî kökenli bir zenginliğe sahiptir. Ancak fenomenin kültürel, psiko-sosyal ve tarihî boyutunun da unutulmaması gerekir. Türklerin İslamiyet'i kabullerinden sonra ata mezarlarına olan bağlılıkların İslâmî motifle zenginleştiğini görmekteyiz.

⁵¹¹ Hikmet Tanyu, *a.g.e.*, s. 82.

⁵¹² Abdülkadir İnan, *Tarihte Ve Bugün Şamanizm*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1972, s. 27.

⁵¹³ İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milli Kültürü*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1984, s.291.

⁵¹⁴ Aydın, v.dğr., *a.g.e.*, s.116; İbrahim Kafesoğlu, *a.g.e.*, s.291-292

İslâm öncesi dönemde, atalara ve onların mezarlarında olduğuna inanılan ruhlarına gösterilen bağlılık veya yöneltilen istekler, İslâm döneminde Allah'ın güç ve kudreti ile yakınlık içinde olduğu kabul edilen ve türbe sakinleri olarak düşünülen evliya mezarlarına yöneltilmiştir.⁵¹⁵

⁵¹⁵ Aydın, v.dğr., *a.g.e.*, s.127.

SONUÇ

Bu çalışmada, Simav ve çevresindeki manevî halk inançları Dinler Tarihi açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bölge halkının hayatının her alanına dağılmış olan halk inançları, dinî kültür içerisinde varlığını sürdürmeye, zaman zaman da motif değiştirerek yaşatılmaya devam etmektedir.

Burada sözü edilen inanç ve uygulamaların bütün yöre tarafından kabul edildiğini ve uygulandığını söylemek mümkün değildir. Bununla birlikte, şiddeti ve yoğunluğu değişken de olsa, bu inanışların daha çok yaşlılar ve kadınlar arasında kabul görmekte ve yaşamakta olduğu belirtilmelidir. Bazı kişiler yanlış bir inanış olduğunu bildikleri halde, herhangi bir kabule aykırı hareket ettiklerinde huzursuz olduklarını ifade etmişlerdir.

Müslüman yöre halkı, Anadolu’da yaşatılan manevî halk inançlarını, İslâm dinî ile birlikte yaşatmaya devam etmektedir. Nişanlıyken, düğün içerisinde, gelin alınırken duaların edilmesi, şeker, buğday saçılması gibi âdetler kötü ruhların kandırılıp evli çiftten uzaklaştırılması amacıyla çok eski devirlerden itibaren uygulanan adetlerin günümüzdeki yansımasıdır. (Arkaik insanın aileden olmayan insan karşısındaki tavrı, yabancı ve düşman tanrısal güçlerden, bir diğer ailenin ruhlarından, şeytanlarından ve evlilik ile dahil olduğu ailenin içine getirdiği, aile ruhundan korktuğu şeklindedir.) Belirtilen bu güçlükler daima evliliğe bağlı sihirli merasimlerle ve âdetlerle örtülmüştür. Eski zamanlarda varlığı kabul edilen, loğusalara ve bebeklerine zarar veren bir cinin zararından uzak tutmak için, kırklı anne ve çocuk özel korumaya alınır. Yörede yeni doğan çocuğa atasının ismini verme âdeti, ilkel insanın yeni doğan bir çocuğu, ölmüş bir babanın dönüşü olarak telâkkî etmesinin bir yansıması olabilir. Simav’da Ölen kişinin ardından çoğunluk tarafından yapılan 40. gün merasimleri (kişinin ölümünden 40 gün sonra yapılan hayra verilen isim), Hunlarda, Göktürklerde, Uygurlarda ve Oğuzlarda ölünün hatırasına tertiplenen “yoğ” törenlerine benzemektedir. Yoğ törenlerinde ölen kişinin ardından yas törenleri yapılır, matem sırasında saç-baş dağıtılır, yüz ve kulaklar bıçakla çizilerek kan akıtılırdı. Bundan sonra yemek ikram edilirdi. Simav’da ise ölen kişinin ardından 40 gün sonra sadece yemekli hayır yapılmaktadır.

Hayvan kafatasının, kaplumbağa kabuğunun yeni yapılmış bir binaya asılması olayı eski bir kabile inancının kalıntısı olarak görülmektedir. Çünkü bazı ilkel kabileler, kendilerinin bir hayvandan veya bir bitkiden türediklerine inanmaktadırlar. Bu inancın bazı Türk boylarında da olduğunu görüyoruz. Mesela Türklerin “Kurttan türeyiş” destanları, Moğolların “köpek kültü” ve kartaldan türediklerine inanan Türk boyları daima görülmüştür. Bu ilkel kabile inaçları daha sonra birtakım şekiller değiştirilerek yeni yapılan binalara asılan kafatası, kaplumbağa kabuğu şekliyle devam edip gitmiştir. Böylece o evin nazara karşı korunduğuna inanılır. Nazardan korunmak için “mavi boncuk”ta kullanılmaktadır. Türk Halk kültüründe mavi, açık renkli gözleri olan insanlarda nazar gücünün çok kuvvetli olduğuna inanılır. Mavi gözün tekin olmayışı inancı Gök Tengri inancının bir ürünüdür. Türklerde mavinin kutsiyeti gökün mavi oluşundan gelir. Mavi tekin değildir, saygı celbeder. Dağıstan, Anadolu, Balkanlar ve Kuzey Mezopotamya Türklerinde de mavi gözün tekin olmayışı inancı vardır. Mavi gözün veya diğer nazar edici güçlerin olumsuz tesirinden kurtulabilmek için Mavi Boncuk’tan yararlanır. Yöre halkı nazara karşı bir savunma ve korunma mekânizması geliştirmiştir. Bunların içinde, birçok eski inaçların kalıntısı vardır. Binalara nazar değmemesi için binaya kafatası, kaplumbağa kabuğu; büyüklere ve çocuklara nazar değmemesi için ise elbiselerinin iç kısımlarına mavi boncuk asılmaktadır. İslamiyet ile birlikte bu işlemler dua okumak suretiyle gerçekleştirilmektedir.

Simav ve çevresinde yağmur duasında, taş kullanılması, eski Türk kültüründe kullanılan “Yada” taşının yansımasıdır. Eski Türk kültüründe yağmurun yağmadığı zamanlarda Kam adı verilen kimseler tarafından Yada taşı diye bilinen bir taş vasıtasıyla, yağmur yağdırırlarmış. Yada taşı bazı hayvanların karnından ya da kafatasından yapılmıştır, yağmur yağdırma, fırtına estirme gibi sihirli güçleri vardır. Bu taş cada, yada gibi farklı isimlerle anılır. Simav ve çevresinde yağmur duasında taş kullanılması, Kur’an-ı Kerim’den sureler okunması yoluyla İslâmîleştirilmiştir.

Eski Türk inaç sisteminde eşik, yapı ve fonksiyonu itibariyle insanları her türlü hastalıktan, evi ise kaza ve belâlardan koruyan bir sınır çizgisiydi. Bundan dolayı eşige saygı gösterilir, üzerine basılmazdı. Simav ve çevresinde kapı eşiginde

oturulmaz, şeytan çarpar, kapıda kalırsın, hasta olursun gibi söylemlerle kişi eşikten uzak tutulmaya çalışılmaktadır. Bunun temelinde eski Türklerin inanç sistemindeki eşiğe saygı vardır. Simav'daki "temel yılanı" inancı, eski Türkler içinde yaşadıkları yatıp kalktıkları mekânların bir iyesi olduğuna, bu iyenin orada yaşayanları dış tehlikelere karşı koruduğuna ve söz konusu iyenin yılan şeklinde olduğu inançlarıyla paralellik göstermektedir.

Simav ve çevresinde ateş ve su ile ilgili halk inançları da dikkat çekicidir. Ateşin, suyun pisenmesi, onlara tükürülmesi pek hoş karşılanmaz, tarihin derinliklerinde ateş ve suya saygı gösterilmektedir, eski Türklerde ateş ve su kutsaldır.

Yörede köpeğin gece vakitsiz havlamasını, horozun vakitsiz ötmesini bir felâketin habercisi sayarlar, evin çatısına baykuşun konması, tavuğun horoz gibi ötmesi gibi şeyleri ise uğursuzluk kabul ederler. Öteden beriden mânâ çıkarmak âdeti Romalılarla, putperest Arapların miraslarındandır. Romalılar kuşların ötüşünden birtakım hükümler çıkarırlardı, bu âdet aynen Araplarda da vardır.

Bugün bir anlam veremediğimiz, hatta mânâsız kabul ettiğimiz birçok pratiğin, Eski Mısırlıların, Sümerlerin, Babillerin, Eski Yunan ve Romalıların ve hatta Eski Türk boylarının taviz vermedikleri birer dinî inançları olduğu söylenebilir.

Türklerin, İslâm dinine girmeden önce, Şamanizm, Zerdüştlük, Budizm, Maniheizm, Hıristiyanlık ve Musevilik gibi dinleri kabul edip bunların kültür çevrelerine dahil olmuş veya bunlarla uzun yıllar iç içe yaşamışlardır. Her din ve kültür değişikliği sırasında, eskinin izleri ve kalıntıları bir sonrakinin içinde, onun kalıplarına uyarak belli ölçüde yaşamaya devam etmiştir.

Yörede yaşatılan halk inançlarının bir kısmı, fert ve toplum hayatı için herhangi bir olumsuzluk oluşturmazken, bir kısmı ise hem toplum hayatı için sorun oluşturmakta hem de İslâm dini ile çelişmektedir. Dindarlığın bir gereğiymiş gibi algılanan, türbe ziyaretlerinde türbeden medet ummak gibi aslında İslâm dininin saflığını lekeleyen bir takım pratik ve inançların, günümüzde hala canlılığını korumasının temelinde halkın İslâm'ı yeterince bilmemesi problemi yatmaktadır.

Simav ve çevresi İslâmiyet'e büyük bir saygı beslemekle birlikte herkes tarafından olmasa da bazı kişiler tarafından halk inançları yaşatılmaktadır. Ancak, İslâm dinî hakkında doğru ve sağlam bilgiler edindirmek sûretiyle halk, İslâm'a zarar veren yanlış ve boş inançlardan uzaklaştırılabilir.

BİBLİYOGRAFYA

I. Kaynak Eserler

- ACIPAYAMLI, Orhan, *Türkiye’de Doğumla İlgili İnanmaların Etnolojik Etkisi*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1974.
- ALBAYRAK, Ali - ÇAPÇIOĞLU, İhsan, “Ehl-i Sünnet Geleneğine Bağlı Bir Orta Anadolu Köyünde Halk İnançları ve Uygulamaları”, *Dini Araştırmalar Dergisi*, Ankara, 2006, c.8,s.8.
- ARAZ, Rıfat, *Harput’ta Eski Türk İnançları ve Halk Hekimliği*, AKDT Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1995.
- AYDIN, Mehmet- ATASAĞUN, Galip-ARAS,Ahmet-ÖZTÜRK,Nermin-BAYBAL, M. Sami, *Konya Merkezdeki Manevi Halk İnançlarının Dinler Tarihi ve Din Fenomonolojisi Açısından Değerlendirilmesi*, Damla Ofset, Konya, 2006.
- BOZYİĞİT, Yaşar, *Simav’ın Manevi Mimarları*, Erkam Matbaası, Simav, 2001.
- ÇAY, Abdülhak, *Türk Milli Kültüründe Hayvan Motifleri I*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.
- ÇELİK, Ali, *İslam’un Kabul ve Reddedtiği Hak İnançları*, Beyan Yayınları, İstanbul, 1995.
- ÇOBANOĞLU, Özkul, *Türk Halk Kültüründe Memaratlar ve Halk İnançları*, Akçay Yayınları, İstanbul, 1995.
- DİKER, Selahi, *Anadolu’da On Bin Yıl Türk Dilinin Beş Bin Yılı*, Töre Yayınları, İzmir, 2000.
- DİNÇEL, Ömer Faruk, *Kütahya Simav İlçesi ‘Çitgöl Beldesi’*, Uyum Ajans, Ankara, 2009.
- DUMAN, Zeki, *Beyanu’l Hak Kur’an Tefsiri*, Fecr Yayınları, Ankara, 2006.

- EROĞLU, Ahmet Hikmet, *Türk Halk İnançlarına Giriş*, Ankara İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 2006.
- ERÖZ, Mehmet, *Eski Türk Dinî Ve Alevilik – Bektaşilik*, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992.
- EYÜBOĞLU, İsmet Zeki, *Anadolu Mitolojisi İnanç-Söylence Bağlantısı*, Geçit Kitabevi, İstanbul 1987.
- FURTUNA, Mahmut, *Selendi İlçesindeki Yaygın Halk İnanışları ve Bu İnanışlardaki Eski Türk İnancının İzleri*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dinler Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2003.
- GÜÇ, Ahmet, *Çeşitli Dinlerde Ve İslam'da Kurban*, Düşünce Yayınları, İstanbul, 2003.
- GÜNAY, Ünver-GÜNGÖR Harun, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 1977.
- GÜNAY, Ünver, *Din Sosyolojisi*, Erciyes Yayınları, Eskişehir, 1998.
- GÜNAY, Ünver-GÜNGÖR, Harun-KUZGUN, Şaban-SAYIN-Huzeyfe-TAŞTAN A. Vahap, *Kayseri ve Çevresinde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri*, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 1996.
- GÜNAY, Ünver-GÜNGÖR, Harun-TAŞTAN, A. Vahap-SAYIM, Huzeyfe, *Ziyaret Fenomeni Üzerine Bir Din Bilimi Araştırması-Kayseri Örneği*, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 2001.
- GÜNAY-Ünver- GÜNGÖR, Harun, *Türk Din Tarihi*, Laçın Yayınları, İstanbul, 1998.
- GÜRİRMAK, Alaattin, *Simav'ın Anı Defteri*, İzmir, Atadost Yayınları, 2008.
- İNAN, Abdülkadir, *Eski Türk Dini Tarihi*, Milli Eğitim Yayınevi, İstanbul, 1976.
- İNAN, Abdülkadir, *Makaleler ve İncelemeler I-II*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1987-1991.

- İNAN, Abdülkadir, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1972.
- KAFESOĞLU, İbrahim, *Türk Milli Kültürü*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1984.
- KALAFAT, Yaşar, *Doğu Anadolu'da Eski Türk İnancının İzleri*, Milli Folklor, Ankara, 1995.
- KALAFAT, Yaşar, *Karşılaştırmalı Bayır-Bucak Türkmen Halk İnançları*, Bayır Bucak Türkleri Kültür Dayanışma Derneği, Ankara, 1996.
- KESKİN, Mustafa Yahya, *Kırsal Kesimde Yaşayan Alevilerde Doğum Geleneğine İlişkin İnanç ve Uygulamalar*, Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.6, Elazığ, 2001.
- KOÇOĞLU, Kıyasettin, *21. Yüzyıl Türkiye'sinde Hurafeler*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2008.
- KORKMAZ, Esat, *Eski Türk İnançları ve Şamanizm Terimleri Sözlüğü*, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2003.
- MENSCHING, Gustav, *Dini Sosyoloji*, Çev: Mehmet Aydın, Din Bilimleri Yayınları, Konya 2004.
- OCAK, Ahmet Yaşar, *Bektaşî Menâkıpnamelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1983.
- OYMAK, İskender, *Eski Türk İnanışlarından Ağaç Kültürünün Malatya'daki İzleri*, Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Elazığ, sy. 6, 2001.
- OYMAK, İskender, *Malatya ve Çevresinde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri*, Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Malatya, 2002.
- ÖGEL Bahaaddin, *Türk Kültür Tarihine Giriş V.IV*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1978.
- ÖGEL, Bahaaddin, *Türk Mitolojisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, c.I, Ankara, 1971.

- ÖZTELLİ Cahit, *Eski İnançların Bugünkü İzleri, 1. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, C.IV, Gelenek Görenek ve İnançlar Kültür Bakanlığı Mifad Yayınları, Ankara, 1976.*
- PALA, Cihat-ERDOĞDU, *Ertuğrul, Doğası Tarihi ve Folkloruyla Simav, Akmat Matbaacılık, İzmir, 2007.*
- LORİE, Peter, *Batıl İnançlar, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1997.*
- SAMANCI, Zeynep Asiye, *Beyşehir İlçesinde Kurban Adet ve Görenekleri (Basılmamış Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kayseri, 2004.*
- SCHİMMEL, Annemarie, *Tanrı'nın Yeryüzündeki İşaretleri, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1994.*
- SELÇUK, Ali, *Tahtacılar, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2004.*
- ŞİŞMAN, Bekir, "Anadolu'da Yaşayan Halk İnançlarının Menşei Üzerine Bir Araştırma" *Milli Folklor Uluslararası Halk Bilim Dergisi, sy.12, 2000.*
- TANYU, Hikmet, *Dîni Folklor Veya Mânevi Halk İnançları, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, c. XXIII., Ankara, 1970.*
- TANYU, Hikmet, *Türklerde Taşlarla İlgili İnançlar, Ankara Basımevi, Ankara, 1968.*
- TAVUKÇUOĞLU, Hakan Ş., *Her Yönüyle Güneysu-Rize, Güneysu Sosyal Dayanışma ve Kültür Derneği Yayınları, İstanbul, 1996.*
- UMAR, Bilge, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1993.*
- URAZ, Murat, *Türk Mitolojisi, Düşünen Adam Yayınları, İstanbul, 1992.*
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Kütahya Şehri, Maarif Matbaası, İstanbul, 1932.*

II. İnternet Siteleri

<http://www.simavbsel.tr/simavtarihi.html>

<http://www.kutahya.gov.tr/tarih.asp.sehre.10.03.1010>

<http://yedibilgeler.blogcu.com/yedi-sayisi/2936338>.

<http://www.simav.gov.tr/tarihçe.asp> 10.03.2009

<http://www.simav.bel.tr/simavüadinî.htm>.

<http://www.uludagsozluk.com/k/promethous/>

<http://www.bafradingorevlileri.org.tr/Makaleoku-asp?ID=32>

<http://www.superfrm.org./2007-yili/turkiyedeki-illerin-ilçe-nufuslari-turkiyedeki-son-t-4913-5htmlpid9063> 14.03.2010, Pazar.

<http://www.simavliler.com/simav/ekonomik-durumu> 14.03.2010 Pazar

http://www.kuranihayat.com/content/islam_d%C4%B1%C5%9F%C4%B1_dinsel_geleneklerde_kurban_ve_hac_%C5%9Finas_g%C3%BCnd%C3%BC2

<http://www.simavliler.com/simav/ekonomik-durumu> 14.03.2010 Pazar

<http://www.simavliler.com/simav/ekonomik-durumu> 14.03.2010 Pazar

<http://www.turkforum.net.showthread.php?t=67760>.01.02.2010 Pazartesi

<http://www.simav.gov.tr/article.read.asp?:d=449>, 08.01.2010 Cuma

<http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=komunyon>, 28.05.2010

III. Kaynak Şahıslar

Ahmet Sağdıç, 1966 Hasanören Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

Ali Başhan, 1964 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Emekli.

Ali Şerif Aslan, 1969 Yerköy Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

Baha Altıntop, 1963 Hamzabey Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

Cemile Akyel, 1955 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Cihat Türken, 1967 Ahlatlıçeşme Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.

Dudu İrez, 1954 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Dursun, Çırak, 1964 Yeniköy Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

Emine Tekeş, 1950 Çitgöl Kasabası Doğumlu.

Emine Ünal, 1978 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Erep Ceyhan, 1955 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Fadime Baytek, 1947 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Fadime Üzölmez, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Fadime Güre, 1972 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Ferah Keldi, 1953 Doğumlu, Ev Hanımı.

Fethiye Girgin, 1963 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Güler Ünal, 1975 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Gölizar Kaygısız, 1931 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.

Gölşen Korkmaz, 1966 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Gölümser Erkul, 1955 Bahtılı Doğumlu, Ev Hanımı.

Hacer Üzölmez, 1939 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

H. Hüseyin Arslan, 1964 Simav Doğumlu, Tabakhane Camii İmam Hatibi.

Hakkı Yıldırım, 1970 Çakırlar Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.

- Halil Çeler, 1969 Simav Doğumlu, Camii İmam Hatibi.
- Hasan Demet, 1951 Yağırlar Köyü Doğumlu, Şoför.
- Hatice Karayörük, 1969 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.
- Hatice Türkmen, 1937 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Hava Sevindik, 1966 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Hikmet Yaşar, 1944 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev hanımı.
- Hüsniye Evren, 1968 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.
- İbrahim Demirboğa, 1966 Evciler Köyü Doğumlu, Camii İmam Hatibi.
- İbrahim Eğdemir, 1954 Gökçeler Doğumlu, Emekli.
- İlyas Baştürk, 1967 Yeşildere Köyü, Cami imam Hatibi.
- İsa Ayyıldız, 1960 Güney Kasabası Doğumlu, Camii İmam Hatibi.
- İsmail Şahin, 1984 Şarkatler Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Lütfiye Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Ev Hanımı.
- Mehmet Akbaba, 1975 Esenbağ Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Mehmet Bozatlı, 1955 Kuşu Doğumlu, Terzi.
- Mehmet Demir, 1941 Simav Doğumlu, Emekli.
- Mehmet Gülser, 1921 Simav Doğumlu, Emekli.
- Mehmet Koç, 1959 Koyunbaba Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Mehmet Söngün, 1962 Yeniköy Kasabası Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Melahat Sakallı; 1966 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.
- Mustafa Gölleoğlu, 1973 Gümüşsu Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Mustafa Sunal, 1964 Koyunaba Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Münevver Yalçınöz, 1934 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Münevver Yalçınöz, 1968 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Mürüvvet Ayyıldız, 1969 Güney Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

- Müşerref Biçer, 1949 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.
- Müyesser Ülker, 1966 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Nazik Çağlar, 1944 Simav Doğumlu, Ev Hanımı.
- Nazmiye Ergün, 1969 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Necdet Öztaş, 1937 Simav Doğumlu, Emekli.
- Nermin Koç, 1982 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Nurhan Koç, 1958 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Nuriye Girgin, 1938 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Nurullah Bülbül, 1950 Samat Köyü Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Orhan Yiğit. 1965 Yeşildere Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Özgül Durmaz, 1985 Simav Doğumlu, Öğretmen.
- Selime Başhan, 1967 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Selime Sakallı, 1973 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Şaziye Taşdemir, 1926 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Şehre Osma, 1936 Naşa Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Şerife Ünal, 1944, Çitgal Kasabası, 944 doğumlu, Ev Hanımı.
- Şerif Ali Arslan. 1969 Yeniköy Doğumlu, Câmii İmam Hatibi.
- Tahir Girgin, 1962 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Çiftçi.
- Ümmühan Kaşmaz, 1944 Şenköy Doğumlu, Ev hanımı.
- Ümmühan Atalay, 1963 Yeşilova Doğumlu, Ev hanımı.
- Yasemin Alyüz, 1986 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.
- Yusuf Alçınöz, 1964 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Memur.
- Yusuf Girgin, 1938 Çitgöl Kasabası Doğumlu, Emekli.
- Zeki Çelik, 1966 Simav Doğumlu, Cami İmam Hatibi.
- Zekiye Altıntaş, 1977 Beyce Kasabası Doğumlu, Kuran Kursu Öğreticisi.

Zeliha Taşkın, 1983 itgöl Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Zelike Haşımoğlu, 1972 Beyce Kasabası Doğumlu, Ev Hanımı.

Zühre Taşkın, 1956 Öreğler Doğumlu, Ev Hanımı.

EKLER

MÜLAKAT FORMU

1- Görev yaptığınız yerde **evlilik ve düğüne** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Evlenmek isteyen erkek çocuğu babasının ayakkabısının içine arpa koyar, ayakkabısına çivi çakar, gibi...

2- Görev yaptığınız yerde **doğum öncesine ve sonrasına** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Hamile anneler kediye baktığında çocuğun tırmık atacağına inanılır, gibi...

3- Görev yaptığınız yerde **ölüm öncesi ve sonrasına** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Horozun vakitsizce ötmesi gibi hayvanların alışılmadık davranışları ölüm belirtisi olarak yorumlanır, gibi...

4- Görev yaptığınız yerde **nazara** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Nazar değmesin diye çocuklara ayva ve iğde dalından nazarlık yapılır, gibi...

5- Görev yaptığınız yerde **cocuklara** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Çocuk emeklerse, eve misafir geleceğine inanılır, gibi...

6- Görev yaptığınız yerde **tarım ve bitkilere** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Ceviz ağacı diken kişinin ömrünün kısa olacağına inanılır, gibi...

7- Görev yaptığınız yerde **vakit ve günlere** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Gece ıslık çalmak günahdır, ıslığın şeytanları toplayacağına inanılır, gibi...

8- Görev yaptığınız yerde **özel günlere** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?

Yağmur Duası (yapılan uygulamalar)

Asker Uğurlama:

Hacca Gönderme:

Aşure Günü (yapılan uygulamalar)

Hidrellez:

9- Görev yaptığınız yerde **ezanla** ilgili olan inanç ve uygulamalar nelerdir?
Ezan okunurken el işi yapanlar bir süre ara verirler, gibi...

10- Görev yaptığınız yerde **ay tutulmasına** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Salevat getirilir, gibi...

11- Görev yaptığınız yerde **ev, bereket ve misafire** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?

Kapı eşiğine oturulmaz, elbise üzerinde iken dikenin evinde fakirlik olur, gibi.....

12- Görev yaptığınız yerde **eşya ve nesnelere** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Elden ele sabun verilmez, gibi...

13- Görev yaptığınız yerde **uğur ve uğursuzluğa** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?

Parmak çıtlatmak iyi değildir, ayağının altına kaşınması yola çıkacağına işarettir, gibi...

14- Görev yaptığınız yerde **atmosfer olaylarına** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?

Nisan yağmuru şifalıdır, dolu yağdığında avluya demir atmak, gibi...

15- Görev yaptığınız yerde **ates ve ocakla** ilgili olan inanç ve uygulamalar nelerdir?
Ateşe tükürmek uğursuzluktur, gibi...

16- Görev yaptığınız yerde **vol ve volculuğa** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?
Dört yol ağzında uyumak uğursuzluktur, gibi...

17- Görev yaptığınız yerde **yatır** var mı, varsa isimleri ne? _Bulduğunuz yerde **mezar ve yatırlara** ilişkin inanç ve uygulamalar neledir?

18- Görev yaptığınız yerde **halk hekimliğine** ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?

Siğil:

Kupa Vurmak:

Sarılık:

Ayak Ağrısı:

Kurdeşen:

Uyuz:

Baş Ağrısı:

Boğaz Ağrısı:

Çapaklanma:

Diş Ağrısı:

Gece Yanığı:

Köstebek:

Kulunç:

Böcelik:

İttirseği:

Şap-Şarbon:

Karın Ağrısı:

Diğer

19- Türbe ve vatırlara yönelik inanç ve uygulamalar nelerdir?

20-Muhtelif konulara ilişkin inanç ve uygulamalar nelerdir?

RESİMLER

Resim 1: Çitgöllü Hacı Mehmed Efendi'nin Mezarı

Resim 2: Ece Sultan Türbesi

Resim 3: Ece Sultan Türbesi'nin Bir Başka Görüntüsü

Resim 4: Bedrettin Türbesi'nin Dışarıdan Görünümü

Resim 5: Bedrettin Türbesi'nin İçeriden Görünümü

Resim 6: Kuş Dedesi

Resim 7: Tatar Dedesi

Resim 8: Küçük Yeren Dedesi

Resim 9: Koca Yeren Dedesi

Resim 10: Yusuf Efendi Türbesi

Resim 11: Yusuf Efendi Türbesi'nin İçeriden Görünümü

Resim 12: Doğan Bey Türbesi

Resim 13: Mezarlıkta Bulunan Karaca Ahmet Türbesi Yeri

Resim 14: Hacı Ahmet Efendi Türbesi

Resim 15: Hacı Ahmet Efendi Türbesi'nin İçeriden Görünümü

Resim 16: Sabire Sultan Türbesi

Resim 17: Sabire Sultan Türbesi'nin İçeriden Görünümü

Resim 18: Zekeriya Efendi Türbesi

Resim 19: Zekeriya Efendi Türbesi'nin İçeriden Görünümü

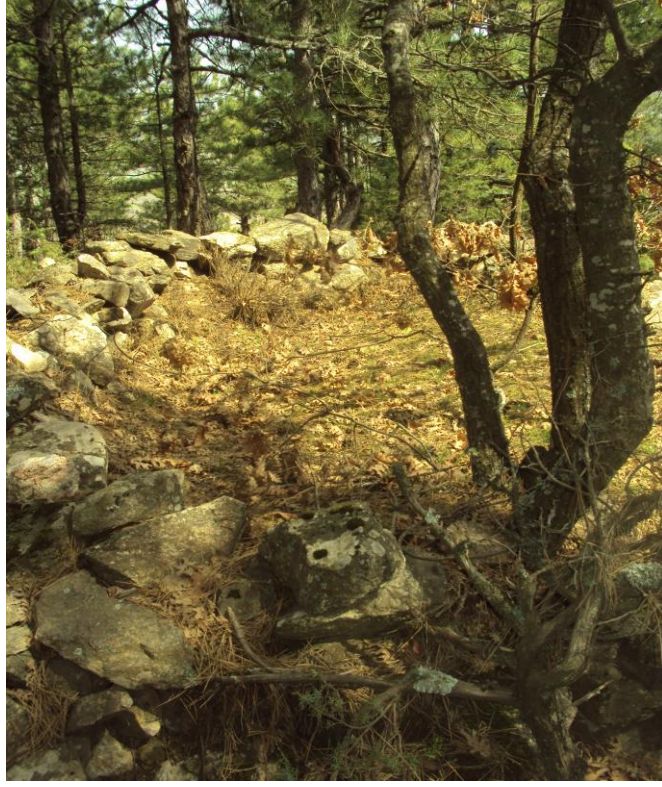
Resim 20: Acembaba Türbesi

Resim 21: Acembaba Türbesi'nin İçeriden Görünümü

Resim 22: Küçükdede-Yenidede

Resim 23: Eskidede-Kocadede